TUNTURILATU

1946 - 86



40 - VUOTISJUHLAJULKAISU



Kuva: Erkki J Tolvanen

TUNTURILATU r.y. 1946-86

Johtokunta

Pj. Yrjö Suuniittu Sammonk. 32 E 62, 33540 Tampere p. (931) 555513. Vpj. Raimo Niklander.
Jäsenet: Anna-Liisa Hietala, Vappu Hietala, Pertti Holopainen, Pekka Huttunen, Kalevi Kanerva, Uolevi Mättö, Alpo Mäntynen.
Sihteeri: Antti Karlin, Kalevantie 15 A 22, 23500 Uusikaupunki, p. k. (922) 24040.
Jäsenasiat: Anja Pajunen, Erkylänkatu 21 as 4, 05820 Hyvinkää, p. (914) 28901 ilt.
Talous: Vappu Hietala, Kylätie 2 A 22, 00300 Helsinki, p. k. (90) 573745.
Kuva-arkistonhoitaja: Pauli Hakulinen, Kasöörink. 2 D 64, 00520 Helsinki, p. (90) 140995 ilt.
Postilähetykset ja juoksevat raha-asiat: Elvi Zweygberg, Suomen Ladun toimisto, Fabianink. 7, 00130 Helsinki, p. (90) 170101.
TL:n tilit: SYP Katajanokka 206621-20620 tai postisiirtotili 13533-1.

JÄSENLEHTI

TUNTURILATU, vastaava toimittaja Yrjö Suuniittu.
Toimitussihteeri Uolevi Mättö, Erkylänkatu 21, 05820 Hyvinkää, p. (914) 28901 ilt.
Lehtitoimikunta: Pauli Hakulinen, Anja Pajunen.

KIINTEISTÖT

Susi-Kyrö, Enontekiö
Susi-Talas, Inari
Susi-Kiisa, Utsjoki
Kärrikaltio, Inkoo (Kavtsin hallinnassa)
Rakennuspäällikkö: Pekka Huttunen, Joukontie 27, 76150 Pieksämäki, p. (958) 11247.

SUSIVALIOKUNTA

Pj. Raimo Niklander, jäsenet: Kauno Laine, Väinö Martikainen, Antero Tarvainen, siht. Sirkka Seliste.

TUNTURIKERHOT

OKTA (1) Kajaani
pj. Raimo Pahkala, siht. Anja Mustonen Erätie 20 A, 87200 Kajaani, p. k. (986) 27946.
KUOKTE (2) Hyvinkää-Riihimäki
pj. Markku Salminen, siht. Anja Pajunen Erkylänkatu 21, 05820 Hyvinkää, p. (914) 28901 ilt.
KOLBMA (3) Tampere
pj. Sakari Karri, siht. Jorma Laine Lentavänniemenk. 2 A 9, 33410 Tampere, p. k. (931) 462960.
NJEALLJE (4) Pieksämäki-Mikkeli-Varkaus
pj. Pekka Huttunen, siht. Eila Hämäläinen Jääkärink. 1, 50100 Mikkeli, p. (955) 367552.
VIHTTA (5) Vaasa
pj. Pirkko Westergård, siht. Seija Nykänen Pietarsaarenk. 10 B 10, 65350 Vaasa, p. k. (961) 152941
KUHTTA (6) Helsinki-Vartiokylä
pj. Alpo Mäntynen, siht. Marja-Terttu Hakkarainen Matteuksen kirkko, Turunlinnantie 3, 00900 Helsinki, p. (90) 332011
TSIETSA (7) Iisalmi
pj. Pentti Vainio, siht. Anja Snellman Ilvolank. 19 A, 74100 Iisalmi, p. k. (977) 23215.
KAVTSI (8) Helsinki
pj. Kyösti Lamminjoki, siht. Marita Maula Ylipalontie 1 D, 00670 Helsinki, p. (90) 743246.
OVTSI (9) Jyväskylä
pj. Arvo Anivuo, siht. Irma Hulkkonen, Ruokkeentie Majarinne, 40220 Keski-Palokka, p. k. (941) 635168.
LOGI (10) Turku
pj. Kalevi Kanerva, siht. Maija Lehtonen Lasimestarintie 13 as 4, 20310 Turku, p. (921) 390570
ALPPAS (11) Hämeenlinna
pj. Veikko Stark, siht. Marja-Liisa Mäki, Matti Alangonk. 5 B 15, 13130 Hämeenlinna
KUMPE (12) Pohjois-Karjala
pj. Reijo Pasanen, siht. Niilo Siponen TVH/Kajaanintie, 83900 Juuka



" . . . Kun umpihankea väsyneenä tarpova hiihtäjä kohtaa avatun ladun, hänen mielensä täyttää huojennus ja kiitollisuus"
Tahko Pihkala

Tunturiladun puheenjohtajat 1946 - 1986

Bjarne Lampén	**1946 – 49**
	1969 – 71
Aarno Laine	**1949 – 55**
Yrjö Pitkänen	**1955 – 69**
Antero Tarvainen	**1971 – 85**
Yrjö Suuniittu	**1986 –**

Otteita sosiaalineuvos Akseli Kaskelan puheesta Tunturiladun 10-vuotisjuhlassa 3. 11. 1956

Tämä tilaisuus, tunturiladun 10-vuotisjuhla, antaa aiheen tarkastella maamme liikuntatoiminnan kehitystä ja sisältöä sellaisesta näkökulmasta, jonka häikäisevänä valokeilana ei ole kilpa- ja edustusurheilu, vaan ihmisen pyrkimys saada liikuntavietilleen tyydytystä ja elämälleen uutta virikettä koskemattoman luonnon parissa.

Tunturihiihto ja eräretkeily rakentuvat kuten urheilu yleensä fyysillisen kunnon ja henkisen tarmon edellytyksiin, sillä onhan ensiksimainittu taitoa ja kestävyyttä kysyvää hiihtourheilua ja viimeksimainittu retkiurheilun vaativin muoto. Mutta näiden molempien liikkeellepanevana vaikuttimena on urheilullisen suorituksen ohella kiintymys väkevään luontoon, sen tarjoamiin monipuolisiin elämyksiin, halu seikkailuihin ihmeellisessä erämaassa, joka on täynnä yllätyksiä. Tuntureiden tuomat näkymät, vauhdin hurma ja erämaan elämän yksityiskohdat houkuttelevat nykyajan ihmistä puoleensa. Tunturihiihdossa ja eräretkeilyssä lähentyvät ihmisen alkukantainen vaistoelämä ja kulttuurin luoma kehikko toisiansa. Ne löytävät sopusointuisia kosketuskohtia ja muodostavat hänestä luontoperäisen kokonaisolennon, jolle tunturimaailma on maanpäällinen paratiisi. Ellei jollekin tällaisen sopusoinnun löytäminen ole mahdollista, ei hän myöskään osaa nauttia erämaan vaelluksesta. Hän näkee sen tuomat rasitukset ja vaivat liian suurina. Hän on joko sivistyksen liiaksi pilaama ihminen tai heikkokuntoinen ja henkisesti yksipuolinen.

Suurin osa tuntureilla käyneistä hiihtäjistä ja eräretkeilijöistä on kuitenkin sellaista joukkoa, joka palaa mielellään sinne uudestaan, jolle tunturimaailma on muodostunut vastuttamattomaksi vetovoimaksi, ajottain toistuvaksi vaatimukseksi. On sellaisiakin, jotka Lapin lumo ottaa kokonaan. Sellaisia erämaan vankeja on aina ollut Meidänkin Lapissamme.

Tunturihiihto ja eräretkeily Lapin kairoilla ovat tuoneet erinomaisen lisän maamme liikuntaelämään. Ne ovat syntyneet ikäänkuin vastapainoksi sekuntti- ja senttimetriurheilulle. Ne ovat johdattaneet liikuntaa ja luontoa rakastavia ihmisiä sellaisille urheilun suorituspaikoille, joita ihmiskäsi ei ole aikaansaanut, vaan jossa luonto itse on muovaillut urheilun kisailukentät. Niiden vaikutus harrastajiinsa on myös monessa suhteessa rikkaampi kuin esimerkiksi ottelu painimatolla tai juoksuradalla. Lapissa on koko erämaa silmänkantamattomine kairoineen yhtä painimattoa ja kevättalvisin kantavat hanget suksien suunnattomia juoksuratoja. Puhdas ja kuulakas ilma tekee vaativankin suorituksen nautittavaksi. Lapin aurinko antaa vaeltajalle lisävoimia ja aina avartuvat uudet näköalat houkuttelevat häntä jatkuviin ponnistuksiin. Lepohetki nuotion äärellä erämaan sanattoman rauhan vallitessa ympärillä on ihmisen suuria keitaita. Päästyään tuiman tunturin laelle ja silmäillessään alla aaltoilevaa maisemaa tuntee ihminen iankaikkisuuden kosketuksen sielussaan. On kuin taivaan valtakunnan portit avautuisivat maallisen elämän vaeltajalle. Voiko myöskään suurempaa urheilullista elämystä kokea kuin kilometrejä pitkä lasku tunturin kupeita pitkin alas kurun lämmittävään syliin.

Tämäntapaisia elämyksiä on varmaan kaikilla tunturihiihtäjillä, jotka ovat nousseet ja laskeneet Lapin lumisia keroja. Ei ole sen vuoksi ihme, että tuntureilla kävijät elämyksiensä synnyttämän yhteenkuuluvaisuuden innoittamina perustivat aikanaan oman kerhon ja sittemmin useampiakin verestelläkseen verrattomia muistojaan.

Näiden muistojen päävaalijana on meillä nyt Tunturilatu. Sen toiminta ei kuitenkaan perustu vain menneisyyteen, vaan tähtää samalla jäsentensä säännöllisen tunturiharrastuksen ja liikunnan ylläpitämiseen. Näissä pyrkimyksissä näemme Tunturiladun toiminnan suuren merkityksen. Mutta samalla meidän on syytä korostaa sen pääjärjestön Suomen Ladun työtä tunturihiihdon ja eräretkeilyn edistäjänä maassamme.

Minulla on ilo ja kunnia esittää tässä juhlatilaisuudessa Tunturiladulle parhaimmat kiitokset ja onnentoivotukset kahden valtakunnallisen järjestön Suomen Hiihtoliiton ja Suomen Matkailijayhdistyksen taholta. Ensiksimainittu haluaa kauttani antaa Tunturiladulle tunnustuksen nimenomaan tunturihiihdon hyväksi tehdystä työstä ja viimeksimainittu Tunturiladun toiminnasta retkeilyn kehittämiseksi Lapin erämaissa.

Tunturihiihdon ja eräretkeilyn alalla meillä on vielä paljon tehtävää. Lapissa on laaja työkenttä ja sen saattaminen palvelemaan mahdollisimman monia ulkoilun ystäviä on arvokasta työtä liikunnan ja kansamme hyväksi.

Lujittukoon ja laajentukoon tunturilatulaisten vireä joukko entistä kiinteämmäksi ja määrätietoisemmaksi yhteisöksi suorittamaan työtä tunturihiihdon ja eräretkeilyn verrattoman aatteen tunnetuksi tekemiseksi.

Jonne Saastamoinen:

Tunturiladun historiikkiin pätkittäin

Tunturiladun perustamisesta

Tunturiladun perustamisesta on jo aikaisempien vuosikymmenien täyttymyksien yhteydessä puhuttu ja todettu puheenjohtajat ja monet muut merkittävät asiaan vaikuttaneet henkilöt. Tässä yhteydessä voitaneen kuitenkin vielä todeta, että talvella 1946 pidetty III-tunturihiihtokurssi otti Tunturiladun perustamisen todesta. Kurssin johtajana oli Esko Palmio, ikäsusi ja aikoinaan useita vuosia Suomen Ladun puheenjohtajana. Tämän kurssin joukossa olivat mm. Yhdyspankin johtokunnassakin vaikuttanut Arnold Stenvall, Ahlström Oy:n toimitusjohtajana vaikuttanut vuorineuvos B. Rehbinder ja saman yhtiön Noormarkun pääkonttorin konttoripäällikkö Frölander-Ulf. Ja illanvietoissa esiintyi taikurimainen mestari voim. op Nils Fabrictius.

Tunturiladun perustamisen yhteydessä on mainittu useitakin henkilöitä aatteen ideoijina ja tarmokkaina toteuttajina. Unohtaa ei sovi ensimmäisen ikäsuden Immo Sorjosen ansioita. Varsinaisen kerhon perustamiseen hänen ansionsa olivat merkitykselliset. Jo ensimmäisen, 1930-luvun lopulla perustetun Tunturihiihtäjien Kerhon sihteerinä ja myöhemmin Suomen Ladun yleissihteerinä (eli toiminnanjohtajana) hänen panoksensa oli perustamispuuhissa ratkaiseva. Silloin kun Tunturilatua ei oltu rekisteröity, vaan toimi alku vuodet Suomen Ladun kerhona, oli säännöissä määräys, että yhden kerhon johtokunnan jäsenen nimeää SL:n hallitus. Tämä jäsen oli aluksi Immo ja myöhemmin hän luovutti paikkansa Jam-Jam Lampénille.

Mitähän jos Tunturilatu olisi ottanut hoitoonsa koko SL:n tunturitoiminnan?

Vuosina 1946-48 oli Suomen Latu ainoa järjestö, joka järjesti Tunturihiihtokursseja ja eräretkiä. Kustannukset olivat suuret ja alunperin oli tarkoituksena, että toiminta kannattaa itse itsensä. Siksi kurssien hinnat tuntuivat kalliilta. Eräässä SL:n syyskokouksessa käytiin asiasta keskustelua ja innokkaimmat tunturihiihtäjät protestoivat näitä hintoja. Toisaalta nähtiin, että SL kiinnitti liikaa huomiota Lappiin ja muu toiminta kärsii siitä.

Arvostelu oli tietenkin oikeutettua. Arvostelijoiden kärkevä kielenkäyttö, aina Tahko Pihkalaa myöten, hermostutti tasaista ja rauhallista Immo Sorjosta ja niinpä hän kerran tokaisikin, että "annetaan koko tunturihiihto ja -retkeilytoiminta Tunturiladun hoidettavaksi. Nythän vedotaan myös siihen, että tunturitoiminnasta saadut tulot menevät Vuokatin rakentamiseen ja kehittämiseen." Näinhän ei tietenkään asianlaita ollut. Tunturitoiminnan oli kannatettava itse itsensä.

No, asia jäi toimiston sisäiseksi keskusteluksi. Ja tilanne jäi ennalleen. Eiköhän asia näin ollutkin parasta. Tunturiladulla ei olisi ollut voimia, ilman keskustoimistoa, hoitaa yhä laajentuvaa ja monipuolistuvaa Lapin toimintaa. Suomen Latu vain leimattiin eräissä piireissä liiaksi tunturitoimintaan keskittyväksi järjestöksi.

Ja ennenkaikkea minusta tuntuu, että Tunturilatu on valinnut oman tiensä ja hoitanut alkuperäistä tehtäväänsä juuri niin kuin on pitänytkin. Nämä periaatteet esitti Tunturilatu kokoontuneena 20. vuosikokoukseensa:

"Lappi, joka näihin vuosiin saakka on monilta osiltaan ollut harvaan asuttua kehitysaluetta, on muodostumassa hyvää vauhtia vilkkaaksi matkailun ja osin teollisuudenkin maakunnaksi. Kokoontuneena 20. vuosikokoukseensa toteaa Tunturilatu r.y. – Lapinhiihtäjien ja eräretkeilijöiden yhdistyksenä tyydytyksellä todeta, että Lapin asukkaiden elinehdot ovat kohentumassa. Haluamme kiinnittää kaikkien suomalaisten huomion siihen, että omistamme maamme pohjoisosassa maakunnan, joka koko maailmassa on ainutlaatuinen. Olemme velvollisia kehittämään siitä Lapin väelle aineellisesti yhtä mieluisan asuinpaikan kuin muistakin maamme osista. Samalla kuitenkin muistettakoon, että olemme myös velvollisia säilyttämään Lapin erikoisominaisuudet: ainutlaatuisen maiseman, kulttuurin ja vanhat tavat niin aitoina kuin mahdollista myös tuleville sukupolville.

Vielä meidän aikanamme rikkovat valtakunnanrajat Lapin ja sen kansan moneen osaan. Lapissa retkeilevä etelän ihminenkin toivoo, ettemme olisi enää kaukana ajasta, jolloin rajojen ylittäminen olisi laillista myös tiettömillä alueilla.

Lappi on ainutlaatuinen retkeily- ja lomanviettomaakunta. Pitäköön jokainen suomalainen etuoikeutenaan nauttia sen tarjoamasta virkistyksestä varallisuuteen tai yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta. Jokainen suomalainen toimikoon myös sen hyväksi, että Lapissa säilyisivät kaikissa olosuhteissa ne hyvät tavat ja kirjoittamattomatkin lait, joihin siellä on totuttu, sekä parhain rauha myös silloin, kun uusi aika on tuonut sinne uusia ihmisiä asujiksi ja vieraiksi."



Kuva: Erkki J Tolvanen

Tässä julkilausumassa ovat olleet yhdistyksen perustajien mielipiteet kuin myös myöhäisempien puheenjohtajien, kuten Antero Tarvaisen itsepäiset ja nimenomaan oikeaan osuneet kannanotot.

Peruslatu on aikoinaan hiihdetty. Suunta on pidetty. Tätä jotosta on syytä seurata jatkossakin.

Tunturihiihtäjien laulun synty

Kronikat ja yhteislaulut sekä leikit ovat aina muodostaneet tunturihiihtoviikkojen ja -retkeilijöiden iltapuhteiden merkittävän ja virkistävän osan.

Suomen Ladun pitkäaikainen puheenjohtaja ja perustajajäsen, sosiaalineuvos Akseli Kaskela muisteli v. 1935 ensimmäisen kokeilumielessä järjestetyn (järjestäjänä Suomen Hiihtoliitto ja Suomen Urheiluopisto) tunturihiihtokurssin antamia voimakkaita vaikutteita mm. seuraavasti:

"Matkahan siihen aikaan sujui siten, että ensin matkustettiin junalla Kaulirantaan ja sieltä linja-autolla Muonioon ja Muoniosta Enontekiön kirkonkylään Hettaan poroilla. Hettaan ajettaessa jokainen oli saanut oman poron ohjattavakseen. Niin myös kirjailija Urho Karhumäki. "Puolmatkan" taloon tultaessa talon isäntä kertoili karhun metsästyksistään ja tulevasta kierroksestaan, mikä jäi Karhumäen mieleen niin voimakkaasti, että hän ensimmäisenä yönä Hetassa näki unta karhujahdista. Ehkäpä hänen oma sukunimensä ja ulkonainen karhumainen olemuksensa antoivat piilotajunnalle lisävirettä moiseen unennäköön. Näissä merkeissä syntyi Tunturihiihtäjien laulun ensimmäinen säkeistö:

Hiihtäjä valtateitten, peltojen, kaupungeitten
veikkoni, missä kuljetkaan.
Kelkassa riemumiellä hirvasten hipsutiellä
Hettahan, jossa majan saan.
Häkkyrähärkä vetojuhtan' on,
Puolmatkan äijällä kierros verraton . . .
Unissani käännän kyljen, karhuja kaadan nyljen.
Tunturihiihtäjä ma oon.



Kuva: Martti Kovanen

Olihan se aikoinaan matkan tekoa

Ensimmäisten tunturihiihtokurssien järjestämiseksi teki tiedustelumatkan 1946 uuden vuoden vaihteessa silloinen Suomen Ladun latuneuvoja Onni Palaste Äkäslompoloon. Idea oli Immo Sorjosesta lähtöisin. Ja olihan se niissä oloissa melkoisen uhkarohkea yritys. Lappi oli poltettu ja saksalaissodan päättymisestä oli kulunut vajaa vuosi! Mutta Äkäslompolon kylä oli säästynyt sodan hävitykseltä. Siellä olleet silloiset Kentän, Riihen ja Rinteen talot ottivat mielellään majoituksen vastaamisesta ja Kentän Saimi puolestaan lupasi hoitaa 30-35 hengen muonituksen.

Näille ensimmäisille tunturihiihtoviikoille lähdettiin muistaakseni torstaisin Helsingistä klo 12.25. Makuuvaunuun vaihdettiin Tampereella. Kemissä jälleen vaunun vaihto ja Aavasaksalla oltiin joskus klo 19 seuraavana päivänä. Täältä useimmiten katetun kuorma-auton lavalla taikka linja-autossa Äkäsjoensuuhun, josta matka jatkui hiihtäen n. klo 3 maissa 28 km:n päässä olevaan Äkäslompolon kylään. Tavarat vietiin hevosella.

Mieliinpainuva aamupakkasessa suoritettu hiihtomatka. Puolivälissä pidettiin Hannukaisessa kahvitauko. Eräässä kronikassa mainittiin mm. että allekirjoittanut hiihti Hannukaiseen saakka ennen kuin huomasi, että kannantakaisen siteen kiinnityslenkit olivat auki!

Kurssit kestivät yleensä 10 vuorokautta, koska katsottiin, että matkoihin meni jo siksi paljon aikaa, että viikon mittaisella kurssilla ei olisi jäänyt "toipumiseen" aikaa. Silloin nimittäin todettiin, että vasta kolmantena päivänä tulon jälkeen pystyi "sopeutumaan" ilmanvaihokseen ja toipumaan matkan rasituksesta!

Porokyydillä Karesuvannosta Kilpisjärvelle

V. 1948 muodostui Kilpisjärvi Suomen Ladun ja Tunturiladun suosituimmaksi kesäleirikohteeksi. Leirejä oli 4, joista kukin pituudeltaan 10 vrk. Osanottajia oli 15-20 henkilöä leiriä kohti. Johtajana toimi ylioppilas Jaakko Leppäluoto saaden verratonta apua Yrjö Metsälältä. Leiriläiset asuivat armeijalta saaduissa 4-hengen teltoissa.

Talven 1949 tunturihiihtokurssit olivat Kilpisjärvellä uhkarohkeaa yritystä. Junatien päästä Aavasaksalta luvattiin autokuljetus keskitalvella vain Karesuvantoon saakka. Sieltä piti hiihtäjät heittää porokyydillä toista sataa kilometriä Kilpisjärvelle.

Keskustoimisto ei uskaltanut ottaa riskiä, mutta Tunturiladun nimissä operoi Jaakko Leppäluoto ja järjesti nämä tunturihiihtokurssit, jotka olivat perillä 8 vrk.

Kurssimaksu oli n. 15.000,– Helsingistä Helsinkiin. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että samanaikaisesti oli kallein kurssimaksu Ylläksellä 7.800,– Aavasaksalta lähtien. Tähän tulivat siis junamatkat lisää. Mutta ne nyt siihen aikaan eivät olleet kovinkaan korkeaa luokkaa.

Kilpisjärven kurssien kallein osa oli kuljetus Karesuvannosta Kilpisjärvelle. Jos Aslak Juuso ei saanut poroja matkaan, niin sitten Leppäluodon Jaskan oli urakoitava ja aurautettava tuo loppu matkan tie. Valtio sitä ei siihen aikaan tehnyt.

Unohduksiin joutuneita mainetekoja

Olen joutunut seuraamaan aikatavalla tarkasti mm. laturetkien historiaa ja kehitystä. Ensimmäinen laturetkihän hiihdettiin 1955 Niinisalosta Tampereelle. Olipa tämän laturetken, reitin, idean isänä sitten Tahko Pihkala taikka Erkki Palolampi, niin unohtaa ei sovi Tunturiladun osuutta laturetkien alkuvaiheessa.

En ole Pirkan Hiihdon historian kirjoittajien nähnyt missään mainitsevan, että varsinaisen Pirkan Hiihdon esitaivalluksen suorittivat tunturisudet Jam-Jam Lampénin ja Ykä Pitkäsen johdolla 14 tunturilatulaisen voimin Niinisalosta Ylöjärvelle 13 – 14. 2. 1954. Maan mainioin ja vanhin kuntoliikuntaan paneutunut, silloiselta nimeltään "Latu-lehti" kirjoitti n:ssa 2/1954 loppurepliikissään seuraavaa:

"Missä retkikunta liikkui, seurattiin sitä mielenkiinnolla ja sen mukana levisi tietoisuus Pirkanhiihdosta. Kaikkialla, niin asutuskeskuksissa kuin taloissakin oli kohtelu ystävällistä ja erittäin vieraanvaraista. Kaikkialla toivottiin jälleennäkemistä. Ja vaikkakin retki oli ollut varsin rankka, olivat sen osanottajat sitä mieltä, että vielä sitä siellä Pirkan laduilla tavataan."

TUNTURI

Äänetön on tunturi
ikuisesti vaikenee
sen kivettynyt katse vain vaeltajaa seuraa
– kiiltää häntä vastaan suonsilmä jängällä
jokien hopeanauhapinnassa
välkehtii auringonkimallus tanssien
kuin kauan sitten vaiennut nauru
– – –
Ihmeellinen ja suuri on tunturi
ammoisten aikojen tarun ja taian
vaistosit ohikiitävinä siivenlyönteinä
ja niin kärsimyksistäsi kiteytyi jotain
kirkkaana kuin tunturipuron vesi
kasvoi tietämättäsi itseäsi suuremmaksi
sen mitä omaksi viisaudeksi luulit
hukkui auringon valoon
kuoli kuin hiukkanen tunturin varjoon
ja hiljentyneenä
nuotiosi liekkiä virittäessä
näit tunturin ja – itsesi
ja sielustasi nousi jotain
mitä et omistavasi tiennyt
nöyryys ja kiitollisuus
sellainen on tunturi

Vaeltaja



31-17

Kuva: Yrjö Suuniittu

Yrjö Suuniittu

TUNTURILATU – TÄNÄÄN – HUOMENNA

TUNTURILATU ON PERUSTETTU 9. 11. 1946 PUOTINKYLÄN RETKEILYMAJASSA. SE "TOIMII JÄSENTENSÄ YHDYSSITEENÄ ENSISIJAISESTI LAPISSA TAPAHTUVAN RETKEILYN JA MUUN LUONNOSSA TAPAHTUVAN LIIKUNNAN EDISTÄMISEKSI, RETKEILYTIETOJEN JA -TAITOJEN KARTUTTAMISEKSI JA TALLENTAMISEKSI SEKÄ SAAMELAIS- JA LAPIN KULTTUURIN VAALIMISEKSI".

TUNTURILATU TÄNÄÄN

Yhdistyksemme on tänään voimakkaampi ja dynaamisempi kuin ehkä koskaan. Olemme saaneet päätökseen yli kaksi vuosikymmentä kestäneen, omien tukikohtien rakennusvaiheen. Meillä on kolme omailmeistä, jäsenten käyttöön tarkoitettua tunturimajaa saunoineen Lapissa. Kaikki on rakennettu talkoilla, jäsenkunnan karttuisan käden ja jäsenmaksujen turvin. Pitkästä, melkeinpä vuosittain toistuneesta rakennustoiminnasta huolimatta ovat viimeisimpien talkoiden osanottajamäärät olleet ennätyksellisiä ja aktiivisuus on ollut vähintäänkin yhtä kiitettävää kuin alkuaikoina.

Tunturisusiaate – tämä ainakin aluksi hieman leikkimielinen instituutio – on tasaisessa myötätuulessa. Susivaliokunta seuloo vuosittain 20-30 tunturisutta vihittäväksi tunnelmallisessa ja ehkä salaperäisessäkin Lapinnoidan rituaalisessa tapahtumassa. Arvostetun susimerkin kantajia on jo lähes 1500.

Olemme kehittäneet järjestötoimintaamme mahdollisimman hyvin palvelemaan jäsenkuntaamme. Kahden sääntömääräisen kokouksen lisäksi on meillä viikonlopputapahtumina: talvipäivät, kerhopalaveri ja susivihkiäiset sekä Karhulan Tunturisusikerho Kuovdzan kanssa yhdessä vietetty saariretki Ulko-Tammiossa. Susivihkiäiset ovat joka viides vuosi Lapissa aidossa ympäristössä. Lisäksi järjestetään vuosittain nuoriso-, susi-, eläkeläis- ja uutena muotona lastenviikot Lapin tukikohdissamme. Päätoimintamuotomme on kuitenkin pienryhmissä tapahtuva tunturiretkeily Lapissa. Myös Ruotsin ja Norjan tuntureille ovat yhä useammat eräretkiporukat suunnanneet vaelluksensa hakiessaan vaikeusastetta Kölin alppimaisilta rinteiltä ja jäätiköiltä.

Erikoisena ilonaiheena on voimakas tunturilatu-henki, joka elää varsinkin tunturikerhoissamme. Niissä toimitaan kuin konsanaan Tunturiladun pioneeriaikoja elettäessä. Kerhot ovat ottaneet vastuun monista Tunturiladun tapahtumista järjestäen ne omilla paikkakunnillaan erilaisina, virkistävinä tilaisuuksina. Kerhot tekevätkin arvokasta työtä Tunturiladun toimintaperiaatteiden hyväksi.

TUNTURILATU HUOMENNA

Voimakkaan rakennustoiminnan jälkeen on aika kiinnittää huomio eräretkeilytoiminnan kehittämiseen. Lapissa ovat eräretkeilyn edellytykset autiotupaverkoston tihentymisen myötä huomattavasti parantuneet. Se on johtanut retkeilijöiden määrän tuntuvaan lisääntymiseen, jonka jäljet pakostakin näkyvät. Nyt on pyrittävä jokaisen omaksumaan oikeat retkeilytavat. Tämä tarkoittaa mm sitä, että poltamme kaiken palavan jätteemme sekä tuomme palamattoman ja maatumattoman jätteemme pois erämaasta. Kun lisäksi sisällytämme jokaisen eräretkemme ohjelmaan siivouspäivän, jolloin siistimme jonkin autiotuvan ympäristöineen, nuotiopaikan tai vaikkapa pätkän retkireittiämme, niin silloin paineet "tunturiluutaoperaatioiden" järjestämiseen kevenevät. Ja varmasti asenteet koko kävijämäärässä – "appelsiinituristit" mukaan lukien – muuttuvat vähitellen parempaan suuntaan.

Eräretkeilyn edellytysten helpottuminen on meidän ymmärrettävä myös haasteena. Ne 30-luvun eräretket, jotka suoritettiin parin-kolmen vuorokauden matkustamisen jälkeen, alkeellisissa oloissa, sen aikaisin varustein ja muonin, laajoilla tiettömillä selkosilla, ovat olleet vaativuudeltaan ja myös tunnelmiltaan aivan omaa luokkaansa. Meidän, tämän päivän retkeilijöiden olisi lisättävä vaativuutta (ja samalla antoisuutta) omiin eräretkiimme. Vai olemmeko niin urbanisoituneet, että vaellamme vain turvallisia valtauria myöten autiotuvalta toiselle poikkeamatta todelliseen tunturiseikkailuun erämaan kätköihin. En kuuluta perään vanhaa satulareppua, enkä suola- ja jauhopussia sekä läskinkimpaletta muonana, vaan haluaisin, että kokisimme muutakin kuin appelsiininkuorien reunustamat leveät polut tai moottorikelkan uran yllä leijuvan bensankäryn.

Toinen eräretkeilyn haaste koskee retkeilytekniikkaa. Ainakin aktiivisten eräretkeilijöiden olisi oltava valmiuksiltaan tasolla, jolloin voi talvivaelluksetkin suorittaa omiin varusteisiin turvautuen, joko termoteltassa tai lumessa yöpyen. Tämä tietysti kysyy paitsi taitoa ja kokemusta myös hyviä varusteita. Eräretki on taatusti näin suoritettuna antoisampi, kun voi valita reitin halunsa mukaan eikä tarvitse tuskailla ruuhkia autiotuvilla. Varusteiden kehittely onkin retkeilytekniikan olennainen osa.

Vaikka Tunturiladun toiminnan painopiste siirtyykin eräretkeilyyn, emme voi emmekä saa unohtaa tukikohtiemme kehittämistä. Vaikka lapinmajojemme kapasiteetti onkin melkoinen, saattaa esim. huhtikuun hankikelien aikaan tungos olla jollakin kämpällä todella tiheä. Kysymykseen voisi tulla entistä parempi käytön ohjailu sekä majoituskapasiteetin nostaminen. Kevätkokouksessa 1986 hyväksytyn kerhojen varausjärjestelmän kehittäminen niin, että se riittävästi huomioi myös kerhoihin kuulumattomat tunturilatulaiset, onkin yksi tukikohtiemme käyttöön liittyvä tärkeä asia. Tässä yhteydessä on korostettava tukikohtiemme avain- ja kämppäsääntöjen tinkimätöntä noudattamista. Näin takaamme kaikille viihtyisän oleskelun majoillamme. Majoituskapasiteetin nostamiseen on jo Susikyrön kohdalla esitettykin ajatuksia. Onko oikea keino pienten majoituskämppien rakentaminen vai nykyisen päärakennuksen jatkaminen toisella rakennuksella selvinnee aikanaan. Ei kuitenkaan tarvitse antaa mielikuvitukselle kovin suurta valtaa, kun voi kuvitella viisi-kuusituhantisen Tunturiladun rakentaneen mahtavan eräkeskuksen Lappiin – ja minnekäs muualle kuin Susikyröön. Nykyisen kämpän ollessa vain vannoutuneiden tunturivaeltajien nostalgisena tunnelmointipaikkana.

Myös järjestötoimintaa on kehitettävä. Perinteiset tapahtumat on säilytettävä ja luotava uusia, toimintaperiaatteidemme mukaisia tapahtumia. Monet tilaisuutemme vetävät runsaasti osanottajia, mutta joihinkin mahtuisi huomattavasti enemmänkin. Viime vuosien kokemusten perusteella näyttää siltä, että Susivihkiäiset on pyrittävä viettämään aina maastotapahtumana ja edelleen viiden vuoden välein Lapissa. Monen mielestä oma lehtemme – Tunturilatu ilmestyy aivan liian harvoin. Numeroiden lisääminen on kuitenkin kipeästi raha- ja työvoimakysymys. Asia on kuitenkin kehittelemisen arvoinen.

Jäsenmäärämme lisääntyy tasaisesti. Se työllistää yhä enemmän ja enemmän jäsenasioita hoitavia. Tulevaisuudessa joudumme harkitsemaan palkatun työvoiman käyttämistä jossakin muodossa, aluksi jäsenasioiden ym, mutta myöhemmin myös toiminnan pyörittämiseen. Se tietäisi kuitenkin huomattavaa jäsenmaksutulojen lisäämistä, johonka ei nykyisen ajattelun mukaan olla halukkaita. Toisaalta – Tunturiladussa elää vielä voimakkaana talkoohenki, jopa niin, että mitä vaativamman haasteen tunturilatulaisille esittää sitä innokkaammin asioihin tartutaan. Siinä onkin tärkein pääomamme pitkälle tulevaisuuteen.





31-18

Kuva: Yrjö Suuniittu

ANTERO TARVAINEN:

"POIMINTOJA TUNTURILATU-LEHDEN ENSIVUOSILTA (1962 – 66)

4. 7. 1962
Hyvät tunturilatulaiset lähellä ja kaukaa!

Meitä on jo kovasti paljon, yli 450 jäsentä ja se on hauskaa. Susilaumakin on viime vuosina kasvanut lujasti ja miettimistä kohta on, miten tällaisen tokan eli susielon koossa pitää. Tätä emme nyt tarkoita niin kovin vakavassa mielessä, mutta olisi silti mukava, jos voisimme ylläpitää jonkinlaista "kontaktia" jäsenten keskuudessa. Vaikeatahan se on, hienosti sanottuna jo maantieteellisistä syistä, mutta yritetään.

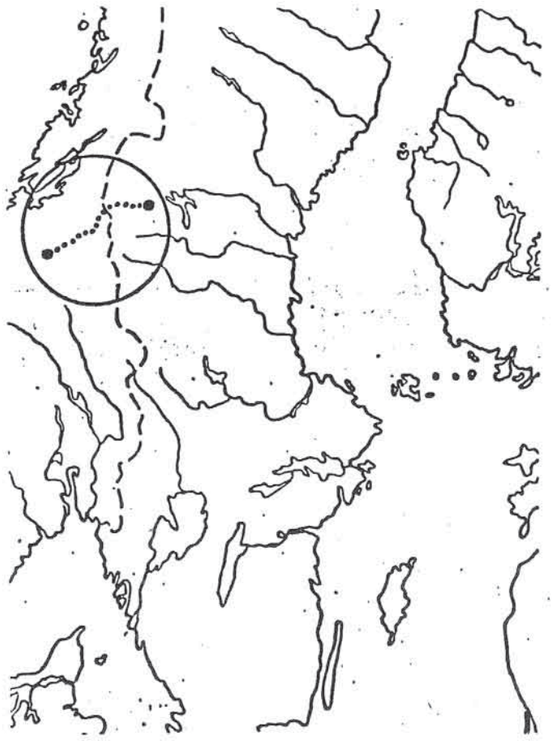
Vaatimaton yrityksemme luoda edellämainittua "kontaktia" on nyt tässä, tämä Tunturiladun lehden ensimmäinen numero. Meillä kyllä täällä toimituksessa sudenkorvat heiluu pelkästä jännityksestä, kun tämän tekeleemme käsistämme päästämme! Tulos on vaatimaton, vaikka suunnitelmat ovat suuret, kuten usein tässä matoisessa maailmassa on asian laita, Haluaisimme tietysti, että lehtemme olisi mahdollisimman hyvä ja monipuolinen. Sen takia murisemmekin nöyrästi ja pyydämme, että itse lähettäisitte meille omia retkiselostuksianne ja juttujanne ja niihin sopivia kuvia. Olemme kaikkiruokaisia, huumoria ja vakavaa, asiaa ja sen vierestä. Haluamme myös mielellään kuulla rehellistä kritiikkiä ja toivomuksia siitä, mitä haluaisitte lehden sisältävän.

Nostamalla olematonta hattuamme kiitämme niitä jaloja ihmisiä, jotka ovat tätä ensiyritystämme olleet tukemassa ja edesauttamassa. Mikäli joku haluaisi keskustella vakavasti kanssamme tästä lehdestä niin tarkemmin asiaa ajateltuamme emme olekaan tavattavissa toimituksessa. Mutta kesäosoitteemme voimme ilmoittaa: se on neljäs kivi vasemmalla sen kolmanneksi suuremman tunthurin toiseksi korkeimman huipun ensimmäisen poropolun keskivaiheilla.

Hauskaa kesää ja iloisiin näke- ja kuulemiin syksyllä!

Toimitus.

JA NÄIN SE ALKOI!



HIIHTÄEN TYDALEN'ISTA HANDÖL'IIN

Lauantaina maaliskuun 17 päivänä 1962 nousi Helsingin asemalla pohjoiseen lähtevään pikajunaan kahdeksan tunturilatulaista. Lähdettiin kuten ennenkin sumuisesta kaupungista kohti valkoisia hankia. Mutta pienoinen jännitys täytti mielen, sillä nyt ei lähdetty tuttuun Lappiin, vaan oltiin matkalla Karoliinien reitille.

Aatteen tähän retkeen oli antanut Erik Pihkala, joka kirjoitukselaan joulu-Ladussa oli herättänyt ajatuksen yhteisestä, pohjoismaisesta laturetkireitistä. Asiaa ruvettiin Tunturiladussa kehittämään ja matka päätettiin tehdä

. . . Herra Haave toivotti meidät sydämellisesti tervetulleiksi Norjaan ja lausui ilonsa siitä, että suomalaiset ensimmäisinä ovat tehneet tämän aloitteen ja lähteneet laturetkelle karoliinien vanhalle, historialliselle maaperälle. Hän toivoi retkemme onnistuvan kaikin puolin. . .

. . . Viimeisen talon kohdalla kuljimme veräjän läpi. Harmaassa portinpylväässä oli pieni taulu. Luimme, että tästä alkoi karoliinien pitkä ja kohtalokas vaellus Handöl'iin vuodenvaihteessa 1718-1719. Hiljaisina seisoimme siinä hetken. Lumihiutaleet laskeutuivat pehmeästi maahan harmaalta taivaalta.

. . . Garkleppen on ollut armoton tunturi! Tänne karoliinit tulivat ensimmäisen päivän iltana. Tunturin rinteillä ulvoi lumimyrsky, pakkanen oli kova. Näille rinteille kuolemanväsyneet ja pakkasen kangistamat miehen vaipuivat lumeen, tänne paljakalle, tuonne koivikkoon ja järven jäälle. Kaksikymmentä vuotta sitten saksalainen alppijääkärikomppania löysi määränpäänsä Garkleppen'in valkoisilta rinteiltä. Näantyivät lumimyrskyyn ja pakkaseen. Vuosi sitten oli norjalainen retkikunta yrittänyt hiihtää juuri tästä ja lumimyrsky oli käännyttänyt heidät takaisin. Ei ollut Garkleppen suosiollinen omille maanmiehilleenkään. Nyt se tyytyi peloittamaan meitä pieksemällä teräviä lumiryöppyjä kasvoillemme ja uuvuttamaan jalkojamme. . . .

. . . Pienestä Handöl'in kylästä keksimme mäenrinteessä "pensionaatin", täysihoitolan ja sinne suunnistimme. Saimme sieltä tilata kahvit ja maitoa ja aika kului mukavasti. Vähän ennen puolta yhtätoista kokonnuimme sitten vanhan kappelin eteen. Rovasti Hallencreutz tulikin siinä samassa ja tervehti meitä sydämellisesti. Siirryttiin sisään kappeliin. Istuuduimme vanhoihin penkkeihin, niitä oli ehkä 6-7 riviä. Tuntui kuin siinä monta sataa vuotta vanhassa, koruttomassa huoneessa viipyi vielä jotain, mikä puhui meille, myöhäisen ajan lapsille. Kuin lumottuina kuuntelimme rovasti Hallencreutz'in elävää esitelmää karoliinien sotaretkestä ja lopullisesta tuhosta. Hän tunsi jokaisen vaiheen tästä murhenäytelmästä. Silmiemme eteen nousi karoliinien armeija. Me näimme heidän lohduttomat rivistönsä ponnistelemassa eteenpäin tunturin lumimyrskyssä. Niistä kahdestatuhannesta, jotka tänne Handöl'iin selvisivät, oli monelta jalat poikki ja kädet paleltuneet. Jäseniä katkottiin kirveellä poikki. Monet suuret tynnyrit täyttyivät.

Rovasti Hallencreutz näytti meille kappelin seinällä olevan liuskakiven. Se oli löytynyt lähellä olevan talon maasta, 1,5 metrin syvyydestä. Siihen oli kaiverrettu: "Tähän haudattiin 600 Armfeltin karoliinia 1719." Monta sataa menehtyi kuolonmarssin jälkeen, täällä ja Duved'issa.

Olimme hetkeksi ajatuksissamme siirtyneet yli 240 vuotta taaksepäin. Lauloimme "Jumala ompi linnamme". Seisoimme siinä pienessä, hirsiseinäisessä kappelissa. Ikkunasta siivilöityi kalpea auringonvalo. Sen säteet hyväilivät matalan alttarireunuksen harmaata, kulunutta puuta. Lauloimme hyvin hartaasti vanhan sotavirren.

Hiihtoretkemme Karoliinien jäljillä oli tehty. Olimme siihen tyytyväisiä. Toivomme, että tästä tulisi jokavuotinen laturetki ja toivomme, että saamme ensi vuonna osanottajia myös sekä Norjasta että Ruotsista mukaan.

Eira Halen

AVATTIIN LATUJA,
TEHTIIN HISTORIAA!

YKSIN TUNTURISSA

Minulla on tuuli vastassa. Se lyö rintaani, haluaa kaataa minut nurin. Lumi piiskaa kasvojani. Ympärilläni on vain valkoista, edessäni, sivullani, koko maailma on valkoinen . . .

Tunturin lumimyrskyllä on sielu. Ja sillä on oma tapansa lannistaa ihmistä. Se kylvää pienen ahdistuksen ja pelon siemenen, joka kasvaa ja kasvaa, voimistuu ihmisen omasta tahdosta riippumatta. Lumimyrskyssä jotain niin valtavaa, jotain kammottavan loputonta, aina ja aina vaan lunta riittää, niinkuin tämä voima olisi ehtymätön.

En ole varma siitä missä nyt olen. Viimeinen silmämerkki oli ollut pitkä tunturiselänne, jonka huipulla näkyi mustaa, paljasta kalliota. Mutta siitä on pitkä aika ja silloin näin vielä muutaman kymmenen metriä eteeni. Olisi pitänyt silloin kääntyä takaisin.

Yritin hetki sitten hiihtää omaa latuani takaisin. Se oli mahdotonta, en nähnyt sitä.

Joko tai – – niin, joko löytää alas laaksoon tai jäädä tänne tunturiin tähän jumalanilmaan yöksi. Tiedän, että mikäli edes muutamiksi minuuteiksi pysähdyn, jäätää tuuli minut heti.

Mikä on väistämätöntä antaa kummallisen rauhallisuuden tunteen, jota ei käsitä ennenkuin sen itse kokee. Aikaisemmin vaivasi minua hiipivä pelon tunne, nyt olen melko rauhallinen . . .

. . . Leikkiä sokkosilla oloa tunturissa lumimyrskyssä ei ole mikään hauska leikki.

Oikeastaan tämä on ensimmäinen kerta kun teen näin päättömästi. Ja mitä varten en ottanut makuupussia mukaan? Maksaisin siitä nyt vaikka mitä.

. . .

Kasvot kirvelevät, silmiä polttaa, lumi on kuin pistäviä neuloja. Väsyttääkin jo. Olen yksin tunturissa ja kohta alkaa hämärtää. Olen hiihtänyt monta tuntia yhteen menoon siitä saakka kun lumimyrsky alkoi. Minun olisi pitänyt olla jokilaaksossa aikoja sitten mikäli olisin kulkenut oikeata suuntaa.

. . .

Taas syttyy toivon kipinä, maa viettää jälleen alaspäin. Myrsky ajaa minua takaa, lennän eteenpäin. Tuntuu kuin tunturi suutuksissaan haluaisi ajaa minut pois, puhaltaen alas rauhansa häiritsijän selästään. Minua jännittää. Tulenkohan nyt vihdoin laaksoon?

. . .

Ohitseni vilahtaa pieni, tuulen ja lumen vääristämä tunturikoivu. Tuossa näkyy toinenkin. Pettämätön merkki siitä, että vastassa on kohta jokilaakso. Vielä joku sata metriä ehkä ja vauhti hiljenee, liu'un hitaasti harvan koivutarhan läpi. Tunturikoivu on maailman kaunein puu, niin minusta tällä hetkellä tuntuu. Vajaan puolen tunnin kuluttua seison joenuomalla. Se on kuin paras ystävä. Seuraa minua, vien sinut perille laaksoon, se sanoo.

Täällä puitten välissä ei myrsky tunnu niin sakealta ja raivokkaalta. Istahdan hetkeksi ja kaivan repusta leipää ja makkarapätkän. Istun siinä suksillani hiukan puolitylsänä, mutta jollakin lailla sittenkin tyytyväisenä. Uskalsin jotain ja voitin. Että tämä on väärin, tunnen kyllä sisimmässäni, kerran kymmenestä näin käy tunturissa ja tällä ilmalla.

Joessa on kovemmissa virtapaikoissa avoimia mustia reikiä, joista hiljainen mumina kuuluu. Rauhoittaa minua ja sanoo, että nyt ei ole enää hätää. Täällä näen eteeni toistasataa metriä, koivikko jatkuu rinnettä alaspäin. Kun nousen suksilleni katson ylös tunturiin, mistä tulin. Siellä on koko maailma yhtenä myllertävänä, valkoisena lumisumuna.

Olen ollut suksillani yli kaksitoista tuntia. Seuraan nyt jatkuvasti jokilaaksoa. Täällä lumi upottaa, paikotellen on hiihtäminen kovin työlästä. Lumimyrsky ulvoo joskin ei niin suurella voimalla kuin tuolla ylhäällä. Mutta silti olisi yöpyminen täällä ja varsinkin kunnon tulen teko kaikkea muuta kuin helppoa. Mikäli hiihdän rauhallisesti jaksan kyllä vielä monta tuntia.

. . .

On tunnustettava että väsyttää, väsyttää armottomasti. En ole koskaan tätä kautta hiihtänyt, mutta arvelen, että toista penikulmaa voi olla ennenkuin olisin alhaalla.

Joen toisella puolella häämöttää taas kangastus taivasta vasten. Jotain tummaa, möhkäle, iso kivenjärkäle. Kumma vain, että sellainen löytyy täältä, eihän täällä ole muuta kuin harvaa koivikkoa ja tasaista lunta. Kuin itsestään sukseni kääntyvät sittenkin sinnepäin, jokiuoman yli. Vasta parinkymmenen metrin päästä huomaan seisovani pienen harmaan kämpän edessä.

Koetan kädelläni seinää. Kämppä se on. En tiennyt sen olemassa olosta, mutta onhan tunturi melko outo minulle. Ovi on suljettu, mutta saan sen auki. Tulitikun valossa löydän kynttilänpätkän pöydältä. Puitakin on. Teen piisiin tulen. Kuinka monta kuppia kahvia join en muista. Porontalja kovalla lavitsalla on maailman paras untuvapatja. Lumimyrsky vinkuu vihaisesti savupiipussa. Nukahdan.

Kun aamulla avaan kämpän oven lyö kirkas aurinko vasten kasvojani kuin salaman sokaisu. Alaspäin levittäytyy koivikko kumpuilevan kauniisti. Siellä on laakso ja asutus.

Kun nousen suksilleni katson vielä kerran taakseni. Tuolla on tunturi, rauhallinen, jylhän kaunis, kylpien kimaltelevassa auringossa. Onko se sama tunturi kuin eilen ja yöllä?

Hitaasti lähden liukumaan sirojen tunturikoivujen välitse. Tunnen kiitollisuutta sydämessäni ja annan itselleni lupauksen. Näin päättömästi en koskaan enää lähde tunturiin. Ja sen lupauksen olen pitänyt.

Erämies

"YKIN SILLAN" KUULUMISIA

Riippusilta Ivalojoen yli vanhan Kultalan alapuolelle rakennettiin aivan "Kreivin aikaan", sillä heti sillan valmistuttua nousi vesi Ivalojoessa niin paljon, että joen ylittäminen kahlaamalla on ollut siitä saakka aivan mahdotonta. Silta on siten jo heti valmistuttuaan ollut hyvin tarpeeseen. Sitä osoittaa sekin, että Kultalassa olevaan vihkoseen oli kirjoittanut nimensä kolmisenkymmentä retkeilijää lokakuun 20 päivään mennessä, jolloin sillalle vietiin vieraskirja, joka on nyt sillan keskipylvääseen kiinnitetyssä kuparilaatikossa. Paljon on luonnollisesti ollut sellaisiakin kulkijoita – metsä- ja poromiehiä, jotka eivät ole kirjoittaneet vihkoon mitään käynnistään ja sillan ylityksestä.

Aaro Raappana

ALPPIKERHO PERUSTETTIIN

Marraskuun 13. päivänä oli Ladun toimistoon kokoontunut 24 henkilöä perustamaan Alppikerhoa. Kerholle annettiin nimeksi Alppikerho ja se on Tunturiladun alainen. Kerhon tarkoituksena on olla Alppihiihdosta ja -retkeilystä kiinnostuneiden henkilöiden yhdyssiteenä. Kerho järjestää jäsenilleen kerhoiltoja, esitelmiä ja luentatilaituuksia, kuva ja filmi-iltoja sekä pyrkii muullakin tavoin kehittämään jäsentensä alppituntemusta ja -tekniikkaa. Kerhon jäseneksi pääsevät kaikki 18 vuotta täyttäneet Tunturiladun jäsenet.

Kerhon jäsenmaksuksi määrättiin 1,–.

Kerhon puheenjohtajaksi valittiin Kurt Steiner, sihteeriksi Anneli Peltonen ja kerhotoimikuntaan valittiin Tuula Jokela, Veijo Kämäräinen, Aulis Laine, Esko Kurvinen ja T Harjanne.

Tauno Saarinen

KAIRASSA VIIMEKELEILLÄ

En muista kuinka kauan olimme hiihtäneet, mutta joka tapauksessa iltapäivä oli jo pitkälle kulunut, kun hanki alkoi pehmetä. Suksi painui syvälle ja aloimme uupua, kaiken lisäksi meni aurinko pilveen ja alkoi hiljalleen sataa vettä. Pian oli karhun jälki kadonnut hangelta sateen ansiosta. Olimme molemmat niin uupuneita että silmissä hämärsi. Kun sitten sattui sopiva kelohonka eteemme, päätimme luopua ajosta ja ruokailla tulilla. Saimme kuivan kelon helposti syttymään ja pian istuimme syöden ja kuivatellen vaatteitamme. Mutta vesisade jatkui ja jouduimme tekemään laavun suojaksemme. Iltapimeässä saapui Pauli, hänkin uupuneena ja horjuen. Toivossa, että sade lakkaisi ja aamuyöksi tulisi pakkanen, oikenimme havuille.

Mutta aamulla sade jatkui, joskin pilviverho näytti ohuemmalta. Vähän aikaa tilannetta aprikoituamme, päätimme lähteä suorinta tietä Silasjokivarteen, johon kartan mukaan ei aivan pitkä matka ollutkaan. Ehkä jokivartta olisi helpoin pyrkiä kairasta pois, sillä pois oli nyt lähdettävä niinkauan kuin vähänkin keliä oli jäljellä. Matkamme jokivarteen oli raskas, syvälle lumeen painuvien suksien kärkiin jouduimme sitomaan narut, joista vetämällä saimme sukset nousemaan ylös. Vuorotellen oli jokainen ladun aukaisijana. Pari päivää jokivartta seurailtuamme, pääsimme lähtöpaikkaamme, jossa meitä oli jo ehditty odottaakin.

RETKISTÄ KERROTTIIN JA UUTISIA KUULTIIN!

Lyyli Kinnunen

Muisteluksia kesäretkeltä

"Sevettijärvi ei ole saanut postia moneen viikkoon
kelirikon takia –
Inarijärvi vielä jäässä –
Sodankylässä pakkasta 8 astetta –
Enontekiössä satanut lunta –".

Oli kesäkuun alkupuoli ja säätiedotuksen tuntuivat huolestuttavilta. Olimme suunnitelleet matkamme alkavaksi kesäkuun 15 pnä. Meitä oli tällä kertaa neljä ja vaikka lapinretkiemme lukumäärä yhteensä nousee varmaan yli viidenkymmenen, ei meistä kukaan ollut käynyt siellä näin varhaiskesän aikaan. Niinpä olimme hieman jännittyneitä ja varsinkin epävarmoja varusteittemme suhteen – aioimme olla erämaassa kolmatta viikkoa eikä tehnyt mieli ottaa liikoja kantamisia. Voimmeko luottaa kalansaaliiseen vai olisiko varattava lihasäilykkeitä mukaan? Jos otamme paljon villavaatteita, tulee tietysti hellesäät – jos emme ota, saatamme hyvinkin palella! Joku leikkimielinen tuttava ehdotti suksia mukaan. No, lopulta pääsimme yksimielisyyteen ja otimme myös kaksi pientä telttaa, jotka olivat kevyet kantaa. Päämäärämme oli Morishvein kammi, emmekä aikoneet pitää mitään kiirettä matkalla.

Lähtiessämme oli etelässä kesä kauneimmillaan, mutta jo Vuotson korkeudella loppui vihreys, koivut olivat tuskin hiirenkorvalla. Kaunispäällä oli lunta metrikaupalla aitojen vierillä ja näkyi sitä olevan ympäristön tuntureillakin, Inarissa oli jo taas kesäisempää, joskin järven pohjoisrannat olivat kuulemma vielä hevosenkantavassa jäässä ja vain pari päivää aikaisemmin oli uusi lumi peittänyt maat ja metsät, mutta sulanut pian pois. Muistiinpanoistani luen: "Yöllä 21-22 p. Toiset menivät vielä ongelle, istun yksin pitämässä nuotiota, on täysin pilvetöntä ja aurinko paistaa. Taivaanvuohen omalaatuista ääntä kuuluu, mutta niin nopeasti lintu lentää, ettei silmä sitä ehdi erottaa, hanhiparvi kaakattaa järvellä. Koivujen lehdet alkavat puhjeta ja illalla ilmestyvät ensimmäiset hyttyset, mutta eivät ole vielä vihaisia".

Juhannusaaton-ilta oli kauneudessaan unohtumaton: ilma sees, taivaan ja järven sini, rinteitten hento vihreys, täydellinen rauha ja hiljaisuus, ihmislasten mieli onnellinen ja sopusoinnussa ympäröivän luonnon kauneuden kanssa. Rakensimme suuren kokon ja sitä polttaessamme herkuttelimme tammukoilla sekä yllätyseväillä – jokaisella oli reppunsa kätkössä jotain "pientähyvää". Vain sauna puuttui! Aamuyöstä keksimme, että on varmasti somempaa nukkua taivasalla kuin hämärässä kammissa ja niin levitimme makuupussimme pihatantereelle ja nukahdimme autuaasti.

Parin vuorokauden sisällä oli tapahtunut ihme: kesä oli tullut. Tähän asti varsin väritön maisema oli nyt loistavan vihreä, lehti puhjennut, kullerot, rentukat ja orvokit kosteikkopaikoissa täydessä loistossaan, suot valkoisenaan hillankukkia ja tunturin pintakasvillisuus muodosti viehättäviä kukkatyynyjä. Tämä tuntui tapahtuneen todella nopeasti, mutta tietysti luonnon valmistuminen suven rikkaaseen eloon oli vaatinut aikansa.

Varusteista tulkoon erityisesti mainituksi muovisaappaat, ne olivat erinomaiset. Ne eivät hiostaneet eivätkä liukastelleet: jokien ylikahlatessa lämpeni jääkylmä vesi saappaassa niin, ettei ollut mitään kiirettä tyhjentää sitä pois, mutta kun sen teki, oli jalkine samalla kuiva. Ja tarvittaessa voi saapasta käyttää vaikka vesiämpärinä!

KANSAKOULUSSA

Kansakoulussa oli maantiedon tunti ja opeteltavana oli Pohjois-Kalotin väestö. Kun kukaan lapsista ei osannut mainita lappalaisia, yritti opettaja päättelyn avulla johtaa oppilaat siihen. Hän kutsui luokan eteen pojan, jolla tiesi olevan paikatut housuntakamukset arvellen, että näistä "lapuista" lasten mieleen johtuisi sana "lappalainen".

Käskettyään pojan kääntymään selin luokkaan ja kannattelemaan takinliepeitään ylemmäksi hän kysyi:
– No, keitä ne nyt ovat, ne Pohjois-Kalotin "alkuasukkaat"?

Luokka tuijottaa, kukaan ei viittaa. Sitten eräs tyttö nostaa kätensä:
– Liisa tietää, opettaja sanoo ilahtuneena.
– Persialaisia, Liisa vastaa varmana.

PÄIVÄ SOKOSTILLA

Muotoillut Riimma

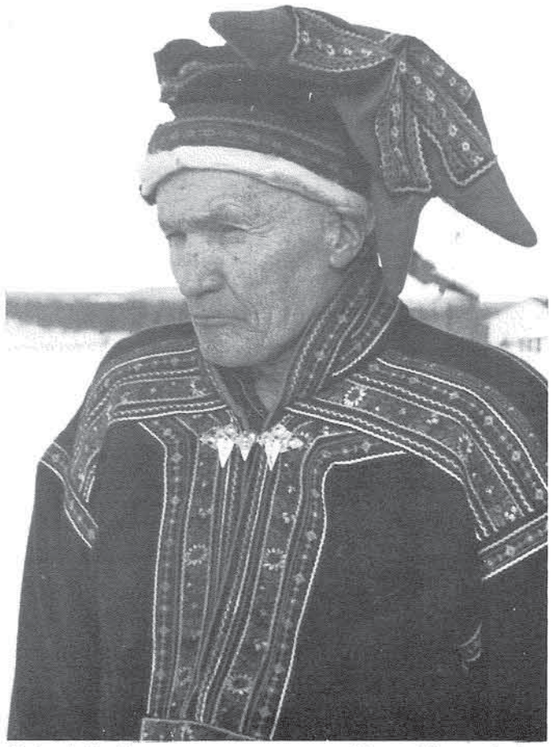
Nähtiin sentään ruska,
oli toisin pikku tuska,
mut' oli kaunis musta,
ja varmaan myös susta,
toi mieleen ilahdusta,
joskus myöskin huokausta,
mutt' ei sentään purnausta,
täytyis jatkaa matkustusta,
repun alla taivallusta,
rinkan kanssa remputusta,
joukon myötä punnerrusta,
näin jatkais taivallusta,
polven notken heilahdusta,
nilkan siron sujellusta,
sentään myöskin lohdutusta,
neitoin myötä sipsutusta,
Veijon kanssa supsutusta,
ehkä vähän armastusta,
sinisilmäin vilkutusta,
katseen tumman viekotusta,
tai pikku laulahdusta,
jopa suurta huuhdatusta,
myös varmaan hurmaannusta,
poutapilven soutelusta,
kaikkinaista ihastusta,
kun nähtiin aurinkoista,
Luiron pinnan heijastusta,
täällä sitten helpotusta,
jalan kapseen rauhotusta,
olan siteen irrotusta,
selän taipeen notkahdusta,
sekä tyttöin sukellusta,
kylmän kylvyn parahdusta,
varren sorjan taivutusta,
pinnan hienon kuivatusta,
keltatukan kiharrusta,
mustakutrin suoristusta,
myöskin toista houkutusta,
joukkoon kukon kiekausta,
viimein kahvin kiehutusta,
marjan mustan mehustusta,
punapuolan puserrusta,
harrin pinnan rusketusta,
lohen lihan punerrusta,
räiskäleitten paistatusta,
omenien rouskutusta,
suklaapalan maiskutusta,
ruoan hienon tarjousta,
lopuks' illan tuntumusta,
revontulten loimotusta,
alkukuun kajostusta,
joukkoon suden ulvahdusta,
iltatuulen humahdusta,
ennen uneen uinahdusta,
takkatulen sammutusta,
kelon pinnan kuullostusta,
tuli mies musta,
sekä kolme toverusta,
ilman suurta murahdusta,
ottain tilaa oven suusta,
kuulles' Ritvan soperrusta,
unipäisen jokellusta,
nähdään vielä kerran ruska, jne.

Matkaopas: – Nuo kivimassat on jäätikkö tuonut tänne jääkauden aikana.

Muuan vanha nainen seurueesta: – Mutta missä jäätikkö nyt sitten on?

Matkaopas: – Se on mennyt hakemaan lisää kiviä.

OSATTIIN JA TUNNELMOITIIN!



Oskari Kyrö Kuva: Kauno Laine

KYRÖ

Kyrö-nimisiä paikkoja ja paikkakuntia on maassamme useita ja ne kaikki lienevät saaneet nimensä samasta kotiperästä. Niinpä Isonkyrön asukkaat entisaikoina saapuivat Hämeenkyröstä ja toivat tullessaan uudelle asuinpaikalleen vanhan kotoisan nimensä. Ja täältä, "Pohjan Kyröstä", joksi Suupohjan Kyröä vieläkin Hämeenkankaan eteläpuolella sanotaan, työntyi Kyrönmies yhä ylemmäksi pohjoisiin erämaihin, pystyttäen siellä jälleen uuden Kyrön, korpitalon, josta toisinaan aikojen kuluessa kohosi kokonainen Kyrönkylä; – kansan muistelusten mukaan on näiden kylien suku lähtöisin "Suomen Kyröstä".

Ison vihan kamalina päivinä, "vanhan Venäjän vihan aikoina", lähti Isostakyröstä, – niitä on Suomessa kaksi Kyröä, Isokyrö ja Vähäkyrö" – vainoa pakoon kaksi veljestä, Olli ja Pekka, paeten Peräpohjaan ja viimein päätyen Lapin erämaihin Pallastunturin tienoille. Sopivaa talonpaikkaa ja eräseutua miehet etsivät, mutta ei löytynyt mieluista sijaa. Tekivät he siinä sopimuksen lähteä kumpikin eri suunnalle, ja kun löytävät sopivan paikan, niin ilmoittavat siitä toisilleen pyssyn laukauksella.

Niin lähdettiin taas kiveliöitä kiertämään. Olli osui Pallastunturin taakse isolle kauniille Vuontisjärvelle, katseli sen rantamaita ja pamautti pyssyllään.

Pekka oli juuri silloin päässyt Ounasjoelle, Vähäkosken niskaan, ja oli myös aikonut ampaista merkkilaukauksen. Niin mielistyivät veljekset kumpikin omaan löytöönsä, että tekivät molemmat erämaahan oman kotinsa.

Olli rakensi asunnon Vuontisjärven pohjoispäähän Palorantaan, ja Pekka pystytti mökin vaaran laitaan Vähäkosken länsirannalle. Ja kaukainen Lapin kiveliö oli saanut raatajikseen kaksi Kyrön miestä.

Mutta veljesten valitsemat asuinpaikat eivät lopultakaan olleet mieluisia. Vuontisjärven asunnolle tuiskutti talvella tunturista lunta niin ylettömästi, ettei tahtonut liikkumaan päästä, ja Ounasjoen asukasta taas häiritsi Vähäkosken alituinen kohina. – Niin muuttikin Olli Vuontisjärveltä Ounasjoen rannalle, puoli peninkulmaa yläpuolelle Pekan asuinpaikan, ja Vähäkosken asukas siirtyi korkean vaaransa päivänpaisteiselle etelärinteelle ja rakensi savupirtin nykyisen Autton ja Mikkolan väliselle kentälle.

Vielä on jäljellä Pallastunturin takana, Vuontisjärven pohjoisnurkassa, Palorannan nurmettuneella kentällä, katajikossa, Kyrön ensimmäinen Lapin esikoisen talonsija kiuasraunioineen.

Samuli Paulaharjun mukaan lyhennellyt
Eero Melto

LÄHELLE ALKUPERÄISTÄ LAPPIA!

"Lettunuotio" eli "Räiskälerovio"

Kätevän keittotulen voi valmistaa nopeasti seuraavalla tavalla, jos on käytettävissä kunnollinen saha.

Sahataan paksusta puusta – hongasta, koivusta, tuulenkaadosta yms. – 15-20 cm pituinen pölkky, joka halkaistaan kirveellä keskeltä kahtia. Pölkyn puoliskot asetetaan pystyyn paljaan maan, polun, hiekan tai soran päälle halkaisupinnat vastakkain niin kauas toisistaan, että keittoastia pysyy tukevasti näin saadun "uunin" päällä. Uuniin tehdään sitten tuli kuivista oksista ym. pienistä puista ja niitä lisätään sitten tarpeen mukaan. Pölkkyjen sisäpintojen hiiltyessä tulee uuniin sellainen kuumuus, että keitos kiehuu nopeasti.

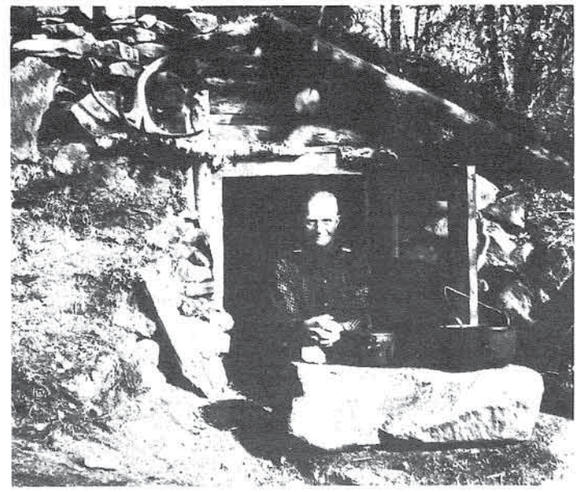
Keittämisen päätyttyä kaadetaan pölkyt selälleen ulospäin, jolloin tuli pölkyistä sammuu pian itsestään. Uutta käyttöä varten nostetaan pölkyt entisille paikoilleen pystyyn.

Jos puu on tarpeeksi paksu, niin sopii tulelle samaan aikaan useitakin keittoastioita.

Tällaista keittotulta käytettäessä ei ole vaaraa tulen levenemisestä, keittoastiat eivät nokeennu pahasti eivätkä keitot savustu.

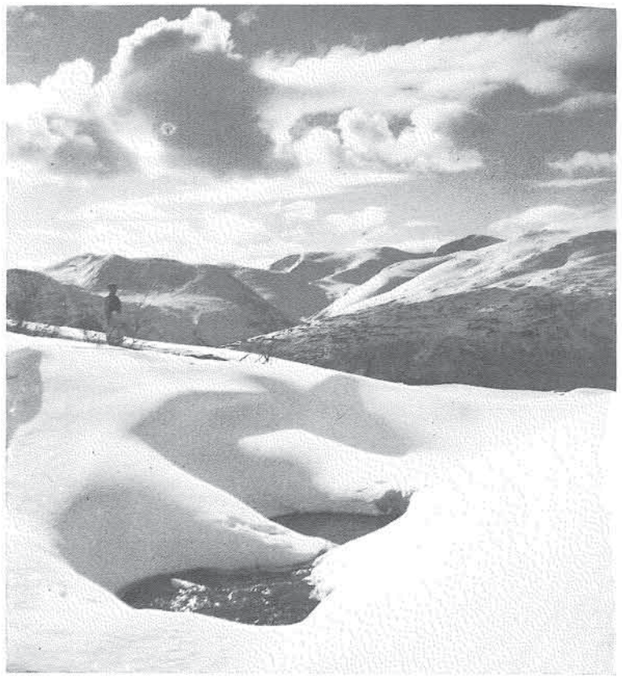
Kesäaikana, jolloin suurta tulta ei tarvita lämpimän takia, on tämä tuli suositeltava kämppienkin luona ja muulloinkin, kun tarvitaan enemmän keittotulia, kuin kämpässä on.

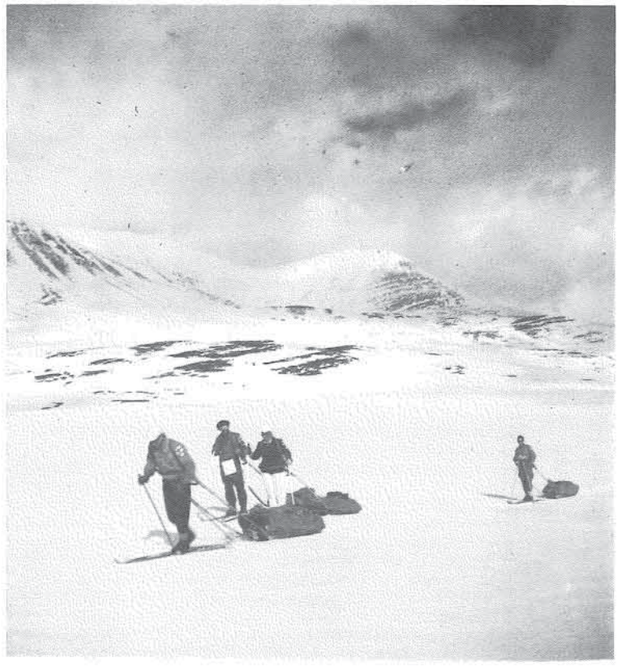
Ikäsusi A Raappana



Kuva: Yrjö Metsälä

Morgedal, hiihtourheilun kehto





Ei ole suinkaan ihme, että turistit ovat ensiksi keksineet juuri Telemark'in ja sen erinomaiset retkeily- ja hiihtomahdollisuudet. Ei ole myöskään ihme, että sieltä lähtivät aikoinaan ne rohkeat hiihtäjät, jotka akrobaattikäännöksineen ja hyppyineen ensimmäisinä valloittivat oman maan ja sitten koko maailman. Tekemark'in eteläosassa on huomattava matkailukeskus, Dalen, ihanan Bandak-järven rannalla. Useimmat matkailijat tulevat Telemark'iin juuri tämän todellisen tunturijärven kautta. Sieltä jatkuu matka ehkä autolla tunturiseinämän sik-sak-tietä kohti Seljord'ia. Ennen pitäjän rajaa laskeutuu tie jyrkästi alas laaksoon, missä on pieni kylä, nimeltään Morgedal. Vaikka kylän muodostaa vain muutama, harmaa mökki, on siellä silti suuri turistimaja. Erään mökin nimi on Överbö. Siinä mökissä syntyi v. 1825 Sondre Norheim, poika, josta oli tuleva nykyajan hiihtokulttuurin isä. Niinkuin täällä Suomessakin, elettiin noina aikoina myös Norjassa eräänlaista hiihdon lamakautta. Voidaan sanoa, että suksi, näinä sille vaarallisina vuosina, pelastui joutumasta unohduksiin kun se otettiin urheilun käyttöön! Yleisesti nimitettiin suksia Telemark'issa köyhän miehen hevoseksi! Sondre Norheim, joka kasvoi mieheksi mitä armottomimmassa köyhyydessä piti aina suksia miehuuden vertauskuvana, ja monen monta tarinaa syntyi hänen kotipitäjässään siitä, miten hän asetti rikkaat ja ylpeät hevosmiehet toiselle tilalle. Morgedal'in monet tunturit ja jyrkänteet tarjosivat yhä uusia mahdollisuuksia seudun hiihtäjille heidän keskinäisessä kilvassaan. Kellon mukaan ei silloin vielä kilpailtu, vaan mies miestä vastaan. Kilpailtiin siitä kuka uskalsi laskea mistäkin tunturilta, kuka teki vauhdikkaimmat käännökset ja kuka pisimmät ilmalennot. Olav Storli, myös Morgedal'in poikia, oli tehnyt suksillaan urotekoja, jotka säilyivät kyläläisten keskuudessa, tekoja, jotka vaativat Sondren tekemään ihmeitä, jos mieli olla parempi kuin häntä 20 vuotta vanhempi Olav oli ollut.

Storli'n suonissa virtasi suomalaista verta. Hänen kasvojensa piirteet muistuttavat lappalaista, kulmikkaat poskipäät ja pienet, terävät silmät, käsivarret luisevat, mutta jäntevät kuten sepälle sopii. Taitava kyläseppä hän oli kuin mitä, joskaan ei kovin ahkera. Talvisin piti aina joskus pajassa vierailevalle asiakkaalle näyttää miten tuolta kimaltelevalta tunturihuipulta oli helppo alas sujutella. Tämä varsinkin, jos pajassa vierailevalla sattui olemaan kontissaan tuota kotona poltettua, miestä väkevämpää! Yhdestä, Storli'n monista huimapäisyystempuista kerrottakoon tässä. Eräs henkilö, jonka isä oli tilaisuudessa mukana, kertoo tapahtumasta näin:

"Isäni oli Olav'in kanssa pajassa takomassa. Auringon säteet hyppelivät ikkunasta sisään, tehden punaiseksi kuumennetun raudan kuunkeltaiseksi. Nyt haluan suksille, Olav lausui äkkiä. Ja sellaisena kuin hän pajassa oli hän työnsi puukenkänsä suksien mäystimiin ja lähti kohti 1000 m korkeata tunturihuippua. Sitten hän laski n. 500 m alas ja hyppäsi yli railon, joka oli yli 20 m leveä ja ainakin saman verran syvä." Puukengissä hypättynä ilman latua ja umpimähkään se puhuu omaa kieltään sen ajan suksitaiturista!

Miksi sitten Storli'a 20 vuotta nuoremmasta Sondre Norheim'ista tuli nykyajan hiihtourheilun isä? Kuinka paljon olisikin kirjoittamista Sondre'sta, mutta tulkoon tässä vain pieni tapaus mainituksi. Kun olin erään telemarkilaisen miehen kanssa kalassa Rauland'in Totak-järvellä kysyin, oliko Storli ja Norheim tosiaan laskeneet suksilla alas tuota järven pohjoispäässä olevaa jyrkkää tunturirinnettä. Sain vastaukseksi, että kyllä, joka mies oli siihen aikaan sieltä laskenut. Mutta Sondre näytti paremmuuttaan laskemalla täysi oluttuoppi kädessään ja ilman, että tippaakaan siitä oli läikkynyt yli!

Helmikuun 9 päivänä 1868 järjestettiin ensimmäiset virallisiksi nimitetyt kilpailut Kristiania'ssa. Osanottajien joukossa oli myös Sondre, joka silloin oli jo 43-vuotias, mutta voimiltaan ja ketteryydeltään huomattavasti häntä nuorempia kilpailutovereitaan parempi. Tämä ensimmäinen kilpailu oli eräänlainen murtomaahiihdon, mäkihypyn ja pujottelun yhdistelmä, sovellettuna ja yhdistettynä 3 km:n ladulla. Tämän jälkeen Sondre kilpaili vielä monta vuotta ilman tasavertaista vastusta ja antoi myös näytöksiä. Sondre'n maine levisi kulovalkean tavoin ja hiihtourheilu levisi myös kaikkialle, missä vain sääolosuhteet sen sallivat. Sondre Norheim teki suksesta, jota muut kulkuvälineet olivat syrjäyttäneet, jälleen tarpeellisen ja tunnetun.

Erik Pihkala

POHJOIS- JA NAPAMAAT NÄKÖPIIRIIN!



Kuva: Brita Saloriutta

OMA MAJA LAPPIIN

Tunturilatulaisten monivuotinen toive oman tontin ja majan saamisesta Lappiin on nyt kiteytymässä todellisuudeksi, sillä 24. 11. 1963 päivätyllä kauppakirjalla on Tunturilatu r.y. ostanut hehtaarin suuruisen maa-alueen Enontekiön Kyrön kylästä. Tontti sijaitsee Vuontisjärven rannalla ja järven vastakkaiselta rannalta nousevat Pallastunturit yli 400 m järven pintaa ylemmäksi. Ylhäällä tunturissa, tontilta noin 3,5 km:n päässä on autiotupa, ns. "Montell'in kämppä", josta edelleen kulkee viittatie Pallashotelliin tai toiseen suuntaan Hettaan. Paikka on mitä kauneimman ja laajan tunturimaan välittömässä läheisyydessä ja tontti on kaunista petäjikkökangasta ja ranta putoaa noin 4 m jyrkkänä rinteenä alas veteen. Tämä sopii myös hyvin eräretkien lähtö- ja päätekohdaksi, sillä itäänpäin Ounasjoen toisella puolen alkaa laaja asumaton erämaa-alue ulottuen aina Ivalon maantiehen saakka, jonne Vuontisjärveltä on pitkälti toistasataa kilometriä. Eräretki koulutukseen on siten erinomaiset mahdollisuudet tästä tukikohdasta käsin.

Oma tontti ei vielä sinänsä paljon merkitse, vaan jotta Tunturilatu voisi tehostaa ja kehittää toimintaansa sääntöjensä edellyttämällä tavalla, on tontille saatava rakennus toiminnan käytännöllistä toteuttamista varten. Tämä ohjelma kuitenkin on siksi laajakantoinen ja rahaa vaativa toimenpide, että siinä varmasti tarvitaan kaikkien tunturilatulaisten tuki ja apu. Kaikesta huolimatta aikoo johtokunta viipymättä lähteä tätä hanketta viemään eteenpäin ja tuntien tunturilatulaisten innostuksen asiaan ja heidän jo tähän mennessä monasti osoittamansa ripeät otteet, silloin kun toimintaa tarvitaan, ei johtokunta epäile oman majan pikaista nousemista tontille. Kuitenkin,jotta majasta tulisi pitempiaikaisiakin tarpeita tyydyttävä ja eräretken johtajien koulutukseen sopiva viihtyisä ja hoitokustannuksiltaan mahdollisimman halpa rakennus, on suunnitelmat tehtävä huolella ja niille varattava riittävästi aikaa.

Kiittäen kaikkia tunturilatulaisia kuluneesta vuodesta,

Yrjö Pitkänen

RAKENTAMISKAUSI ALKOI!

PUU JA VAELTAJA

"Suomen luonnon määräävä tekijä on metsä. Metsätön Suomi olisi kuin karvaton karhu." Näin luonnehti tohtori Martti Tertti Suomen luonnon perusolemusta. Jokainen retkeilijä ja luonnon ystävä voi tämän omakohtaisesti todeta. Tosin emme ehkä tätä asiaa juuri tule tällä tavoin ajatelleeksi, niin luonnollisena metsä kuuluu kaikkeen siihen mitä ympärillämme näemme. Vasta sitten kun joudumme maisemaan, josta metsä puuttuu, nousee tämä toteamus eteemme.

Vaeltajaveli, pysähdy joskus ajattelemaan sellaisiakin asioita ja ilmiöitä, jotka tavallisesti sivuutat huomaamatta. Älä pidä aina niin kauheata kiirettä ehtiäksesi tänään sinne ja huomenna tuonne. Lyhennä lenkkiä ja istu välillä pitempäänkin, ehdit sinne seuraavallakin kerralla. Vastapainoksi saat ehkä hetkiä ja ajatuksia, joilla on enemmän kantavuutta kuin sen ja sen asian ja paikan tällä kertaa näkemisestä. Katso joskus vaikkapa puuta.

Ville Rantala

Erik Pihkala

Igloo-rakentajien matkassa

Stig Tiern on tuttavani nimi, ja lisäksi kolmas mies, jonka nimi oli Folke Hedvall, tulisi mukaan. Retken lähtökonta oli siis Abiskon asema. Matka tulisi ylettymään Alesjauren eteläpäähän sekä päättymään Riksgränseniin.

Taivas alkoi iltaa kohti kirkastua ja pakkasta oli jo yli 5 astetta, kun Ruotsinlapin pohjoisimpana oleva 2 000 metrinen Kotatjokko tuli meidän näköpiiriimme. Päinvastoin kun mitä ensikertalainen olisi tehnyt, Sten haki tuulisimman paikan tunturin juurella yöpymistä varten. Miksi? Kiinteästä tuulen pakkaamasta lumipeitteestä saa parhaimmat elementit majan rakentamista varten. Sten piirteli jättiläistiilen kokosia kuvia hankeen ja sitä myöden kun me sitten nostimme ne lapion avulla irti, Sten sijoitti ne paikoilleen. Työ on suurta taitoa vaativaa. Runsaan kahden tunnin rakentamisen jälkeen höyrysi ruoka keittimen päällä ja loi kotoisen tunnelman. Suuren suuri ei tällä kertaa meidän igloomme ollut, muodoltaan pyöreä, halkaisija 2 m sekä pitkä käytävä. Hyvä ja sääntöjen mukainen igloo pitää uutena hyvin huolen ilmanvaihdosta, lämmin ilma nousee kattoa kohti ja on helposti havaittavissa, miten lämpö muodostaa pieniä kanavia lumikappaleiden liitoskohdissa. Ne ikäänkuin suurenevat ja pienenevät kunnes tasapaino on saavutettu. Silloin lämpö pysyy yllättävän tasaisena jakymmenien vuosien kokemus osoittaa, että yksi kynttilä pystyy palavana pitämään + 5 asteen lämmön, ja että ulkona oleva lämpötila ei silloin vaikuta sisällä olevaan lämpöön. Meillä nousi lämpötila keittoaikana + 11 astetta, mutta yli kymmenen ei ole suositeltavaa, koska tämä saattaa aiheuttaa vesipisaroiden tippumisen. Selvä on, että keittämisen tulee tapahtua keskellä igloa.

Vanhemmat igloot, jotka ovat saaneet kiinteän lasipinnan seiniin, ovat jo terveydelle vaarallisia. Sen jälkeen kun ovi on yöksi muurattu kiinni, on kynttilä hyvä valaistusväline, mutta vielä tärkeämpi hapen vartija, sillä sen liekistä on helppo todeta ajoissa hapen puuttuminen. Hyvänä varaventtiilinä on myös seinää läpäisevä suksisauva, sitä tarpeen vaatiessa liikuttamalla ei reikä pääse tukkeutumaan. Rakentaminen vaatii kokemusta. Lumielementtien tulee olla yhtä suuret, suositeltavaa olisi 25 kertaa 60 cm kokoiset palat, paksuus riippuvainen lumen kovuudesta, mutta 15 cm katsotaan yleensä riittävän. Ensimmäisestä kierroksesta lähtien on sisäänpäin kallistuva kulma saatava oikeaksi. Hyvin yleinen virhe on vasta-alkajalla se, että hän työskentelee myötäpäivään. Oikeakätisen henkilön tulee rakentaa vastapäivään, jolloin hän parhaiten pystyy leikkaamaan uuden palan viistouden edellisen jatkoksi. Täysin pyöreä maja on aina nopein tehdä sekä myös kestävin. Oviaukkoa varten leikataan sopiva kappale, asetetaan se oven suulle ja lapiota hyväksi käyttäen vedetään sitä sisään, ja nukkumaan mentäessä muurataan se kiinni. Lumi on tunturimiehen vaarallinen vihollinen kun se lumimyrskyn muodossa raivoaa yli tienoon, mutta lumi on myös ainoa suoja ja turva, kunhan osaa käyttää sitä hyväkseen.

On selvä, että kokenutkin joutuu joskus yllättäen myrskyn kouriin. Silloin ei ole aikaa igloon rakentamiseen, vaan on toimittava nopeasti; jos voimat loppuvat on edessä vaikea kuolema. Igloo ei ole hädän alaisten majapaikka, eikä siksi tarkoitettu, se on puuttomalla alueella oleva koti. Kun tuona yönä igloossa lepäsin tähyillen kohti ruutukuviollista kattoa, mieleni täytti rauha ja turvallinen tunne, tunne, että ihminen ei kokonaan ole kadottanut taitoa luoda itselleen mukavuutta silloinkin, kun lumi ja ilma ovat ainoat rakennusaineet.

Olkoon tässä kuvatun matkan teemana HYVÄ ON TIETÄÄ MITEN IGLOO RAKENNETAAN: MUTTA PAREMPI OSATA ITSE TEHDÄ SE!

PUOLI TONNIA JOULUILOA

TUNTURILATU lähetti tänäkin jouluna kuorman lahjapaketteja Lapin lapsille. Tunturiladun naistoimikunta ja johtokunnan jäsenet olivat koonneet yhteen lahjatavaraa, vaatetta, leikkikaluja ja ruokatarvikkeita, jotka paria viikkoa ennen joulua talkoilla pakattiin ja lähetettiin pohjoista kohti. Kuljetuskin tapahtui taas talkoovoimin, mistä kiitos asianomaisille. Tällä kertaa kertyi tavaraa yhteensä puolen tonnin kuorma. Kymmenen perhettä eri puolilla Lappia sai lahjapaketin. Näissä perheissä on yhteensä 60 lasta ja yhteen sisarusparveen ilmaantuu uusi vesa maaliskuussa. Eräs perhe omistaa kerrassaan kolmoset ja heille lähti lahjapaketeissa heidän toivomansa kelkat, kaikki samannäköisiä niinkuin kolmoset itsekin.

Limerikkari Tunturiladusta

Tämä veisu ei ole sadusta.
Ei Espan, ei Helsingin kadusta.
Vaan veljistä siellä
kairojen tiellä.
Tämä koottu on Tunturiladusta.

Tänään hurraamme "Immulle", "Jamille".
Nämä pojat ne astuivat framille
kun aatetta luotiin.
Lappi etelään tuotiin.
Se herkku on maistunut namille.

Kuka uhohtais "Jonnea", "Ykiä".
Kuka vastahan alkaisi nykiä
jos sanoisin: Yllä
on loistoa. Kyllä.
Kuka kahustaan alkaisi rykiä.

Ja me muistamme Pihkalan juttua:
Nyt on jäätiköt meillekin tuttua
ja se Kemppisen "Kuru"
(Sinne taas tuli suru.)
Tänään huoli en ikävän nuttua.

Jos aina ei reissussa takeita
että vetelet unia makeita.
Toki henki on hyvä.
Ja veljeys syvä
vaikka leijuisi tuoksuja, sakeita.

Oomme marssineet rinkkamme tahdissa
kesät, talvetkin. Oltu kuin jahdissa
vuosia monta.
Unohtumatonta.
Susilauma on voimassa mahdissa.

Ken upposi keväisiin Suomuihin?
Kenen pärstä on venynyt juomuihin?
Ken säästyisi säiltä?
Ken ärräpäiltä?
Kenen rinkka on kastunut kohuihin?

Kuka eksyi korvessa suuressa?
Kuka varpaansa iski juuressa?
Kuka noitui ja vannoi:
Voimat viimeiset annoin,
koskaan rämmi en moisessa tuulessa.

Hiki virtasi pintoja veikkojen
kun raahattiin kohti peikkojen
sekä "Immo" että "Aku"
Ota niistäkin taku.
Se puuha ei ollut heikkojen.

On hymni myös kauniista kesästä.
Sen kunnian saa Sudenpesästä.
Tupa talkoilla suitiin.
Joskus jäissäkin uitiin.
Oli kämpäksi tuostakin lisästä.

Ota vastahan "latu" nyt kiitokset.
Monet sitonut olet liitokset
vaaroilla noilla
Jängillä, soilla.
Kuka murtaisi muistojen niitokset.

Jänkä-Jussi

TUNTURILATU kiittää kaikkia, jotka lahjoituksin, töin ja toimin osallistuivat tähän jokavuotiseen yritykseen järjestää iloa Lapin lapsille.

OPITTIIN RETKITAITOJA
– JA AUTETTIIN!



Kuva: Martti Kovanen

HIIHTO NAPAPIIRILTÄ NAPAPIIRILLE

Alkusävelet
Tunturiladun 40-vuotisen taipaleen alkaessa täyttyä kavtsilaisten aatoksia alkoi painaa miete; kuinka onnitella juhlivaa järjestöämme. Kerhomme puheenjohtaja Kyösti Lamminjoen idean pohjalta päätti kerhomme suunnitella vaativan onnittelutapahtuman: hiihdon napapiiriltä napapiirille. Tunturilatulaisten tuli siis hiihtää valtakuntamme rajoja myötäillen kaikki napapiirin pohjoispuolella olevat Suomen rajat. Hiihtoreitti tuli siten kulkemaan kokonaan Suomen alueella ja lähellä valtakuntamme rajoja. Hiihto oli avoin kaikille tunturilatulaisille ystävineen. Erikoisesti toivoimme saavamme mahdollisimman monta kerhoa mukaan tähän pitkään ja vaikeaan vaellukseen. Tunturiladun johdolta saimme tukea ja kannustusta yrityksellemme jo alusta alkaen. Hiihtotapahtumasta tiedotimme sekä Tunturilatu-lehdessä että Tunturiladun järjestämissä tapahtumissa.

Reittivarauksia
Varsin pian tempauksen julistamisen jälkeen alkoivat ensimmäiset latulaiset varaamaan vaellusvälejään tältä n. 1500 km pitkältä reitiltä. Halutuimpia reittejä tuntuivat olevan Itä-Lapin pohjoiset osat, jonne monen talvivaeltajan mieli tuntui halajavan. Vähemmän haluttuja olivat puolestaan väli Hautajärveltä Tulppioon sekä koko läntinen raja, jossa ei juuri tuntureja näkyisi – ainakaan koko matkalla.

Jo varsin varhaisessa vaiheessa kävi ilmi myös se, etteivät monetkaan kerhot saaneet jäseniään innostumaan Kavtsin järjestämästä tempauksesta. Kerhojen lukuisat juhlavuoden järjestelyt veivät varmasti aikaa ja voimia runsaasti, joten monien kerhojen poisjäänti tästä tapahtumasta on varsin ymmärrettävää. Niinpä kavtsilaiset päättivätkin, että järjestäjinä olisi ainakin yksi täysi lenkki yritettävä saada toteutettua, näin varmistuisi ainakin onnittelutempauksen onnistuminen. Kaikkiaaan kavtsilaisia ryhmiä oli yhdeksän.

Toteutus
Ensimmäinen vaellus napapiirilta napapiirille-hiihdossa hiihdettiin tammikuun alun kovissa pakkasissa, jolloin Jussi Rimpin vetämä ryhmä uurasti upottavassa lumessa Tulppiosta Rajajooseppiin. Alku näytti lupaavalta. Valtaosa vaellusryhmistä suuntasi kulkunsa rajakairoihin huhtikuun aikana, jolloin sattuivat myös talven 1986 parhaat hanget.

Kaikkiaan hiihtoon osallistui 13 vaellusryhmää. Näistä koostuu 54 urheaa vaeltajaa, joista kolme teki kaksi napapiiriltä napapiirille-hiihtoon kuuluvaa vaellusta. Vaellusvuorokausia tehtiin tässä onnitteluhiihdossa yli 500 ja vaelluskilometrejä kertyi hieman yli 12.000. Kuinka paljon hikeä joutuivat tunturilatulaiset vuodattamaan uurastaessaan joskus jopa hammasta purren määränpäähän päästäkseen, ei liene mitattavissa. Kun Ilkka Vainion vetämä retkiporukka 30. 4. 1986 klo 13.10 saapi monin paikoin jo sulaa Tenoa pitkin Karigasniemeen, oli ainakin yksi asia varma; hiihto napapiirilta napapiirille oli onnistunut. Lenkki oli hiihdetty viimeistä piirtoa myöten. Juhliva järjestömme oli saava asianmukaiset onnittelut.

Kiitokset
Napapiiriltä napapiirille-hiihdon järjestäjänä haluan kiittää Tunturiladun entistä puheenjohtajaa Antero Tarvaista sekä nykyistä puheenjohtajaa Yrjö Suuniittua, jotka myötämielisellä suhtautumisellaan edesauttoivat tapahtuman onnistumiseen. Erikoinen kiitos teille hyvät retkenvetäjät ja vaeltajat, jotka osallistuitte tähän tempaukseen. Te teitte mahdolliseksi tämän mittavan tapahtuman onnistumisen. Uskon, että tällä onnittelulla annamme uutta voimaa juhlivalle Tunturiladulle. Muistoksi tästä hiihdosta saa jokainen siihen osallistuja Kaarlo Wickstrandin suunnitteleman hihamerkin. Retkipäiväkirjat, joita jokainen vaellusryhmä piti retken aikana, luovutetaan 1. 11. Dipolissa pidettävässä Tunturiladun 40-vuotisjuhlassa Tunturiladulle.

Osallistujat
Napapiiriltä napapiirille-hiihtoon osallistuivat seuraavat hiihtäjät.
Vaellusryhmän vetäjä on mainittu ryhmän ensimmäisenä.
Väli Kilpisjärvi – Ylitornio
Jorma Alapuranen, Asko Sirkka, Kari Lehto ja Ossi Pettinen
Väli Kilpisjärvi – Galdotieva
Birger Fagerström, Liisa Fagerström ja Ossi Kilpi
Väli Karigasniemi – Galdotieva
Eero Erkko, Jussi Rimppi, Pertti Honkala, Liisa Huotari, Anja Lehikoinen, Eri Lindegren ja Ove Wähm
Väli Nuorgam – Karigasniemi
Ilkka Vainio, Maija Vainio ja Vappu Hietala
Väli Nuorgam – Sevettijärvi
Brita Saloriutta ja Airi Turunen
Väli Nuorgam – Sevettijärvi
Anja Rönnberg, Osmo Rönnberg, Liisa Hovi, Tapani Hovi, Liisa Ojajärvi ja Pekka Ojajärvi
Väli Sevettijärvi – Rajajooseppi
Ulla Sara, Piio Makkonen, Mirja Holmström, Anni Pulli sekä vetokoira Zaibma ja retkikoira Pennu
Väli Tulppio – Rajajooseppi
Jussi Rimppi ja Lauri Mäkelä
Väli Sevettijärvi – Rajajooseppi
Pekka Kolari, Aimo Anttolainen, Terttu Hokkanen, Sinikka Holopainen, Pauli Hulkkonen, Saara Koivunen, Anne Kolari, Ritva Loimio, Katja Nieminen, Pete Petelius ja Esa Säde
Väli Tulppiosta etelään
Marita Maula ja Hannu Maula
Väli Sevettijärveltä pohjoiseen
Reijo Salonen, Jouni Salonen, Kalle Keränen ja Pasi Keränen
Väli Nellimö – Tulppio
Pekka Kokko, Reijo Ruostesaari, Rauno Ruostesaari, Heikki Seuranen ja Leo Kari
Väli Niitselys – Naruska ja väli Ylitornio – Lappea
Kyösti Lamminjoki ja Matti Kurki

Jorma Alapuranen

JUHLAVAELLUS NJURKALAHDESTA SUSIKYRÖÖN

Tunturilatu touhusi niin innokkaana 40-vuotisjuhlatapahtumiaan, että Vanha susikin alkoi levottomana kääntyillä pesässään. Vieläkö lähtisi syvälle kairaan eikä vain maalikylien liepeille?

40-vuotisjuhlavaellus tuntui niin kutsuvalta. Ei tarvitsisi hengenahdistella tunturien rinteitä ylös, vain vaeltaa hissukseen suon reunoja ja jänkiä pitkin. Niin Vanha luuli.

Juhlavaellus alkoi Njurkulahdesta, minne bussi puolenpäivän jälkeen ryhmämme jätti. Vetäjänä ikäsusi Kalevi perässätarpojat Marjatta, Aili, Pena, Vanha ja ahmansyöttinä Martti. Varustarkastelun läpäistyämme lähdimme kohti ensimmäistä yöpymispaikkaamme, Härkäkosken leirintäaluetta. Matkalla tihkusade yllätti meidät ja pysyikin seurassamme lähes koko vaelluksen ajan. Automatkan rasitus painoi silmäluomia ja niin iltapalan jälkeen painuimme yöpuulle sateen ropistessa teltan kattoon.

Sateen ropistessa aamulla kokosimme rinkkamme ja lähdimme kohti Kultahaminaa. Ensimmäiset jännityksen hetket koimme kiipeillessämme Rovadaskönkään liukkaita kallioita pitkin vesiputousten ryöpytessä alas Lemmenjokeen. Näimmepä koskelon uljaan laskun putouksen kuohuissa. Pieni auringonsädekin eksyi leikkimään könkään pärskeisiin.

Me kiirehdimme kohti Kultahaminaa. Siellä tavoitimme erään kullankaivajan, joka meitä lähtiäisiksi varoitteli: "Jos vielä Repajoen soista selviätte, niin karhut teidät syövät".

Rohkeasti painelimme kuitenkin ylös Ruihtoskaidin rinteitä. Endimme sentään poiketa katsomaan ensimmäistä kultavaltauspaikkaa ja käväistä Hopun majalla ihmettelemässä asunnon täydellisyyttä. Unohtunut retiisinippu tuvanvieruspenkillä kertoi omaa kieltään sitkeästä yrittäjästä. Me laskeuduimme alas jokivarteen leiriytymään.

Kiire oli karistaa viimeisetkin asutuksen rippeet kannoiltamme, joten aamutuimaan jatkoimme matkaa kohti joen latvuksia. Kovilla piti Lemmenjoki äyräillään vaeltajia ennekuin päästi latvuksiaan ylittämään. Pehmeät olivat Lemmekäsjärven rantamat. Emme arvanneet, mitä edessä olisi. Pena lohdutteli hyllyvää järvenrantasuota tarpoessamme, että se ei ole suomaata vaan umpeenkasvanutta järvenselkää.

Saidasti oli Luoja jänkää tiellemme jakanut. Lettoiset suot levittäytyivät eteemme päivä päivän jälkeen. Ensin peloittavina pulpahtelevine silmäkkeineen, mutta vähitellen opimme katsomaan turvetupsun, mikä pahemmin upottamatta kantoi meidät taakkoinemme. Kahta samoinhyllyvää suota emme tavanneet. Jokaisella oli oma yksityinen pulpahduksensa. Kuin myös oma syksyn väreissä loistava kauneutensa.

Edessä häilyi ykköstavoite, pelottava Repojoki. Onko se syvä, leveä vai vuolas ylityspaikassamme? Siinähän se virtasi. Yht'äkkiä suopajukon keskeltä levittäytyi vuolas virta ja kutsuvana katseli upea hiekkakenttä vastapäiseltä rannalta. Ylityspaikka löytyi yllättävästi. Vettä oli tuskin reiteen asti. Klo 14.10 ylitimme joen. Aurinkokin juhlisti löytöämme ja iloisina joimme rantapenkalla kahvit. Vaan edellä soiden ja purojen takana odotti Ivalojoki.

Vuolaana ja leveänä polveili joki pian edessämme. Pienen etsiskelyn jälkeen löytyi kuitenkin ylityspaikka. Rohkeasti kahlasimme poikki voimakkaan virran ja pian kiipesimme ylös vastapäistä pajukkoista rantapenkkaa.

Mukavalta tuntui tallustella Korsatunturin lujia rinteitä soisten taipaleiden jälkeen. Illansuussa levittäytyi allamme syvyyksissä kauniisti ruskan keskellä välkkyvä Korsajärvi. Sen korkealle rantatöyräälle ilta-auringon kullatessa maiseman rakensimme asentomme.

Iltahämärissä Marjatta tarjoili juhlakahvit täytekakkuineen. Lempeästi levittäytyi Lapin honka kattona yllemme. Takana kohosivat Korsatunturin laajat rinteet ja edessä jossakin alhaalla lepäsi uljas Korsajärvi. Iltaruskon kajo viipyi taivaalla ja erämaan rauha oli juhlavieraamme. 40-vuotissankari oli saanut arvoisensa puitteet juhlahetkelleen.

Pakkanenkin oli yön myötä hiipinyt seuraamme ja aamulla saimme pakata jäiset teltat selkäämme. Varhain laskeuduimme aamu-usvaiselle rantasuolle. Viimeinen ihaileva katse pitkin järvenselkää, jossa hanhiparvi läpsytteli rantaheinikossa, ja taas matka eteni. Yli jänkien, ohi lampareiden vei vaelluksemme. Puroja riitti. Aapoja jatkui. Kalevi epäilikin, että hänelle tulevassa elämässä olisi pioneerin vakanssi varattuna. Niin kovin joutui hän siltoja rakentelemaan. Pehmeät suonpenkat estivät loikkaukset tai lettoiset hetteiköt vaativat pitkospuita peitteekseen.

Ison Aihkiselän rinteillä olimme sotkeentua hakkuuaukeisiin, mutta Vetäjän vakaa kompassisuunta vei kuitenkin oikealle tielle. Vaivojemme palkaksi saimme nähdä mahtavan hirviuroon metsän laidassa.

Viimeisen yön erämaassa vietimme Iso Salankijärven rantamilla ihaillen Lapin korpimaisemaa ruskan hehkuessa iltaruskon valossa. Haikeana kokoontui "rättipiiri" tervastulen ympärille kuivattelemaan viimeisiä sukkaparejaan. Valpas Marjatta oli löytänyt suopolun, jota pitkin aamulla lähdimme viimeiselle kostealle taipaleellemme kohti Ounasjokea. Sieltähän se soisen rantalepikon keskeltä löytyi mahtavana virraten. Kello tikitti vaelluksen loppuaikaa, joten emme enää etsineet ylityspaikkaa. Kalevi huikkasi tutun isännän noutamaan joukkomme. Veneessä saimme kuulla ensimmäiset uutiset toisista vaeltajista.

Pätkä pikitietä ja niin olimme valmiit ilmoittamaan 40-vuotisjuhlavaeluksen suoritetuksi. Huttus Pekan tuttu pata rantakaloineen ja talkoolaisten lämmittämä kuuma sauna kruunasivat korpivaeltajien paluun.

Susi 125

Metsän eläinten keskustelua Vuontisjärvellä Tunturiladun juhlavuotena -86

Olettekos kuulleet? Nyt kummia kuuluu Jänö-Jussi huusi juostessaan, ja kiihdytti vauhtiaan. Varis istui oksallaan kerrankin hiljaa, mutta venytti kaulaansa alaspäin. Katsoen Jänö-Jussin kovaa menoa, hän kysyi: Mitä kummia?

Jänö istahti lopulta aivan hengästyneenä mättäälle polun viereen. Minä Susikyrön Hiiri-rouvalta tämän kuulin, joka kaiken yleensä tietää, ja on myös tietävinään, aivan niin varmalta taholta – sanoi. Ne puuhaavat ihmiset, ne sudennimiset sinne juhlaa, sellaista varmaan josta jo äitivainaa ehti kertoa. Ovathan nyt kaiken kesää korjanneet kämppää, sekä ympäristöä. Ajatella, se hirvikin sai kämpästä lähdön, se on nyt naulattu ulkoseinälle, siinä oli niin lämmin kiipeillä talvipakkasilla.

Edellistä juhlaa olivat monet eläimistä katselleet Tynnyrivaaralta, ja kuka mistäkin. Koko kylä oli kutsuttu, ja naapurista myös Henna sekä Martti. Ylі-Kyrön Oskarin valkkoporo heilutteli juhlissa komeita sarviaan.

Illalla jätkänkynttilät paloivat, oli tunnelmaa, ja laulu raikui myöhään yöhön. Ruokaa oli runsaasti joka puolella sitä jäi vielä jokaiselle eläimellekin muruja. Olivat olleet mahtavat juhlat, sano Jänö-Jussi. Melkoiset juhlat, sanoi Matti-poro ravistellen suuria karvaisia sarviaan, häätyy tästä lähteä muillekin kertomaan tulevista juhlista, että saavat ajoissa kunthoon juhlavaattensa. Kobeuk, kobeuk huusi myös herra Riekko mennessään, kyllä tulee kalliiksi. Rouva Riekko lensi perässä huutaen njau, njau, vaatteet aito naiselliseen tapaan, ja katosi suon laitaan.

Näin alkoi Vuontisjärvellä eläimilläkin kova puuha, sekä juhlan odotus. Sillä toki he kaikki halusivat olla niissä mukana.

Brita



Kuva: Kauno Laine

RINKKALAUTTA

Eräs retkeilijän perustaitoja on osata ylittää luonnollinen maastoeste, joka useimmiten on vesistö, turvallisesti, mukana normaalisti olevin välinein ja jopa pimeässäkin.

Nopeatekoinen ja varma ylitysväline on laavukankaasta (koko n. 3x3 m) ja rinkoista tehty lautta, joka esim. neljän hengen vaellusryhmän ollessa kyseessä, tehdään seuraavasti:

Maahan levitetyn laavukankaan päälle asetetaan rinnakkain kaksi makuualustaa ja toiset kaksi poikittain. Alustat "kudotaan" kuin pärekorin päreet, jolloin pohjasta tulee tukeva. Tämän jälkeen alustojen päälle asetetaan rinkat tukiraudat ylöspäin niin, että rinkkoja on kaksi peräkkäin ja kaksi rinnakkain. Peräkkäin asetettujen rinkkojen alaosat tulevat vastakkain, jolloin yleensä rinkan yläosassa olevat pehmeät varusteet kuten makuupussit, teltta tms. tulee ulomaiseksi laavukangasta vasten eikä vahingoita sitä. Peräkkäin asetetut rinkat voi sitoa yhteen alaraudoistaan, mutta välttämätöntä se ei ole.

Tämän jälkeen kootaan laavun reunat nurkkiin ja kiristetään, jolloin kangas kaartuu osittain rinkkojen päälle ja muodostaa kaukalon. Nurkat voi sitoa yksinkertaisella solmulla kuten nenäliinan tai huivin nurkkaan tehtävä solmu, se saattaa kiristyä ylityksen aikana liiaksi ja on myöhemmin hankala avata. Käytännöllisempi tapa on sitoa nurkat narunpätkillä, joita jokaisella retkeilijällä on taskuissaan. Kankaan kokoamisen jälkeen sen ympärille tehdään yksinkertainen solmu aivan rinkan reunan tasalle. Sen jälkeen solmun yläpuolella oleva kankaan vapaana oleva osa taitetaan alas, siis laavun nurkka tulee kaksinkerroin, ja sen ympärille tehdään pitävä solmu. Pujotuksen voi varmistaa kiertämällä narua ensin pari kertaa nurkan ympärille ja solmimalla sen vasta sitten.

Nyt lautta onkin valmis vesille laskettavaksi. Se tapahtuu siten, että rinkkojen sivuraudoista tartutaan kiinni niin, että laavukangas jää väliin. Tällöin lautta pysyy hyvin muodoissaan ja on helpompi liu'uttaa veteen. Lautan vesillelaskun yhteydessä on varottava, ettei puhkota laavua rannoilla usein oleviin risuihin yms.

Lautalle mennään varovasti nelinkontin ja pidetään jalkaterät ylhäällä, ettei niillä paineta lautan reunaa alas, jolloin vesi änkeytyy lauttaan. Lautalla ollessa voi melko vapaasti könytä rinkkojen päällä, kunhan vältetään pystyasentoja.

Hyväksi koettu "matkustustapa" tällaisella lautalla on asettua niin, että ollaan rinkkojen välissä jalkaterät lautan pohjalla ja polvet rinkkojen reunalla. Polvia levittämällä voidaan työntää rinkkoja ulommas, jolloin saadaan lisää tilavuutta ja kantokykyä. Lautta kantaa erinomaisesti kaksi henkilöä ja kolmekin vielä turvallisesti. Lautasta poistuttaessa on taas varottava, ettei paineta reunaa alas. Liikkuessasi lautassa se tuntuu joustavan joka suuntaan, mutta kun nurkkasolmut pitävät, pysyy lautta hyvin koossa ja Sinä kuivana.

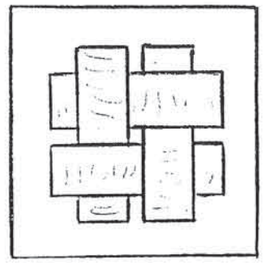
Tällaisen lautan "runkonopeus" ei ole kovin suuri, mutta sitä voidaan lisätä kiinnittämällä esim. partionaru johonkin lautan rinkoista ja rannalla olijat voivat hinata lauttaa. Melan voi tehdä vaikkapa haarakepistä, jonka päähän on lavaksi pantu sadelahje, muovipussi tms. Myöskin yhteensidotut riu'ut, joiden päihin on jätetty latvatupsut, ovat mainioita melana.

Rinkansuojuksena olisi hyvä käyttää sellaista suojusta, jonka reunoissa on kuminauha ja joka pannaan rinkan päälle kuin suihkumyssy päähän. Se estää varusteiden kastumisen siinäkin tapauksessa, että lauttaan pääsee vettä.

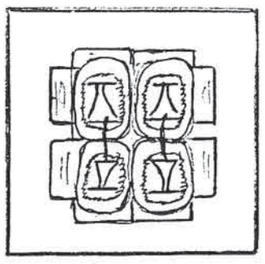
Kaksihenkinen vaellusryhmä voi tehdä lauttansa seuraavasti: Otetaan kolme n. kolmemetristä riukua, jotka karsitaan niin, ettei puhkota laavua. Yksi riu'uista pannaan köliksi ja sen päälle levitetään laavukangas. Sen päälle asetetaan makuualustat vierekkäin, osittain päällekkäin. Alustojen päihin pannaan rinkat poikittain. Päädyissä olevien rinkkojen päälle käännetään laavun yli jäänyt osa ja jäljellä olevar riu'ut asetetaan laavun reunojen päälle makuualustojen suuntaisiksi. Kangas kierretään riukujen ympärille ja käännetään jonkinverran rinkkojen päälle. Tämän jälkeen riu'ut sidotaan päädyissä yhteen. Päädystä katsoen sidontakuvio on kolmionmuotoinen. Nyt lautta onkin valmis vesille laskettavaksi. Se kantaa hyvin kaksi henkeä.

Kolmesta rinkasta tehdyssä lautassa rinkat asetetaan kaksi rinnakkain ja yksi (se suurin ja korkein) poikittain.

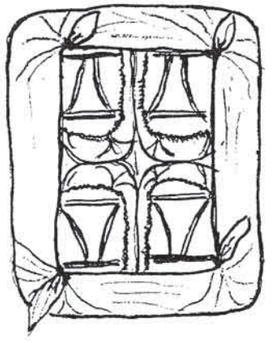
Kyösti Lamminjoki



1



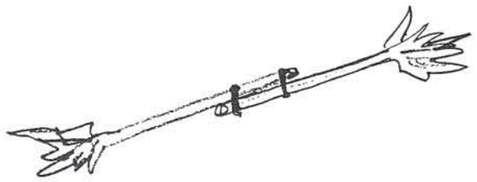
2



3



4



5

Piirrosten tekstit:
1. Makuualustat laavukankaalle asetettuna
2. Rinkkojen sijoittaminen makuualustojen päälle
3. Valmis lautta
4. Haarakepistä ja sadelahkeesta tai muosipussista tehty mela
5. Kahdesta riu'usta, joihin on jätetty latvatupsut, tehty mela



Pappi-Pentin katse kertoo, että varusteet ovat kunnossa. Vaellus voi alkaa.





Elina Savolainen:

LEIRIKOULUA LAPISSA KESÄLLÄ 1986

Perjantai 11. 7.
Lähdimme Valkeakosken linja-autoasemalta perjantai-iltana määränpäänä Susikyrö, yksi Tunturi Ladun kämpistä Lapissa. Soile ja minä Elina olimme menossa Tunturi Ladun järjestämälle lasten retkikurssille. Marjatta ja Kale taas aikoivat pidemmälle Lappiin. Sitten tuli linja-auto, jolla matkasimme Toijalaan. Siellä kapusimme yöjunaan ja etsimme uuden "makuuhuoneemme". Yöllinen junamatka sujui hyvin, vaikka Soile ja minä valvoimmekin hiukan, ennen kuin painuimme pehkuihin.

Susikyrö lauantai 12. 7.
Aamulla herätys oli jo n. 6.50, mutta Rovaniemellä olimme tuntia myöhemmin. Siellä etsimme postiauton käsiimme, jolla menimme Kittilään. Kittilässä atterioimme, jonka jälkeen vaihdoimme toiseen postiautoon. Torkahdin vähäksi aikaa. Perillä Susikyrössä Soile ja minä varasimme yläpetit monine patjoineen. Olimme saaneet udeltua Kalelta, että leirille tulee myös yksi Soilen ikäinen tyttö, jolle sitten varasimme makuusijan minun viereeni. Illalla lämmitettiin sauna, uitiin ja pestiin pois matkan pölyt. Ranta oli ihana ja matala. Sai kahlata miltei puoleen väliin järveä, ennen kuin edes uimapuku kastui.

Susikyrö sunnuntai 13. 7.
Aamupäivällä kiipesimme Montellin majalle. Kirjoitimme nimemme kirjaan. Siellä niiden pitäisi olla yhä: Kalevi Kanerva, Marjatta ja Soile Raittinen, Anita Vairinen ja Elina Savolainen. Poislähdettäessä saimme päähämme, että kiipeisimme Vuontiskeron (670 m) huipulle. Näimme monia kasveja, sekä kuukkelin, kapustarinnan ja ilmeisesti riekkoemon kahdeksan poikasensa kera. Matkaa kertyi 13 km. Pirjo ja Petteri Väänänen Siilinjärveltä olivat saapuneet sillä välin, kun olimme poissa. He lähtivät samalle reissulle Kale, Marjatta ja Paavo mukanaan. Anita, Soile ja minä jäimme kämpälle lepäämään. Illalla taas saunoimme ja uimme.

Susikyrö maanantai 14. 7.
Marjatta ja Kale olivat lähteneet, kun heräsimme. Aamupalan jälkeen kertailimme suunnistusmerkkejä, jonka jälkeen lähdimme suunnistamaan ohjaajana Paavo. Ensin suunnistimme yksin, mutta sitten Paavo määräsi parit: Soile ja Pirjo, Petteri ja minä. Määränpäänä oli tienhaara, jossa oli viitta Susikyröön, No, Petteri ja minä lähdimme matkaan. Jossakin vaiheessa törmäsimme tiehen ja huomasimme, että siellä se risteys on. Pinkaisimme juoksuun ja hetkessä olimme risteyksessä. Paavo ilmestyi metsästä ja vakuutimme, että olimme sattuneet keskelle risteystä. Ei auttanut, sillä Paavo tiesi, että olimme menneet liikaa vasemmalle. Meidän nimittäin piti suunnistaa suunnalla. Illalla teimme pienen kävelyretken ja kun palasimme Susikyröön olivat Mika ja Pappi-Pentti kämpällä. Lämmitimme saunan ja uimme. Anita toimi leirin kokkina ja piti meille välillä ranskan-, ruotsin-, ja saamenkielen alkeis- ja jatkokursseja.

Susikyrö tiistai 15. 7.

NARULLA KÄVELYN tulokset:

1.	Elina	1.35 min,	1.16 min
2.	Soile	1.42	1.20
3.	Pirjo	2.33	1.50
4.	Petteri	4.34	2.29
5.	Mika	4.34	

Soile ja minä kävimme heti aamusta uimassa. Sen jälkeen ohjelmassa oli vaellusreitin suunnittelu.
Teemme vaelluksen huomenna Hannukuruun. Nukumme teltoissa. Vaelluksen suunnittelun jälkeen seurasi teltan pystytysharjoitukset, jonka jälkeen pulahdimme kylmään veteen. Anita lupasi paistaa illalla lättyjä ja kun Soile sanoi häntä Angelikan näköiseksi, lupasi Anita paistaa joskus meille munkkeja. Päivemmällä pidimme narulla kävelykilpailun (Palkintoina oli lakuja), jossa käsille ja jaloille oli kummallekin oma naru. Illalla Anita ja Pirjo paistoivat lättyjä kivenheittokilvan päälle ja sitten oli vielä iltasauna.

Hannukuru keskiviikko 16. 7.
Noin klo 11.30 olimme valmiina lähtemään Hannukuruun. Kolmannella osuudella tuli pieni muutos reittisuunnitelmaan, kun minä olin johtoveivissä. Eksyin reitiltä! Jouduimme oikaisemaan Suastunturin (490m) kautta. Tuntui ihanalta, kun olimme Hannukurussa. Olimme kävelleet 15 km. Yöllä teltassa Soile, Pirjo ja minä harjoittelimme Englantia.

Susikyrö torstai 17. 7.
Lähdimme taivaltamaan kohti Susikyröä klo 12.45 aamutoimien jälkeen. Ensin talsimme Suastunturiin, jonka jälkeen seurasi ensimmäinen ruokatuokio. Ruokalistalla oli aivan tavallista retkimuonaa. Sen jälkeen kiipesimme aivan Lumikeron (661 m ja joitakin desimetrejä päälle) huipulle. Näimme pari yksinäistä poroa ja porotokan, joita kameraihmiset kuvasivat. Lepäsimme hieman, jonka jälkeen taivalsimme Vuontiskeron kautta "Montellin Hotellille", jonka pihamaalla aterioimme. Ruokailun jälkeen marssimme Susikyröön. Kahden päivän vaellus oli tehnyt tehtävänsä. Jalat olivat, kuin tukit ja olkapäät kipeät, jalkapohjat arat. Takana päin tänään oli 17 km, mutta yhteensä 32. Illalla lämmitettiin yhteissauna.

Susikyrö perjantai 18. 7.
Leirin viimeisen päivän aamuna heräsimme jo niin tutuksi käyneeseen aamulauluun, Anitan herätellessä meitä. Aamupäivällä pidimme aikuisten ja lasten välisen narulla kävelyviestin. Aikuiset voittivat tietenkin. Pidimme uuden kilpailun, mutta vain lasten välillä. Palkintoina oli erilaisia töitä. Pirjo sai auttaa Anitaa, Petteri tiskata, Soile kantaa vesiä, Mika lämmittää saunan ja minä lakaista lattian. Kilpailujen jälkeen valmistimme jokainen oman luusta tehdyn korun leirimuistoksi. Paavo kyyditsi meidät lapset ostoksille Raattaman ainoaan kauppaan. Hauskaa oli! Minäkin törsäsin matkamuistoihin ja karkkiin. Iltapäivällä Pappi-Pentti piti meille oppitunnin erilaisten nuotioiden rakennuksesta. Kasasimmekin oikein komean nuotion, mutta emme voineet sitä sytyttää. Iltaohjelmistossa oli rinkan pakkaus. Tein sen hyvissä ajoin. Anita piti lupauksensa ja paistoi meille oikein hyviä munkkeja. Saunassa Soile kertoi meille näkemistään kauhuelokuvista. Vielä nukkumaan mentäessä alkoivat Matti Myöhäiset pakata rinkkojaan.

Valkeakoskella lauantaina 19. 7.
Aamulla herätys oli varhain jo klo 7.10 ja tuntia myöhemmin istuimme valmiina autoissa. Paavo oli luvannut viedä autossaan Mikan, Soilen ja minut kotiin. Pirjo, Petteri ja Anita matkasivat Pappi-Pentin autossa. Ennen Rovaniemeä näimme tiellä pari poroa, jotka eivät välittäneet autoista lainkaan. Matka sujui hyvin. Välillä pysähdyimme syömään.
Tahtoisin kiittää Pappi-Penttiä, Anitaa ja Paavoa mukavasta leiristä.

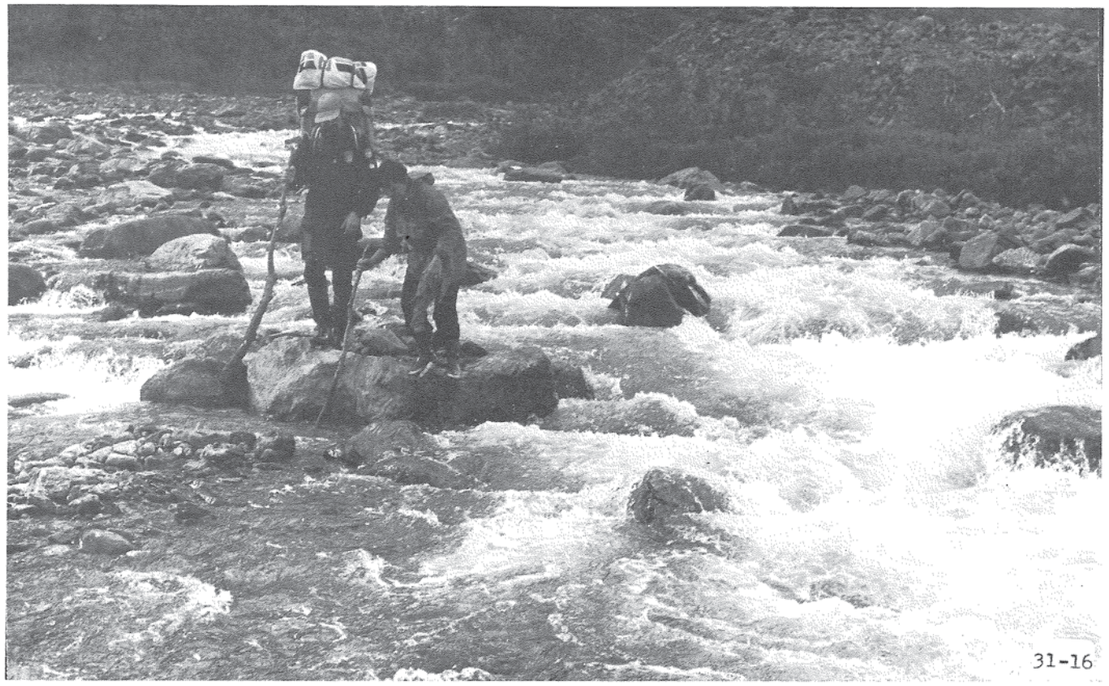
RUSKASUSIAISET SUSIKYRÖSSÄ

Susikyrö oli jälleen vuorossa, kun vietettiin Tunturiladun 40-vuotisen taipaleen kunniaksi susijuhlia Lapissa. Susiaisia edeltävä viikko oli julistettu talkooviikoksi kevätkesällä aloitetun peruskorjauksen päättämiseksi ja juhlien rakentamiseksi. Työintoa uhkuvia tunturilatulaisia kokoontuikin jo talkoiden alkuun näyttävä joukko, joka vielä lisääntyi viikon varrella. Liekö ollut Jorman maineella Tunturiladun talkoiden kokkina osuus fiilikseen vai oliko suorastaan hehkuvan ruskan vaikutusta se, että töitä paiskittiin aamusta iltaan myöhään ja tulosta todella syntyi. Turhaan ei talkoopäällikkö Pekka myhäillytkään tyytyväisenä. Ainoa miinus, joka voidaan kirjata viikon ajalta oli vähän väliä toistuva tihkusade, joka teki teltoissa yöpyvien olon nahkeaksi. Susikyrön ilme muuttui merkittävästi. Jopa niin, että "viidakkorumpu" tiesi tunturissa kertoa vallan ihmeellisiä asioita. Kuten, että Susikyrön kämppään on laitettu tehdastekoiset kaapistot tai että Muonion kauppias on perustanut Autton lisäksi haaraliikkeen Susikyröön.
Töitä tehtiin myös juhlien valmistamiseksi. Kelot rakotulia ja "jätkänkynttilöitä" varten hankittiin läheltä Ketomellaa. Omista "lainapeitteistä" tehtiin ruokailukatos keittokatoksen jatkeeksi ja puolikota noitaa varten juhlapaikalle. Nurkat ja ympäristö siistittiin pikkutarkasti. Vastaanottokota ja vähän muutakin koristeltiin "kransseilla" ja ruskan purppuralla. Joku ahersi sitä, joku toinen tätä, kaikille riitti puuhaa. Pitkään ihmeteltiin Petelin kottikärryjen työntelyä pitkin tonttia edestakaisin. Joku epäili hänen yrittävän Quinesin ennätysten kirjaan, kunnes sekin lopulta selvisi aivan tarpeelliseksi tehtäväksi. Tärkeä ja totinen oli urakka myös niillä, jotka ahersivat kaulaan ripustettavien juhlatunnusten kimpussa. Eskon konepeli ja Sandran "painokone" saivat aikaan näyttävää jälkeä.
Ja kaiken aikaa paloi ruska. Varsinkin harvat aurinkoiset hetket koivut ja pihlajat suorastaan hehkuivat maaruskan täydentäessä loistavien värien skaalaa. Ja porukka lisääntyi sitä voimakkaammin mitä lähemmäksi lähestyi susijuhlien aika. Telttoja nousi kuin sieniä sateella, äänet kaikuivat ja nauru raikui. Kokin valtakuntaan – keittokatokseen kerääntyi porukkaa ihastelemaan savolaisuuden ja luonnonväärien leukojen yhteisvaikutusta. Pekan olikin komennettava kokki joskus asioita toimittamaan, jotta ruokailutauot eivät olisi venyneet liian pitkiksi. Iltojen pimetessä syttyivät lukuisat iltanuotiot luoden salaperäisen tunnelman telttojen vaiheille.
Juhlavaeltajia saapui ja susikandidaatteja kokoontui, kunnes koitti viimein hetki, jolloin linja-auto toi lappilaiset kutsuvieraamme paikalle. Tuli heitä tosin henkilöautoillakin ja tuskin he kaikki olisivat linja-autoon mahtuneetkaan. Ensimmäiseksi heidät, kuten muutkin juhlavieraat ohjattiin herkullisia voileipiä ja muuta hyvää notkuvien kahvipöytien ääreen. Yksi ja toinen uskaltautui muistelemaan edellisiä Susivihkiäisiä Susikyrössä. Monella kyläläisistä ne olivat vielä hyvin muistissa. Kahvittelun jälkeen siirryttiin juhlapaikalle, jossa muisteltiin paikallista historiaa "aikojen ammoisien takaa", kuultiin ansiokas muistelus Susikyrön syntyvaiheista, otettiin vastaan eri puolilta Lappia saapuneiden juhlavaeltajien tervehdykset sekä paikallisten ystäviemme yhdessä ja yksityisesti Tunturiladulle luovuttamat "muistamiset". Viimein koitti jännittävä hetki ainakin vihittäville, kun itse vanha Lovinoita saapui salaperäisesti mutisten ja kröhien asennolleen. Rakotulien luodessa taianomaista tunnelmaa suoritti Noita – selviydyttyään äänitystekniikan aiheuttamista kommelluksista – 4 ikäsuden, 9 johtajasuden ja 32 tunturisuden vihkimyksen. Tavanomaiseksi muodostunut tihkusade yritti latistaa välillä tunnelmaa, mutta Noidan salaperäinen rituaali ja iloisesti loimottavien tulien tenho pitivät hyvin puolensa.
Seremonian jälkeen nautittu "pootoora" kai kirvoitti vieraamme ylitsevuotaviin kiitoksiin. Vaikka varsinaisen ohjelman aikana ei yhteislaulumme oikein onnistunutkaan, se kaikui sitäkin ponnekkaampana kymmenillä nuotioilla pitkälle aamuyöhön. Liekkö vasta aamun sarastus saanut viimeiset kömpimään telttoihinsa. Jokatapauksessa – menetit paljon Sinä, joka et ollut n. 400 osanottajan joukossa juhlasusiaisissa 1986.

Stuorra-Ykä

Mikä hallitus on paras?
Se, joka opettaa meitä hallitsemaan itseämme.
(Goethe: Sprüche in Prosa)

OPITTIIN PELISÄÄNTÖJÄ!



Kuva: Toivo Kilpeläinen

KOLME MIESTÄ TUNTURISSA

Alkukesä 1954.

Kartta lattialla levällään ja kolme miestä ympärillä mahallaan tutkimassa Tenon ja Utsjoen välistä maastoa. Tuosta ylös ja tuosta alas, siitä vaan.

Lähtö Helsingistä tapahtuikin sitten 11. 7. 54 klo 12.30 ja perillä Karigasniemen Tenokodissa olimme 13. 7. klo 00.05. Aki ja Jaska kävivät heti uittamassa vieheitään – ilman tulosta. Pari tuntia levättyämme ja aamupalan syötyämme lähdimme n. klo 08.00 Tenojoki vartta ylävirtaan. Piessa-joen suussa teimme nuotion ja ruokailimme, jatkoimme matkaa ja saavuimme jonkin tunnin vaellettuamme Akujoen suuhun, jossa leiriydyimme. Teltta pystyyn ja uni maittoi.

Aamulla jatkoimme vaellusta ja sää oli helteinen. Kun meille sitten tarjottiin soutukyyti toiselle puolelle jokea – Tchulluvei-joelle Norjan puolelle, mistä lähti hyvä polku, otimme tietenkin tarjouksen mielihyvin vastaan. Maksuksi meillä ei ollut kuin ''vilustumisen varalta pieni kupponen''. Lämmintä riitti, mutta olihan tarjolla aina kylmä kylpy. Sama soutaja, joka oli ollut sukuloimassa, vei meidät jälleen Suomen puolelle. Vaelsimme hyvää polkua pitkin Saitalaan, josta mieleen jäi postitalo, missä paikallinen terveyssisar majaili. Harmaantunut kelo-hirsi talo turvekattoineen, joka oli vertaansa vailla kukinnassaan. Olihan kesän parasta kukinta-aikaa. Aki oli venähdyttänyt lonkkansa ja vaellus oli hankalaa. Aurinko paahtoi mutta jälleen kävi hyvä tuuri. Saimme moottorivenekyydin Levajokstuelle; ja vielä samana iltana lähdimme Rastegaiselle. Matkaa sinne oli kartasta ,mitaten n. 20 km kierrokset mukaan luettuna Rastegaisen huipulle kului aikaa 7 tuntia, mikä johtui ylityspaikkojen etsimisestä vuolaana virtavien jokien tähden. Paluuaikaan menikin sitten vain 4 tuntia. Mutta matka kannatti. Oli erittäin kirkas sää, niinkuin vain Lapin yö voi olla ja sieltä näkyi aina Porsangein vuonon veden välkehtiminen.

15. 7. saavuimme teltalle n. klo 10.00. Keitimme kahvit ja yritimme nukkua – helle oli tukahduttava – vain Jaska jaksoi nukkua – nuorimmainen. Aki ja minä heittelimme ja saimme muutaman harrin, joka sitten olikin päivällisemme. Tutustuimme paikallisiin asukkaisiin, Mikelsen-nimiseen lappalaiseen, joka ystävällisesti tarjosi meille viiliä.

16. 7. Nukuimme melko pitkään, söimme, kasasimme teltan ja kamppeemme ja n. klo 14.00 menimme Mikelsenin luo, joka souti meidät yli. Päivä oli edelleen helteinen ja sopivan paikan tullen hyppäsimme vilvoittavaan Tenojokeen. Vaelsimme edelleen pitkin Tenon vartta – Akin lonkkasärky jatkui – kunnes saavuimme Bogdanofille asti, josta saimme reput postiveneeseen, joka vei ne Utsjoen suuhun. Matkaa sinne 26 km – polku pehmeää, hienoa hiekkaa.

17. 7. Leiriydyimme Utsjoen rantaan. Uistelimme ja saimme 5-6 kalaa, 2 taimentakin ja sehän riitti. Postitimme kortit ja lähdimme klo 18.00 maissa kohti etelää Mantojärven rantaan. Polku oli kivikkoinen. Ihmettelimme Utsjoen erämaakirkkoa ja saavuimme Jomppalaan klo 23.40 24 km vaellettuamme. Paikka oli mitä kaunein ja sääskiä oli vallan tuhottomasti niinkuin tähän aikaan kesässä vain voi olla.

18. 7. Lappalainen Jooseppi Vuolappi souti meidät Kevonsuuhun. Maisema oli ryteikköistä, vesiperäistä mutta pari kilometriä soudettuamme ja rantauduttuamme maasto nousi ja polku vei korkealle harjanteelle. Maisema muuttui – toistasataa metriä korkeat, äkkijyrkät rannat ja kanjonissa mutkitteli kirkas virta. Tulimme Pikku-Kevojärven rantaan, jossa pystytimme teltan 03.00 ja lähdimme Akin kanssa kalaan. Kalaa syödessämme tuli rantaan kaksi kalakaveria. Siinä nuotiolla rupatellessamme saimme aikaan sen, että pääsimme venekyydillä Kevojoen yli. Vaellettuamme n. 5 km alkoi sataa tihuuttaa. Majoituimme autiotupaan.

19. 7. Satoi edelleen ja jatkoimme matkaa n. klo 13.00. Ylitimme Madjoen ja kastuimme myös alapäästä, yläpää oli jo märkää. Tiheässä pusikossa vaeltaessamme tuli lämmin ja Kevon putoukselle tullessa oli mitä parhaat mahdollisuudet pestä hiet pois. Jaskakin tuli koskeen oikein uimapukusillaan ikävä vain että sää oli pilvinen ettei valokuvaamisesta tullut mitään. Aki touhusi virvelinsä kanssa – ilman tulosta. Ihme.
Nousimme itäpuolelle jyrkkää rinnettä ylös. Olimme Puksaskaidin rinteellä ja voimakas sumu esti näkyvyyden. Jatkoimme kulkuamme piekanojen seuratessa kiljuen. Kalasääsken myös näimme. Yllättäen eteemme tuli kieleke l. ''kielas''. Siinä ''murku'' säässä olimme nousseet melko korkealle ja näimme Kevojoen allamme pienenä juovana.

20. 7. Sade vain yltyi ja sää kylmeni, palelimme ja kaiken lisäksi olimme tulleet yläsoille. Ei auttanut muu kuin teltta nopeasti pystyyn ja sisälle. Nyt oli aika minunkin hymyillä kun olin kantanut kahta villapaitaa repussani. Kyllä ne nyt kelpasivat. Sytytimme priimuksen ja asetimme sen päälle kiven, joka kuumetessaan lämmitti telttaa. Satoi, aina vain satoi ja olimme teltassa koko päivän ja nukuimme. Makuupussi oli märkänä, kädet ja kasvot turvoksissa sääskien puremista. Tällaisella ilmalla oli huonoa jatkaa matkaa mutta toisaalta meidän piti määräaikana olla paluumatkalla. Lisäksi alkoi sataa räntää.

21. 7. Heräsimme klo 09.00 ja päätimme jatkaa matkaa sateesta huolimatta. Panimme kamppeet kasaan märkinä ja silloin se alkoi – kaatosade. Onneksi teltta oli vielä pystyssä. Sadetta kesti aina puolelle päivin. Klo 13.00 kasasimme teltan ja lähdimme matkaan. 3-4 t. kuljettuamme löysimme kelon, joka oli osaksi palanut. Siitä saimme hyvän nuotiopuun, jossa kuivattelimme vaatteitamme. Näin hyvän kuvauskohteen ja koska sää oli kirkastumassa menin sitä kuvaamaan. Silläaikaa pojat olivat menneet alas sovitusta paikasta. Sanoin saavuttavani pojat, mutta toisin kävi. En löytänytkään heitä sovitusta paikasta. Huutelin – ilman tulosta. No, menin jonkin matkaa alas, näin syvän rotkon. Ei, siitä ei voi mennä. Tulin takaisin, oli hieman huolissani – huutelin – ei vastausta. Vain kosken kohinaa ja piekanan kiljuntaa. Ei muuta keinoa kuin mennä eteenpäin, sinne, mihin oli tarkoitus. Tarkoituksena oli laskeutua Kevojoen uomaan mutta se näytti mahdottomalta. Alas täytyi kuitenkin mennä. Poikittaiskuruja pitkin laskeuduin. Liuuin mustikka- ja jäkälämättäitä pitkin ja jarruttelin vaivaiskoivuista kiinnipitäen vauhtia hillitäkseni. Tulin joelle, panin tulet, keitin kahvit ja odottelin. Ylitin joen koskesta, laitoin näkyvät merkit, jos tulevat perässä. Jatkoin matkaa ylöspäin kivilohkareista uomaa tulipa joskus vastaan nk. lompoloita, joissa oli erittäin kirkas vesi. Sitten tuli seinä vastaan ts. vesiputous siinä oli. Oikealla puolella kasvoi matalaa koivua ja sammalta. Siitä oli mentävä ylös. Se oli kovaa touhua päästä ylös repun kanssa. Joka parin metrin nousun jälkeen huohatin ja huilasin. Tulipa siinä mieleeni lappalaisen Vuolappin ihmettelu: ''Miksi sinne menette, ei ole nätti kulukea Kevulla – ei''.

Pääsin ylös. Söin sitruunan janooni. Ihailin aikani näkymiä ja lähdin eteenpäin. Ei ollut karttaa, jäi Akille, mutta onneksi oli kirkas sää ja etsin paikkaa, josta näkisin Luomusjärvelle. Hetken kuljettuani se tulikin näkyviin. Sopivan paikan löysin tulentekoa varten. Nautin hiljaisuudesta. Kuivat katajakelot räksähtelivät, vain koivu pihisi ja tuoksui hyvälle. Koski kohisi jossain kaukana. Lapin hiljaisuus vallitsi – niinkuin se voi. Taivas oli punaisen ruskea.

Keitin kaurapuuroa, söin hyvällä ruokahalulla sekä nukuin pari tuntia. Sammutin tulen ja lähdin kohti sinertävässä udussa näkyvää järveä. Matka oli pitkä – oli tullut jo toinen päivä ja edelleen oli järvi edessä. Olin vaeltanut 3-4 tuntia kun tulin Luomusjärvelle. Tiesin että sen keskellä kulkee kannas. Löysin kahluupaikan, mistä harjulle pääsi mukavasti. Tein asennon rannalle, laitoin tulet ja söin, mitä oli. Yhtäkkiä kuulin puhetta, oksat rapisivat ja tuttujahan sieltä tuli. Jam-Jam perheineen (Lampenit). Ilo oli suuri. Kehottivat minua menemään kotaansa nukkumaan. Nukuin monta tuntia. Sanoivat tulleessaan nähneensä asennon ylimenopaikan läheisyydessä. Siellähän ne kaverit nukkuivat puolipökerryksissä. Olivat löytäneet hyvän kalapaikan eivätkä malttaneet lähteä heti. Jatkoimme taas vaellusta kaikessa rauhassa Luomusjärven rannasta, kun Jaska sanoi, että voisimme ehkä ehtiä autoonkin. Jaa – 4 km matkaa ja aikaa auton tuloon 25 min. Hiestä märkinä tulimme tienlaitaan jossa saimmekin odottaa autoa vielä 40 min. Kellomme olivat edellä ja näin ehdimmekin postiautoon. Matka etelää kohti alkoi.

Unto



Pitkäaikainen puheenjohtajamme Antero Tarvainen ja Saivaara.

Perässä hiihtäjien aika on vielä kaukana tulevaisuudessa ....

Tauno Pajunen

VESIMIEHEN MIETTEITÄ

Otsikon luettuaan monet varmaankin ajattelevat, mikä mahtaa moinen otus olla?
Vesimies ei ole horoskooppimerkki. Toivottavasti ei aivan "vesipäkään", paremminkin visapää.
Minun eräs opettajani sanoi aikanaan: "Autuaita ovat puupäät, sillä he kelluvat kauemmin pinnalla". Hän katsoi tuota sanoessaan rilliensä yli melko viistosti juuri minua. Olisiko opettaja ollut näkevinään kainaloissani jonkinlaiset evät, mene ja tiedä. Minusta joka tapauksessa tuli vedessä viihtyvä. Olen melonut kajakilla n. 30 v. tyynissä vesissä ja koskissa sekä harrastanut uintia ja urheilusukellusta. Koska edelleen olen pinnalla (veden), niin ehkäpä kuulun kun kuulunkin em. autuaitten joukkoon.

Otsikossa mainitaan sana-mietteitä. Se, että visakoivua myydään kilokaupalla, osoittaa sen olevan jalopuuta. Miksipä sen sisällä ei sitten syntyisi mietteitäkin. Sanotaanhan tikkuviinastakin saatavan tukkihumalan, niin mitä koko petäjästä tulisikaan. Petäjää sentään myydään vain kuutiokaupalla. Siispä puupäälle sille kuuluva arvo.

Me Lapinkävijät pidämme suorastaan kunniamainintana sitä, kun meitä kutsutaan hulluiksi – Lapin sanalla täydennettynä. Lapinhulluihin minäkin iloiten katson itseni kuuluvaksi.
Elokuisella Sarekin matkalla tuli viideskymmenesensimmäinen (51) napapiirin ylittävä matka tehdyksi.
Monet Lapissa taivaltaneet ovat tehneet sateisella säällä ikävystyttävän märkiä vaelluksia. Minä uskallan kuitenkin väittää tehneeni märimmän pitkän (yli 300 km) vaelluksen kun yksikään Lapinhulluista ystävistäni. Aloitin vaelluksen Enontekiöltä ja päätin Rovaniemelle. Tämän matkan tein uimalla Ounaskoskea pitkin. Suvannot, nivat ja kosket, kaikki uiden ei metriäkään kävellen. Tämä erityisen märkä vaellus muiden vesistöharrastusten lisäksi on saanut aikaan nimityksen vesimies.

Vesimiehen mietteitä omassa mielessään seulova lähimmäinen saattaa ajatella, mitä mahtaa vesimies tehdä talvella! Minäpä kerron!
Räpyläuinti on parhaita kuntoliikuntamuotoja. Jalat, vatsa, selkä ja itseasiassa koko vartalo saa parasta mahdollista liikuntaa. Itse harrastan räpyläuintia urheikusukeltajien varaamilla hallivuoroilla. Tämä mahdollisuus on tosin vain jäsenille. Uskoisin ja toivon tälläisen mahdollisuuden saamiseen kaikkien halukkaiden ulottuville. Onhan uimahalleilla varattuja ratoja kilpauimareille, kuntouimareille ja muuten vaan mukaville uimareille. Miksi ei sitten yhtä köysirataa voitaisi varata räpyläuimareille. Uskoisin asian järjestyvän useillakin uimahalleilla jos sitä tiedusteltaisiin. Varsinkin jos sitä on vaatimassa suurehko määrä uimareita. Mielestäni olisi syytä eri paikkakunnilla valmistella asiaa ja esittää se uimahallin johtajistolle.
Tarkoitukseen sopivat räpylät, maski ja snorkkeli kassiin ja uimahallille. Suosittelen lämpimästi. Räpyläuinti vahvistaa vartaloa huomattavasti enemmän kuin normaali uinti. Se sopii lähes jokaiselle, sellaisellekin jolla on nivelvikoja, kulumia ym. eikä voi juosta tai hiihtää.
Uiminen maskin avulla veden alle katsellen avaa kaikenlisäksi aivan uuden maailman katseltavaksi varsinkin, jos kesällä avovesissä uidaan em. tavalla, on todella kiintoisa hiljainen maailma katseltavana.

Melontaseurojen uima-altailla järjestämille käsittelykursseille voi talven aikana mainiosti hakeutua. Talven aikana lämpimässä halli ja lämpimässä vedessä on pätevän ohjaajan johdolla hyvä harjoitella kajakin käsittelyä. Pelastautuminen, melontatekniikka esim. eskimopyörähdys, joka ainakin koskimelonnassa on välttämättömyys vähänkin enemmän asiaa harrastettaessa. Harrastaapa mitä tahansa niin sitä enemmän asiasta saa irti ja nauttii mitä enemmän siitä tietää ja osaa. Keväällä on kiva ja turvallista sujauttaa kajakki vesille, kun on kuntoa ja taitoa. Silloin voi jo herkutella harrastuksella. Kajakin turvallisuudesta keskusteltaessa mielipiteet jakautuvat. Turvattomana ja vaarallisenakin sitä pitävät henkilöt, jotka eivät ole koskaan meloneet, lukuunottamatta ehkä yhtä ainoaa ensimmäistä ja viimeistä kaatumiseen johtanutta kajakkiin nousuyritystä.
Turvallisena sitä pitävät kaikki jonkinverran tai paljon meloneet. Varsinkin, jos on saanut ohjausta kajakin käytöstä. Ensimäinen ja tärkeä ohje olisi kajakkiin ensikertaa istuvalle, miten sinne mennään ja poistutaan kaatumatta. Tähän on monen ilman ohjetta kajakkiin yrittäneen kaatujan harrastus loppunut. Siitä on syntynyt kauhujuttu kajakista. Tappopelihän se on – ei ikuna kajakkiin.
Veneilyssä on hukkunut Suomessa vuosien saatossa tuhansia, kajakilla koko historiansa aikana vain muutama, vaikka kajakkimelojat tietentahtoen etsivät jopa vaarallisen mahtavia koskia. Kajakki on oman kokemukseni mukaan pienemmistä vesikulkuvälineistä ehdottomasti turvallisin. Vesi on kiehtova, rentouttava, hoitava ja kuntouttava elementti ihmiselle. Näkisin mielelläni seurassani vesimiehiä ja varsinkin vesinaisia enemmän. Sitäpaitsi Suomi on ykkösmaa tällä tähdellä vesistöharrastajalle.

Olen tässä kertonut liikaakin retkistäni ja harrastuksistani. Kuitenkin vain siksi, että haluan esitellä harrastusmahdollisuuksia veden parissa. Korostan erikoisesti veden merkitystä kuntoliikuntaelementtinä.
Kuntoiluun sen käyttömahdollisuutta ympäri vuoden. Mitä useampia kuntomuotoja harrastaa sitä monipuolisempaa harjoitusta saa. Mitä useampi vaihtoehto on, sitä vähemmän kyllästyy. Mielenkiinto ja aktiivisuus säilyy – kunto pysyy ja paranoo kun Valion viili.

MUISTELUKSIA

Olipa kerran kesä 1951. Meitä oli kolme tyttöä, jotka suunnittelimme lähteä lomalla Lappiin. Niin pohjoiseen kuin mahdollista. Suomen Latuhan järjesti tunturiviikkoja Kilpisjärvellä. Elokuun ensimmäinen viikko varattiin. Matkaan lähdettiin heinäkuun lopulla. Ei suoraan Rovaniemelle vaan mahdollisimman jouheasti. Kajaani – Kuusamo – Kemijärvi – Rovaniemi – Kilpisjärvi. Totuimme vähinerin vaaramaisemiin, poroihin, yöttömiin öihin ja pikiöljyn käyttöön. Matka Rovaniemeltä Kilpisjärvelle kesti postiautolla neljä-viisitoista tuntia. Matkanvarrella oli paljon nähtävää. Ensimmäiset saamelaiset näimme Muoniossa. Palojoensuussa tuli pari poromiestä autoonkin. Karesuvannosta tuli saamelaisäiti vauvansa kanssa. Vauva oli komsiossa. Käytävän toisella puolella oli vapaa paikka ja siihen istahti saamelaisäiti. Tietysti me katsoimme ja ihailimme ja pian hän alkoi jutella meille ja h karahteli niin somasti. Hän oli Inker-Maria Juuso. Talvikoti heillä oli Karesuvannossa ja kesät Peerajärvellä. Sinne Peerajärven rannalle he jutaavat jo kevähankien aikana ja tekevät asennon. Inker-Maria oli lähtenyt ruokaostoksille noin sadan kilometrin päähän. Oli maitoa viisi litraa ehkä ylikin, muita tavaroita pororeppu pullollaan ja lapsi komsiossa. Kun auto pysähtyi joko talon tai postilaatikon kohdalle ja siellä oli Inker-Marialle tuttuja niin hän meni heti ulos kuulemaan tai kertomaan uutisia. "Niinpä tietenkin Sie kahot" ja antoi vauvan minulle. Olipa hieno tunne. Pieni söpönen tyttö jokelteli siellä tyytyväisenä, vaikka minusta tuntui, että se komsio oli ahdas. Tämä tilaisuus toistui monesti. Oli jo aamuyö, kun Inker-Maria kokosi tavaroita sillä oltiin Peerajärven kohdalla. Ei siinä ollut tietä eikä tienviittaa poronpolku vain. Matkalla olimme kertoneet menostamme Kilpisjärvelle ja vielä ensimmäistä kertaa Lapissa. Inker-Maria innostui asiastamme sillä seurauksella, että tehän tulette käymään Peerajärvellä heidän asennolla. Tästä tuota polkua noin 5 kilometriä, niin siellä se Peerajärvi on. "Niinpä tietenkin myö ototetaan". Taittoi kepin merkiksi polunpäähän. Aurinko taivaanrannassa hehkutti maiseman väreihin. Klo 3 hujakoilla olimme Kilpisjärvellä ja Siilastuvalla. Oppaamme Jokke oli vastassa ja hän näytti telttamme. Siellä oli telttamajoitus. Meillä oli oma tunturipuro teltan edessä ja lehto täynnä kulleroita ja kurjenpolvia. Tunturikurssilaisia oli 23. Ohjelmaa ja kohteita riitti joka päivälle. Se Peerajärvi houkutteli. Järjestyihän se. Me pääsimme pikkuautolla Peerajärven kohdalle. Keppi pystyssä polunpäässä ja kolme tyttöä ilman karttaa ja kompassia taipaleelle. Se oli vähäsen kuljetun näköinen polku ja niin sitä talsittuamme tunti, pari järvi löytyi ja etelärannalla asentopaikka. Kolme kotaa ja savu nousi joka kodasta. Näkymä oli kuin Lapin postikortti. Koirat ilmaisivat tulomme, sitten ilmestyivät lapset ja kun pääsimme kentälle niin lapset livahtivat kotaan ja me töllistelimme siinä minne mennä. Koirat ystävällisinä tekivät jo tuttavuutta. Lopulta pilkisti yhdestä kodasta Inker-Maria. "Jo vain minä tiesin, että te tulette." Kota sisältä oli aito. Porontaljat levitetty koivunoksamattojen päälle. Oli rankinen, orressa kiikkui vaatekehdossa pikkutyttö, käsin veivattava ompelukone, norjalainen pikku hella, arkku ja joitakin työkaluja. Keskellä kotaa oli nuotio. Inker-Maria keitti suolakahvit. Tarjottimeksi hän otti uunipannun ja siihen puhtaan, valkoisen lapsenvaipan. Taisi siinä tipahtaa liikutuksen kyynel, jonka sai savun ansiosta peitettyä. . Oli leppoisa kahvihetki tarinoita elosta ja olosta. Miehet ja nuoret naiset tunturissa ja naiset ja pikku lapset täällä. Sitten tultiin hakemaan myös toiseen kotaan. Emäntä tahtoi tarjota rieskaa, jota paistettiin kivillä nuotion loimussa. Mekin saimme käännellä ja haistella koska olivat kypsiä. Rieska oli hyvää. Ei siinä voita tarvittu. Vielä tuli kutsu kolmanteenkin kotaan ja siellä saimme kuivaa poronlihaa ja kalaa.
Täällä oli vieraana vanha saamelaisemäntä Norjasta tytärtään katsomassa, ja hän oli tullut yli tuntureiden kävellen. Rattoisasti vierähti aika ja oli lähdettävä maantielle päin, sillä noin klo 2.30 pääsimme postiautolla Kilpisjärvelle. Lähtöjäisiksi saimme jokainen muistolahjaksi pikkuiset nutukkaat. Aamuauringon heittäessä säteitä kauniille kotakentälle ystävälliset vilkutukset, en arvannut, että tämä oli ainutkertainen kokemus näin aidossa paikassa.

Sami

GAISSAT

Jo vuosia, kun olemme kierrelleet ylä-Lapissa, lähinnä Utsjoen länsiosissa, ovat Gaissat, nuo Norjan puolelta näkyvät uljaat tunturit, kiehtoneet mieliä. Aina aurinkoisella säällä ne ovat väläytelleet lumilaikkujaan kuin kutsuen: Tulkaa tänne!
Kahtena vuotena, ainakin kahtena, olimme kairankulkija Alpiinin kanssa päättäneet, että teemme retken Gaissojen maille. Että kiipeämme ainakin suurimmalle, eli Rastigaissalle. Vaan aikomukseksi se vain jäi. Rastigaissa verhoutui pilviin ja sade pieksi, jo vain, ei sinne voinut lähteä. Eihän siltä olisi minnekään nähnyt moisella säällä.
Tänä vuonna päätimme vakaasti tehdä haaveesta totta. Reittejä miettiessäni, tulin sellaiseen tulokseen, että on paras mennä Gaissojen lähelle ja sieltä sitten sään salliessa kiivetä huipulle. Tästä ajatuksesta kun puhelimessa kerroin Alpiinille, sanoi hän, että aivan samaan tulokseen ikäsusi Raimo ja hän itse olivat tulleet, kun asiaa olivat harkinneet. Näin sitten sovittinkin retkestä.
30. 08 -86, klo 05.30 lähtivät sitten Raimo ja Alpiini kohti Lahtea, josta allekirjoittanut nousi rattaille 07.15. Pitkä matka kohti pohjoista alkoi. Vettä tuli taivaan täydeltä koko matkan ajan. Tievatuvalle tulimme illansuussa. Siellä saunoimme ja yövyimme. (Kaunis kiitos emännälle ja isännälle!)
31. 08, sunnuntaina sade vain jatkui. Kaunispäällä satoi jo lunta. Tiellä oli sohjoa n. 10 cm. . Rekat, joita tuli vastaan, olivat aivan lumen peitossa. Maisema oli varsin talvinen ja ankea. Lipputangoissa puolitangoissa lepattavat siniristit vielä lisäsivät tunnelman synkkyyttä. Arvasimme liputuksen syyn: Wanha Lapinkävijä oli lähtenyt . . . Ivalossa huoltoasemalla tuo tieto vahvistui. Paikkakuntalaiset kertoivat, että ensilumi oli n. viikon etuajassa.
Me huristimme yhä vain kohti pohjoista. Se, joka säätä pelkää, ei lähde Lappiin. Jokainen vuorollamme olimme näkevämme, että ilma oli selkenemässä. Kokemuksemme mukaan olimme tietävinämme, että Jäämeren lähellä se kyllä kaunistuu. Kiellatuvalla pidimme kahvitaukoa. "Vai Rastille yritätte. Se on hankala urakka. Viikon eräskin porukka odotteli sään paranemista, eikä vain huipulle päässyt." Näin meitä lohdutteli tuttu kaveri Kiellassa.
Kulku jatkui. Satoi ja korkeammilla paikoilla oli sumupilviä. Luomusjärven tienhaaran kohta kun oli ohitettu, alkoi aurinko pilkahdella esiin pilvien raosta. Karigasniemellä ei enää satanut. Norjan raja ylitettiin. Lähellä Valjokea pidimme ruokailutauon. Pieni sadekuuro vielä häiritsi, mutta selvästi näki, että säätyyppi oli muuttumassa. Mieli kirkastui, ehkä vielä jotain nähtäisiin.
Levajoen tunturituvalla poikkesimme ohimennen. Sieltä n. 5 km eteenpäin jätimme kulkuneuvon Darjákkan varteen. Omaisuus selkään ja niin alkoi vaellus kohti tuntureita. Alussa kulkua helpotti jonkinmoinen tie, mutta Darjákkan ylitettyämme jatkoimme märässä koivikossa taivalta kohti Goei'dujákkaa. Saavuimme paikkaan, jossa Rastilta päin virtaava puro yhtyy Goei'dnujákkaan. Välimaastossa oli hyvä leiripaikka. Siihen vain laavu pystyyn. Niin meistä tuli "kahden joen kansaa," molemmilla puolilla kohisi tunturipuro ja Gaissat katselivat korkeuksistaan meitä. Parempaa leiripaikkaa ei voisi toivoa. Yöksi tuli pieni pakkanen, –2°C. Vaan eipä tuo haitannut, hyvin nukutti laavussa.
Maanantaina 01. 09 aamutoimien aikana viipyi pilvi Rastigaissan yllä. Se ei meitä lannistanut, vaan lähdimme kohti tunturijättiä. Nousua riitti. 800 m käyrällä jyrkkeni rinne. Allekirjoittaneesta näytti joskus siltä, että tie on jo liian pystyssä, vaan ankaran kiipeämisen kiitoksena seisoimme lopulta huipulla. Näköala oli valtava. Jäämeren vihertävänsininen kimallus näkyi Laksefjordin suunnalta. Kiikarilla erottui selvästi Lebesbyn luona oleva jyrkkä kalliopahta vuonon oikealta puolelta. Maisema kylpi auringossa. Vain Suomen puoleinen taivaan ranta oli edelleen pilvien peitossa. Tuuli kovasti, vaan ei kylmästi. Lumilaikkua myöten laskettelimme jyrkännettä alas. Kivikkoa riitti ja riitti. Lopulta seisoimme ylätasangon tunturinurmella. Nousu ja lasku tuntuivat kinttujänteissä, mutta mieliala oli korkealla. Alueen "kingi" oli huiputettu, eräs päämäärä saavutettu ja se tuntui mukavalta. Laavulla odottivat normaalit leirityöt, eikä unta tarvinnut taaskaan odotella.
Tiistaina 02. 09, oli urakkana nousta Goei'dnjugaissan huipulle. Jokea seuraillen lähdimme kohti sen massiivia, joka näkyi luoteen suunnassa. Eväsrinkka jäi suojaiseen puronvarsikuruun ja nousu alkoi. Tämä Gaissa on myös aika hankala noustavaksi ainakin etelän puolelta, josta sinne yritimme. Ja onnistuihan se kun kiertelimme pahimmat jyrkänteet ja jäätiköt lumineen. Ylätasangolla tuli näkyviin Junkers-52:n hylky. Sitä kohti kävi kulku. Siinä kävellessäni muistin vuoden -48 retken, jolloin myös osui alassyöksyneen lentokoneen jäänteet reitillemme. Siteeraan tässä vanhaa kirjoitustani tuosta reissusta:

"Ilman halki se oli jyristen kiitänyt. Ihminen oli keksinyt tekniikan, joka sitä kuljetti pilvien läpi kohti määränpäätä. Matka lie ollut tärkeäkin. Ehkä sen kuljettama lasti olisi pelastanut ihmishenkiä – tai sitten tuhonnut niitä. Kylvänyt ympärilleen tuhoa ja kuolemaa, mene tiedä. Yht'äkkiä aika sen kohdalla oli kuitenkin loppunut, kiire päättynyt. Aikanaan tärkeällä ja tarpeellisella laitteella oli enää vain romun arvo. Karun tunturin rinteeseen oli lento loppunut . . ."

Goeidnugaissan huipulle oli koneen hylyn luota enää vain pieni nousu. Huipulta kiikaroimme Susi-Kiisan suuntaan, vaan eipä vieläkään olleet pilvet kaikonneet Suomen puoleiselta taivalta. Huono oli näkyvyys kotomaahan päin.
Leirillä normaalit työt. Ilta oli kaunis ja tyyni. Gaissat katselivat korkeuksistaan vapaana pilvistä. "Soma se vain on täällä kairassa olla", totesi Alpiini iltanuotiolla kahvia juodessaan. Eipä tuohon ollut lisättävää. Yöllä kiristyi pakkanen – 6°C.
03. 09 valkeni aurinkoisena. Aamutoimien aikana alkoi tuulla ja pilvisyys lisääntyi. Gaissat peittyivät pilvihuntujen taa. Lähdimme kuitenkin kohti Järbutin patamaista keilaa. Ei ollut hyvä onnemme meitä jättänyt. Kun saavuimme "Kivilaaksoon", lähelle Goei'dnugaissan alarinnettä, kylpi tuo tunturin Jäämeren puoleinen kylki jo auringonpaisteessa. Välileiri perustettiin 683 m. käyrälle pikku järvien lähelle. Kahvit keitettiin ja aterioitiin ennen nousua Järbutin, eli "Patakaisan," kuten sitä nimitimme, laelle. Nousu oli edellisten päivien tapaan hankalahko ja jyrkkä. Satametrinen osuus jälleen melko pystyä. Ylempänä loiveni rinne. Kivikasoja kiertelemällä sujui nousu kuitenkin melko mukavasti. Ja niin tuli "Patakaisakin" huiputettua. Sää oli kirkas ja tyyni. Korkealla liikkui poutapilviä. Niiden varjot muuttivat alhaalla kimaltelevien pikku järvien värejä. Päivä oli todella suuremmoinen.
"Kivilaakson" kautta "Kotilaaksoon". Tuttua reittiä sujui kotimatka reippaasti. Porojakin nähtiin. Olivat hyväkuntoisia.
Torstaina 04. 09, päätimme retkeillä Gåddetvarrille 768 m. Tuon niminen tunturi on Rastin lähin naapuri idän puolella. Päivä oli lämmin. Hihat sai kääriä kävellessä. Silti mäki sai paidan selkämyksen kostumaan, vaikka olikin helpoin nousu koko retkellä. Kivinen ja karu on tämäkin paikka. Rastigaissan puoleisella rinteellä, Darjákkan alkulähteillä, on melko syvä rotkomainen kuru. Oli tyyntä ja lämmiintä. Istuskelimme kurun reunalla nauttien rauhasta ja hiljaisuudesta. Yht'äkkiä hiljaisuuden lopetti pienen linnun hätäinen, valittava ääni. Näimme kuinka lintu yritti pakoon haukkaa, jonka jahdattavaksi se oli joutunut. Ei auttaneet syöksyt, ei äkkimutkat, vahvempi vei voiton kamppailussa. Äänet loppuivat, pieni sydän oli lakannut sykkimästä . . . Jossain synkän kurun kielekkeellä haukka nautti ateriaansa. Mieleeni tuli runonsäkeet:

"Jousen jäntehet helähti,
suhahtivat sulkanuolet,
kuoleman kantele kajahti
polven päällä kaikkivallan"

Hiljaisina lähdimme kohti kotilaaksoa. Aurinko heloitti edelleenkin. Suomen puoleinen taivaanranta oli nyt ensi kerran koko retken aikana vapaa pilvistä. Näkyi Nuvvos-Ailigaksen tornikin. Lämmin sää houkutteli puron varteen perusteelliselle pesulle. Vesi oli kyllä jäätävän kylmää. Tunnelma oli hiukan vaisu – viimeinen ilta tunturissa . . .
05. 09 aamulla purettiin leiri. Jäljet tasoiteltiin huolellisesti. Kivet sijoitettiin oikeinpäin kuoppiinsa ja luettiin kiitokset "Pelthen isälle", joka oli antanut: "pellettä levätäksemme, ajaksemme, ei ijäksemme", kuten vanha Lapin loitsu sanoo. Levajoelle tulimme puolen päivän jälkeen. Siellä auton vierellä keiteltiin läksiäiskahvit ja sitten kulkuneuvon nokka kohti etelää.
Karigasniemessä tiemme erosivat. Allekirjoittaneen loma loppui ja piti lähteä kohti työmaata. Molemmat ikäsudet Raimo ja Alpiini jatkoivat matkaa Susi-Kiisalle etc.
Jo vain se oli antoisa retki. Sää suosi koko viikon, suorastaan hemmotteli. Muistossa säilyvät kirkkaat, kohisevat joet ja tunturipurot, jotka auringon välkehtiessä niiden vesissä, taivalsivat loputonta kulkuaan kohti merta. Ja tunturien yllä kaartuva taivas revontulineen ja kirkkaine tähtiöineen. Se on kaikkea sitä, mitä tunturinkulkija etsii ja joskus löytääkin. Kiitos retkikumppaneille hyvästä kaveruudesta!

Lahdessa, 15, 09. 1986

Matti Aro

VERRATONTA TALKOOHENKEÄ, ULJAITA ERÄKÄMPPIÄ, TUNNELMALLISIA TURVEKAMMEJA, KULTAJOEN PAUHAAVIA SYÖVEREITÄ, TALVIUNESTAAN HERÄÄVIÄ KARHUJA JA JALOKIVIÄ JOKIVARRELLA . . .

Tekstit ja piirrokset Pauli Hakulinen. (1169)



SUDENPESÄ.

Sudenpesän rakentaminen oli tunturilatulaisten ensimmäinen suuri rakennustalkoo. Kaikkien vaeltajien jakamattoman ihastuksen kohde valmistui 1952 Kaarnepään juurelle. Saariselän retkeilyalueen sydämeen. Kämppää käytettiin paljon ja se peruskorjattiin 1970 Kolbman toimesta. Seuraavana vuonna Sudenpesä paloi maan tasalle. Ketkä sen suojissa olivat saaneet viihtyä ja oleskella, kulkivat kämpän raunioiden ohitse haikeina. Sudenpesä aiottiin jo rakentaa Sarmin maastoon, mutta kesällä 1985 se tunturikerho Kolbman toimesta kohosi entiselle paikalleen. Niin oli parasta. Saariselkä oli saanut takaisin "helmensä", joka sen kruunussa oli monta vuotta ollut vain himmenevänä muistona.

Talkootyön luonnetta kuvaa rakennustarvikkeiden tuojien kirjoitus "välimatkan krouvin" päiväkirjaan:
"Kolme miestä matkalaista, kolme veturia painavaista,
yli jänkäin, aapain ravaa, vetureita usein manaa"
"Tapetit nuo Sudenpesään, perille nääs ennen kesää, saatava on, mitä maksoi – nämä pojat sentään jaksoi"
"Keli huono, naulat painaa, moni vois' jo olla vainaa . . ."

Vongoivan kota.

Vongoivan kota rakennettiin 1956. Seitsemän päivää ahersivat Antero Tarvainen ja Unto Tovi kuljettaen tarvikkeet paikalle ja rakentaen kodan Saariselän itäisten alueitten kulkijoitten käyttöön.

Kun ympäristön kämppiä kunnostettiin väheni kodan käyttö. Se rapistui ja uhkasi tuhoutua kokonaan. Tunturiladun juhlavuoden ajankohta on kuitenkin ollut armelias vanhojen talkoosuoritustemme suhteen. Kammi korjattiin v. 1985 entistä ehompaan kuntoon. Kunnostustyön suoritti Nuorison Retkeilyn Tuen talkooporukka Yrjö Suuniitun johdolla.





Susikammi.

Susikammi rakennettiin 1958 Muotkatuntureille Raadnuskaiden lounaispuolelle. Kammilla on ollut hyvin vähän kävijöitä. Muutama vuosi sitten se oli vielä pystyssä, mutta varmasti kammi tarvitsisi kunnon kohennusta. Ennen kuluvan vuoden susiaisia olikin retkikunta lähdössä kammia tarkastamaan, mutta vielä tällä kertaa se jäi aikeeksi. Mielenkiinto Susi-kammia kohtaan on kuitenkin jo viritetty.

Koska uusia kammeja ei saa enää erämaahan rakentaa, niin ehkä olisi syytä pitää vanhat talkootyön ja -hengen näytteet kunnossa. Käyttää niitä myös hyväksi. Vaikka mielikuvituksellisella vaelluksella Kemihaara, Vongoivan kota, Sudenpesä, Susi-Talas, Morishvein kammi, Susi-Kiisa, Aku-kammi, Susikammi, Susikyrö.

Siinä sitä olisi vaellusta ja haastetta kerrakseen. Tulisi siitä sellainen seikkailu etteivät vaikeudet ainakaan kesken loppuisi. Eikä matka.



TURVEKAMMIT SIELLÄ
"VILLISSÄ MAAS . . .

Aku-kammi ja Morishvein kammi.

. . . Kammien rakentamisessa oli päästy hyvään alkuun. 1959 elokuussa vei Tunturiladun silloinen puheenjohtaja Yrjö Pitkänen talkooporukkansa Paistuntureiden maastoon.

Sinne Akujärvestä 5 km itäkaakkoon nousi kahdeksassa päivässä turvekammi jota hyvällä syyllä voidaan pitää vanhojen rakentamistapojen ja -taitojen mestarinäytteenä.

Niin hyvin sopi kammi Tsobmalohvuobman ja Tseavreskielasin syliin että sitä jo parin vuoden päästä piti tunturilatulaistenkin pari päivää hakea ennenkuin sen turvallisessa suojassa yönsä saivat viettää. Näin kertovat kammin vanhat vieraskirjamerkinnät. Ei sitten ihme, että kammi myöhempinä vuosina "hukattiin". Paikallinen väestö ja tietenkin kammihiirten sukukunta sitä kyllä hyväkseen käyttivät näinäkin "hukkaamisen" aikoina.

70-luvun lopulla se taas löydettiin ja 1980 kunnosti Kavtsin rakennuspartio kammin perusteellisesti. Takkaa korjailtiin ja muurattiin vielä parina vuonna ja kammista tuli lopulta viihtyisä yösija ohikulkijoille. Kyllä Paistuntureilla kulkija Aku-kammilla poikeaakin. Poromiesten tunnustuksen on tämä mainio kammi myös saanut.

. . . Kun viimeinen turve laskettiin Aku-kammin katolle, hahmottui jo seuraavan kammin tukikehikko rakentajien mielessä.

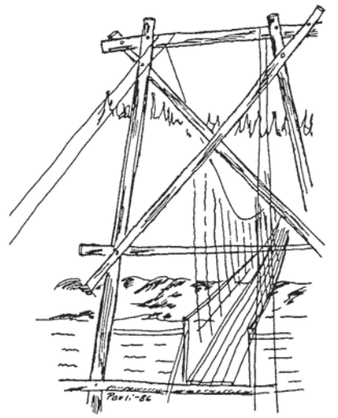
Utsjoen, Sevettijärven maastoon se nousisi – Morishvein kammi. 1960 oli talkooporukka Morishvein latvajärven itärannalla. Sinne arktisen tundran keskelle nousi Morishvein turvekammi. Se sijaitsee kaukana polkureiteistä Peäljikeätshvaaran takana. Niin hyvin sekin on maastossa, ettei sille vahingossa osu. Morishveijokea kun nousee latvalle saakka, niin sieltä se löytyy. Monen riekonpyytäjän ja poromiehenkin turvapaikka. Tämän "Villin maan" tunnelma huokuu voimakkaana kammin vieraskirjan sivuilta. Se kertoo monta tarinaa viikkokausien sateista, tundralla armottomasti pyyhkivästä lumimyrskystä ja siitä kuinka kammi antoi silloin turvallisen suojan.

. . . Myös ajatuksista joita taivaanrannalla häämöittävät Aksanjunni, Kuorboaivi, Kalddoaivi kulkijassa herättivät. "Jaksaisinko? Uskaltaisinko vastata Villin Pohjolan kutsuun" . . . .

Morishvein kammia ei ole unohdettu. Tunturikerho Outsin vaellusryhmä kävi kammilla 1983. Se vei paikalle työkaluja ja vieraskirjan suojakoteloineen. Morishvein kammissa, samoin myös Aku-kammissa ovat niihin liittyvät vieraskirjat kammien rakentamisesta lähtien. Suojelkaamme – että ne säilyisivät.



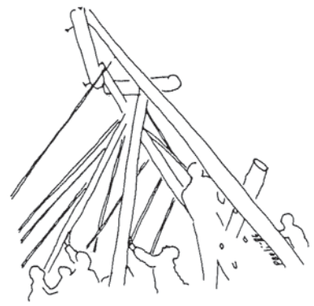
"Pikku orchidea" Maariankämmekkä, tervehtii Aku-kammille saapuvaa vaeltajaa elokuun alkupäivinä. Siinä se kasvaa kammin nurkalta muutama metri kaakkoon . . .



"Joki jolta ei ole paluuta"

. . . Tiedä sitten miten siitä joku muu olisi ylitse mennyt. Tunturilatulainen rakentaa sillan. Itsensä ja takanatulijoidenkin kulkea. Ivalojoen ylitse Kultalan yläpuolelle ralennettiin miltei 80 m pitkä riippusilta tunturilatulaisten talkootyön mestarinäytteenä vuonna 1964.

"Vuosisadan tulva" 1966 pyyhkäisi sillan mennessään. Jo tästä olisi joku muu porukka lamaantunut. Eivät tunturilatulaiset. Kahden vuoden kuluttua 1968 elokuussa riippui uusi silta kannatinvaijereissaan kuohuvan joen yläpuolella. 1973 sitä vielä kunnostettiin ja lukemattomat ovat vaeltajien ne askeleet jotka sillan kantta ovat näinä vuosikymmeninä kuluttaneet.



Ykin silta II kannatinvaijereiden tukiparrut nousevat Ivalojoen rantatörmälle.



Susikyrö

Juhlavuoden susiaisten näyttämö. Lukemattomien vaellusten ja lomaviikkojen päätepiste. Niin hyvä paikka, että sinne kannattaa tulla jalan neljänsadan kilometrin päästä, kuten Hemmo ystäviineen susiaisiin tuli.

. . . Vuontisjärven takana kohoaa korkeuteen uljaitten kerojen ketju. Kun siitä olet Röyninkurua noussut ylämaihin, niin kelpaa siellä hiihdellä ja maisemia katsella. Pallasjärven tasolta Taivaskeron huipulle on nousua yli 500 metriä. On siinä nousua kerrakseen. Ilmankos sitten kun kotiin lähdön aika koittaa ja lämpöisessä postiautossa köröttelet Pallastuntureiden eteläpuolella, miltei päätä huimaa . . .

"Enhän se minä voinut noin korkealla käydä, tai olisiko se sittenkin ollut mahdollista . . . sieltä Röyninkurua ylös – Montellin ohitse??"

Susi-Talas.

Kun maa-alueen oston yhteydessä ostetaan talviuntaan nukkuva karhu, tiedetään että nyt ollaan tosi erämaassa. Sitä Sarmitunturin maasto todella on. Eräkämpän rakentamisen aikoihin tuotiin tarvikkeet vielä hankalan matkan päästä rakennuspaikalle. Tänä päivänä pääsee jo muutaman kilometrin kävelyllä kämpälle.

Mutta itse erämaa ei ole antautunut tippaakaan. Siitä kun kämpän etelänpuoleisille tuntureille teet päivän hiihtoretken, niin jo olet väsynyt. Juuri ja juuri kämpän ylisille nukkumaan jaksat kömytä.

Sitä ylimääräistä voimavaraa, jota tarvitaan kun pötkitään karhuja pakoon et ollut varmasti huomioinutkaan päiväisellä hiihtoretkelläsi Sarmin rinteillä. Kelpaa siinä talviumiltaan herätetyn karhun edessä tai takana huonompikin latu hiihtäjälle, kuten takavuosilta hyvin muistetaan.

Susi-Talaksella etelään avautuu pitkä yhtenäinen erämaa-alue. Samoin pohjoiseen Inarin järven itäpuolelle.

Kerkiät siinä etelän puolelle tehdyllä hihtovaelluksella manata ahkiot ja muut vempaimet moneen kertaan ennenkuin lumia hiihtosaappaistasi jossain Kemihaaran tienoilla kopistelet. Olet kuitenkin saanut nauttia näkymistä ja tunnelmista Suomen viimeisimmillä yhtenäisillä erämaa-alueilla.



SUSI-KIISA – "JOKIVARREN JALOKIVI."

Tenojokilaaksoon, Nuvuksen kylän kohdalle se valmistui – viimeisin eräkämppämme 80-luvun alussa.

Pekan kammilla rakentaminen alkoi. Saunan rakentamisella se vuonna 1984 kruunattiin.

Näkymän kämpältä ovat henkeäsalpaavat. Maastossa, mihin suuntaan lähdetkin odottaa sinua Seikkailu. Eteläpuolelle avautuu Paistuntureiden upea retkeilymaasto. Siellä on rauhallista tundramaisemaa katseen vaeltaa . . . Pehmeälakisina kohoavat tunturit alavasta maastosta, jossa on helppo ja kevyt kulkea. Pienet järvet, lampareet, palsasuot täplittävät maastoa niin tasasuhtaisina ja kauniina ettet todeksi tahdo uskoa.

Ellet tätä vielä ole nähnyt ja kokenut – lähde etsimään. Onhan eränkäviijöiden maallinen paratiisi vielä löytämättä . . .

Kämpän viereiseltä tunturilta Nuvuskaidilta pohjoiseen avautuu näkymä jota on vaikea olla kokematta haasteena. Siellä 30 kilometrin päässä seisovat Norjan pilviä hipovat gaissat. Ne muodostavat varteen otettavan esteen jos mielit kulkea niiden taakse satujen ja tarinoiden Ruijan maahan. Staalut ja maahiset pistävät parastaan ettet helpolla pääse matkallasi kohti Ultima Thulea maan äärtä, kuten Pohjoisen Jäämeren rannikon seutuja näillä kohdin aikoinaan nimitettiin.

Gaissat eivät myöskään anna kulkijan nousta laelleen kovin helpolla. "Rastegaissa ei päästä kaamoksessa ketään harteilleen ja taikapiiriinsä" . . . siitä pitää vuoren pahapäinen isäntä huolen. Kesäkelillä voit kyllä yrittää nousua tämän saamelaisten pyhän tunturin huipulle. Voit onnistuakin! Mutta vain jos lähdet matkaan nöyrin mielin ja osoitat kunnioitusta tätä vuorten jättiläistä kohtaan . . .

Tällaisia näkymiä avautuu Susi-Kiisalta. Viimeisimmältä eräkämpältämme.



Pekan kammi.

Pekan kammilla se Susi-Kiisan rakentaminen alkoi. Talkoováekeä oli siunautunut paikalle niin paljon ettei tiennyt mihin jalkansa olisi laskenut. Yhtenä jonona kannettiin turpeita paikalle ja vasarat paukkuivat miltei kellon ympäri. Rakennuspäällikkömme Pekka Huttusen johdolla tuli kammista kerrassaan upea. Sen ei olenkaan tarvitse hävetä "vanhojen mestareitten" rinnalla.

Avajaiset pidettiin elokuun alussa 1981. "Oikein messinkiruuvit ovat jostain löytäneet", tuumi kammin "Isä", Pekka, tarkastellessaan oveen kiinnitettyä nimilaattaa. Sopi siitä kammilta suunnata katseet vähän ylemmäksi rinteelle tulevan eräkämpän suuntaan . . .





Kärrikaltio

Jos ei millään kerkiä Lappiin ja kämppään pitäisi edes yhdeksi yöksi päästä – on se kämppä tehtävä hätätilassa vaikka etelään. Näin ilmeisesti tuumivat Kavtsilaiset Kärrikaltion vanhan maalaistalon ostaessaan. Se on nyt kunnostettu ja saunakin viittä vaille valmiina. Tervetuloa – kun kämppäkuume yllättää. Kärrikaltiosta saat ensiavun jotta sitten loman alkuun taas jaksat elää.



Siellä Lapinmaassa pohjoisen kairalla . . .

Noilla otsikon sanoilla alkaa eräs Helismaan monista Lapin-aiheisista lauluista. Tässä päivänä muuanna se kuului radiosta ja inspiroi muistelemaan erästä retkeä, jolloin todella "suru seurana viihtynyt ei".

Parikymmentäviisivuotta sitten sattui, että retkikaveri estyi lähtemästä suunnitellulle retkelle. Sairaus yllätti pari päivää ennen suunniteltua lähtöä. Matkaliput oli ostettu, makuupaikat varattu, reppu täytetty eväillä ja varusteet kunnostettu pariviikkoista Saariselän vaellusta varten.

Haeskelin uutta retkikumppania, vaan eihän sitä noin vain löytynyt. Päätin lähteä yksin. Jollain tavalla tuo yksinvaeltaminen kiehtoi, vaikka kaikki opaskirjat vannottivat: "älä koskaan lähde yksin tunturiin". (taitaa olla peräti ensimmäinen käsky tunturisuusien oppaassa) Kuitenkin lähdin – ja siitä tuli hyvä reissu.

Aluksi ei erikoista tapahtunut. Raja-Joosepista lähdin liikkeelle. Kiertämäjärviltä vaelsin Hammaskuruun ja sieltä Luirojärvelle. Sitten Tuiskukuruun ja edelleen Vintilänojan vartta Suomun rantaan. Siinä rannassa oli hyvä leiripaikka. Pystytin teltan ja keittelin riisipuuroa iltaruuaksi. Corned-Beef-säilykelihaa levittelin voileivän päälle ja kahvia jälkiruuaksi. Voiko kulkija enää parempaa toivoa!? Olin jo aikeissa kömpiä telttaan nukkumaan kun metsästä alkoi kuulua ryskettä. Tureikon läpi työntyi kaksi tukevahkoa naisihmistä reput selässä.

Tyttäret olivat väsyneitä ja palavissaan. Kyselivät, että oliko vieressä soljuva joki Vintilänoja. Kerroin, että Suomu se siinä vyöryy, eikä mikään oja. Selvisi seikka sellainen, että eksyneet olivat kulkurittaret. Olivat eräästä Suomun mutkasta lähteneet oikaisemaan Vintilänojalle ja kulkeneet laajan ympyrän korvessa, päätyen takaisin Suomun rantaan, josta olivat aamulla lähteneet.

Kerroin, että Vintilänoja oli aivan lähellä, vain parinsadan metrin päässä. Kävimme katsomassa ojaa, joka hiukan vekkulisti laskee Suomujokeen. Toinen tyttäristä epäili, tokko paikka on oikea kun en kuulemma millään pysty todistamaan, että kyseinen puro on todella Vintilänoja. Keskustelimme hetken kartan äärellä ja lopulta neidot uskoivat, että tiesin tarkalleen missä olimme ja miten olisi jatkettava, jotta Luirojärvelle päätyisi.

Riisipuuroa oli vielä pakissa. Kehoitin syömään sen pois. Nälkäiset vaeltajat ottivat välineensä esille ja alkoivat lusikoida puuroa lautasilleen. Vaan, voi kauhistus! Puuron pinta oli harmaanaan sääskiä, joista ei näin heinäkuussa juuri puutetta ollut. "Ei tommotti puuroa voi syödä", oli tytärten kommentti. "Jo vain voi", kehaisin ja kuorin sääsket pois puuron päältä, pistäen ne samalla suuhuni. "Tämä on Lapin erikoisherkkua: sääskriisipuuroa, etteks ole kuulleet?" Eivät olleet kuulleet moisesta herkusta. Yhdessä rakensimme tyttärille teltan Vintilänojan varteen suojaisan kummun taakse.

Aamulla heräsin huutoon: "Sääskipuuromies kahville?" Tuntui mukavalta kun ei heti aamusta tarvinnut nuotiota viritellä ja kahvi oli valmis. Sovimme siinä kahvia juodessamme, että opastan heidät Luirojärvelle, jossa kuulemma odotti osa heidän retkiporukkaansa. Sanoin, että aikaa minulla on vielä viikko kulkea korvessa, vaan evät alkavat olla vähissä. Lupasivat elättää. Niin sitten lähdimme kohti Luiroa, jonne saavuimme illalla tiukan päivämarssin jälkeen.

Sain lisämuonaa porukalta. Heillä olikin hyvät eväät. Jonkinlaista suklaauutetta sain pari purkkia. Oli kuulemma täyttä ainetta. Sitä voi syödä sellaisenaan tai sitten sekoittaa kuumaan veteen ja juoda. Panin purkit rinkkaan niitä sen enempää tutkimatta.

Palasin Suomun varteen Sudenpesän ja Sotavaaranjoen kautta. Silloin ei vielä Porttikoskella ollut kämppää, oli vain kaksi puuta joen yli kaadettuna. Niitä pitkin voi sitten ylittää joen, jos hirvisi. Niillä maisemin päätin pitää taukoa ja kokeilla uusia muonia. Kaivelin purkkeja rinkasta ja totesin toisen purkeista litistyneen ja vuotaneen sisältönsä, tahraten ruskeaan, tahmeaan velliin mm. osan vaihtoalusvaatteista, vieläpä puhtaista sellaisista. Yritin kaapia ainetta pois mistä sen vain sai. Orava seuraili puusta puuhiani ja kuukkelikin hyppi siinä ympärillä tirskuen. Juttelin kavereilleni ääneen: "Katsokaas, sedälle on käynyt vahinko, vaan kyllä tämä tästä klaaraantuu". Paidan helmakin oli ruskea, aivan strategisesta kohdasta vielä. Aine oli hyvänmakuista. Siksi kaavin ja nuoleskelin sen tarkkaan pois. Oli niin keskittynyt omiin touhuihini, etten ollut huomannut aivan lähellä lepäillyttä nuorta paria, joka jo tovin oli puuhiani seuraillut. Päivää, sanoin ja aioin lähestyä heitä. Silloin he yht'äkkiä lähtivät liikkeelle. Ottivat rinkkansa polun varresta ja katosivat yläjuoksun suuntaan. Hetken mietin, että mikähän heille tuli. Sitten unohdin koko jutun. Leiriydyin kunnolla, pesin paidat ja kalsarit. Tunturituuli ne hetkessä kuivatti.

Aamulla jatkoin matkaa. Suomun-Ruoktulle tulin aikanaan. Siellä oli muutamia retkeläisiä. Tarinoimme niitä näitä. Kyselivät mistä tulin jne. Kerroin reittini. Joku tiedusteli: "Näkyikö siellä alajuoksulla ketään liikkeellä?" Sanoin, etten Luirolta lähtöni jälkeen ollut tavannut kuin sen nuorenparin. Kertoivat myös nähneensä tuon pariskunnan. Sanoivat, että nuo ihmiset olivat tavanneet Porttikoskella hullun miehen. Oli itsekseen höpöttänyt ja nuoleskellut likaista paidanhelmaa ja päivitellyt vahingon käyneen. Silloin minulla sytytti: minähän se hullu mies olin! Siinä siis syy pariskunnan käyttäytymiseen. Kerroin kämpällä koko stoorin. Kyllä nauru kelpasi.

Siihen aikaan oli Saariselällä vielä rauhallista. Oli se silloin toista vaellella noissa leppeissä maisemissa kuin nykyään. Se tässä vain kaduttaa, että silloin ei vielä enemmän tullut retkeiltyä, mahdollisuudet olisivat olleet mahtavat: ei perhettä, ei kuluneita polvia, ei ylipainoa rasituksena, vapaa ja villi erämaa tulla ja mennä. Silloin ei sellainen retkikumppani kuin väsymys, juuri tupannut seuraan. Nyt harmaapäisenä se lyöttäytyy mukaan alati ja keksii jos jotain: milloin tuuskahduttaa turvalleen koko ukon kampuran, milloin vedättää ykköselle rinteessä , joka ennen lennossa ylitettiin. Se lienee maailman meno, jos ei muuta opi, niin ainakin hiljaa kävelemään. Mutta yhä vain veri vetää kairaan. Pitäisi käydä vielä monella huipulla katsomassa miltä siellä näyttää. Nuo huiput, kun niitä on vuosikymmeniä eri puolilta katsellut kaikenlaisilla keleillä, ovat ikäänkuin vanhoja tuttavia, joita pitäisi käydä katsomassa ja ehtiä tervehtimään. Ja ehtiikin, joka kesä on aina uusi huippu, joskus useampikin, ilmestynyt kirjanpidon kaunistukseksi ja samalla piirtynyt muistin lokeroihin sen maisema: minä tiedän tuon paikan.

No niin, vaellus päättyi sitten saunomiseen Virkamiesten majalla. (nyk. Saariselän retkeilykeskus) Linja-auto alkoi vetää kohti etelää. Taakse jäivät jo Nattaset, edessä vasemmalla siinsi Pyhätunturi jänkien takana. Haikealta tuntui lähteä, vaan mikäs auttoi, loma oli lopussa.

Sodankylässä auto täyttyi. Viereeni istui vanhahko herrasmies. Katseli parrakasta olemustani ja kysyi: "Oletteko lääkäri?" Sanoin, etten ole. "Olette kyllä sen näköinen", puheli herrasmies. Ei kuitenkaan selittänyt miksi lääkäriä muistutin. Juttelimme niitä näitä. Auto hyrräsi eteenpäin. Yht'äkkiä kysyi vieruskaveri: "Mitä mieltä olette Mooseksesta, oliko hän huumorimiehiä?" Aikailematta vastasin, että varmasti oli. Sillä ei varmasti 40-vuotisesta korpivaelluksesta Israelin kansan kanssa olisi tullut mitään ilman huumoria. Kaveri vaikutti ikäänkuin helpottuneelta. Selitti sitten, että hänen veljensä asuu yksinään Inarinjärven saaressa, ja että tuo veli oli sanonut Moosesta suureksi humoristiksi. Itse hän oli alkanut epäillä, että veli oli yksinäisyydessä hiukan tärähtänyt kun moisia puheli. Nyt, kun joku muukin oli samaa mieltä, tuntui kuin veli ei tärähtänyt olekaan.

Rovaniemelle tultaessa totesimme, että yhteinen matkamme jatkuisi aina Kemiin saakka. Niinpä sitten jatkoimme tarinointia junassa. Käväisin välillä eräiden tuttavien luona toisessa vaunussa. Kun tulin takaisin, istui kaverini vieressä humalainen roikale. Toinen samanlainen torkkui minun paikallani. Kehoitin miehiä siirtymään muualle. Torkkuja kimpaantui esityksestä, örisi vain, että "turpa kiinni partajekke, minä istun tässä!" Vakuudeksi siirsi vielä vyöllään riippuneen tuppiroskan paremmin saataville. Tartuin miestä ranteista ja nostin hänet seisomaan. "Älä helvetissä väännä käsiä poikki!" Sanoin vääntävänі käsien lisäksi vielä niskankin poikki, ellei kaveri häipyisi äkkiä. Ties millainen kapelli siitä olisi noussut, ellei konduktööri kahden junamiehen kanssa olisi saapunut paikalle. He korjasivat rähinöitsijät parempaan talteen.

Aloimme lähestyä Kemiä. Kiittelin herrasmiestä matkaseurasta. Hän kutsui käymään luonaan Torniossa, jossa hän asui. Lupasinkin, vaan ei ole tullut käydyksi. Lopuksi kaveri sanoi: "Kyllä minä ensin pelkäsin puolestanne, kun sillä oli se puukkokin, vaan sitten näin, että nuo suuret kourat eivät olekaan tyhjänpanttina, se rauhoitti minua." "Niin minuakin," vastasin, "ne ovat monesta pälkähästä päästäneet."

Sellainen oli se retki. Vuosien saatossa niitä on kertynyt. Jokaisesta jää omat muistonsa. Tästä jäi tälläiset.

Lahdessa 22. 08. 1986 Matti Aro

KUIVATUT RUOKA-AINEET APUNA RETKIRUOANVALMISTUKSESSA

Ruoka-aineiden kuivausta säilöntämenetelmänä on käytetty kauan, vuosituhansia. Kuten moni muukin välillä unohdettu asia, on kuivaaminenkin tullut uudestaan esille, jopa jonkinlaisena muoti-ilmiönä. Kuivaus on varteenotettava säilöntämenetelmä nykyaikaisessakin kotitaloudessa. Tärkeimpänä tietysti nousevat esille eri teeainekset ja mausteyrtit. Tästä tilanteesta edetään kokeillen ensin sienillä, sitten juureksilla ja lopuksi marjoilla ja hedelmillä. Eräretkille kuivatut tuotteet sopivat erinomaisesti. Tärkein ominaisuus on tuotteen keveys ja hyvä säilyvyys. Ne voidaan myös helposti pakata erilaisiin pieniin koloihin täyttyvässä rinkassa.

Kuivaustavat ja -välineet.
Kuivaustapoja ja menetelmiä on monia. Ja jos on tarkoitus kuivata vain eräretken muona-aineksia löytyy jokaisesta kodista siihen tarkoitukseen sopivia tapoja, paikkoja ja välineitä. Auringossa, ulkona tai parvekkeella voidaan kuivata mainiosti erilaisia marjoja, hedelmiä ja sieniä. Yöksi tuotteet on tuotava sisälle. Huoneilmassa tai ullakolla voidaan kuivata marjoja, sieniä sekä mausteyrttejä ja teeaineksia. Tuotteet voi kuivata pieninä nippuina tai levitettynä erilaisille ritilöille tai kehikoille. Tärkeintä on, että ilma pääsee kiertämään vapaasti joka puolelta, myös altapäin. Kostealla säällä on tuotteiden homehtuminen mahdollista. Tällöin olisi tuotteet laitettava mahdollisimman ohuelti ja usein pöyhittävä. Jos kosteus on pidempiaikaista on tuotteet syytä jatkokuivattaa jonkin lämmönlähteen lähellä tai miedossa uunissa. Kodeissa kuivatukseen sopivia lämpimiä paikkoja ovat esim. kodinkoneiden päällykset jos ne ovat vapaina. Tällaisia ovat mahdollisesti jääkaappi, pakastin, leivinuuni, puuliesi ym. lämpöä luovuttavat laitteet. Myöskin pannuhuoneet ja sähkösaunat ovat sopivia kuivauspaikkoja. Sauna sopii erinomaisesti jos siinä on ikkuna ja lämminvesikiertoon liitetty lämpöpatteri. Saunan jälkilämpö ei sovellu kuivaukseen, se on liian kostea. Uunissa voidaan kuivata jos lämpötila saadaan pysymään riittävän mietona ja tasaisena. Kotitalouksiin sopivia hyötykasvikuivureita on markkinoilla ainakin kaksi erilaista mallia. Orakas hyötykasvikuivuri ja Evermat kotikuivuri. Molemmat ovat kotimaista tuotantoa. Kuivurin käyttö on paikallaan silloin jos kuivattavia tuotteita käytetään taloudessa suurempia määriä.

Tuotteiden keräyksestä.
Kuivattavat tuotteet tulisi kerätä kuivalla ilmalla, aamupäivällä ja sateen jälkeen kun kosteus on ehtinyt haihtua. Keräyspaikka on myös tarkoin valittava. Tuotteita ei pidä kerätä teollisuuslaitosten, lämpökeskusten, maanteiden, rautateiden läheisyydesta eikä pientareilta eikä vesakontorjunta-aineilla käsitellyistä metsistä.

Esikäsittely
Teeainekset, mausteyrtit ja nokkonen huuhdotaan jos on tarpeen. Tuotteet on kuivattava huuhdevedestä hyvin esim. kahden pyyhkeen välissä. Sienet kuivapuhdistetaan, viipaloidaan tai halkaistaan. Kuivattavaksi sopivia sieniä ovat tatit myös pillistö ja jalka, vahverot, haperot, orakkaat, lampaankääpä ja musta torvisieni. Sienet tulisi kerätä nuorina, toukkaisuus pilaa sienen. Sieniä kuivatessa tulee huomioida vuodenaika. Keväällä korvasieniä voidaan kuivata ilmavassa paikassa ilman lisälämpöä. Ei kuitenkaan huoneenlämmössä, koska korvasienestä haihtuu gyromitriininimistä myrkkyä. Syksyllä sienten kosteuspitoisuus on suuri esim. suppilovahvero. Kuivaus tapahtuu lisälämpöä apuna käyttäen.

Marjat kuten mustikka, herukat, karviaiset (pieni vuoristolainen) vadelma, metsämansikka ja pihlajanmarja puhdistetaan ja kuivataan sellaisenaan. Ruusunmarjat halkaistaan ennen kuivatusta ja kuivista marjoista ravistellaan siemenet pois. Kuivat ruusunmarjat voi jauhaa jauheeksi tai käyttää sellaisenaan.

Omenoista ja päärynöistä poistetaan siemenkodat ja viipaloidaan. Kotimaisia tuotteita ei tarvitse kuoria.

Pestyt juurekset voi raastaa karkeaksi raasteeksi tai leikata pieniksi kuutioiksi. Purjosipuli leikataan ohuiksi renkaiksi.

Retkillä käyttämiäni ruoka-aineita ovat mm. omenat, ruusunmarjat, mustikka, punaherukka, vadelma, raparperi, nokkonen, sienet kuten vahverot, tatit sekä runsas joukko erilaisia mausteyrttejä. Tuotteet olen kuivannut ritilöillä pakastekaapin päällä huoneilmassa, saunan lauteilla ja ulkona auringossa. Työpaikallani olen tutustunut ja jonkinverran kuivannutkin Orakas-kuivurilla. Varsinkin kosteat marjat ja sienet olen kuivannut hyvin tuloksin hyötykuivurissa. Omaan talouteemme olen harkinnut Evermat kotikuivurin hankkimista. Asia on vielä lopullista päätöstä vailla, mutta uskon, että kuivattujen tuotteiden käyttö taloudessamme lisääntyy. Tässä yhteydessä kerron miten olen menestyksellisesti kuivannut lihaa. Jauhetun lihan pitkäaikainen kuivatus miedossa uuninlämmössä on varmasti monilla retkeilijöillä tiedossaan. Itse olen kuivannut jauhetun paistin seuraavasti:



Kuva: Kaarlo Wickstrand

500 g jauhettua paistia
n. 1 dl vettä
1/4 tl maustepippuria
1/4 tl sitruunapippuria
yrttimausteita

Mittaa vesi laakeaan kattilaan tai paistinpannulle. Kun vesi kiehuu lisää liha ja mausteet. Sekoita lihaa koko ajan kunnes kaikki neste on haihtunut pannulta. Vasta nyt "käännä keittolevy nollalle" ja anna liha "kuivua" pannulla, sekoita välillä, älä polta pohjaan. Kuivunut liha jälkikuivataan uunissa + 50° C n. 4 tuntia tai pidetään lämpimässä ilmavassa paikassa muutama päivä. Onnistut paremmin jos käsittelet kerralla n. 500 g lihaa, mutta jälkikuivatus onnistuu useampi erä yhdistettynä.
Näin menetellen 1 kg jauhettua lihaa painaa 300 g. Jauhettua maksaa olen kuivannut samalla tavoin. Tämän lihan kuivatusmenetelmän ideoin ja testasin tehdessäni pemmikaanikokeiluja.

Kuivattujen tuotteiden säilytys.
Kuivattuja tuotteita säilytettäessä on huomioitava, että tuote ei missään vaiheessa pääse kostumaan. Oma kokemukseni parhaasta säilytyksestä on seuraava. Paperipussit, peltiastiat ja lasipurkit. Kotona säilytän kuivatut tuotteet keittiön kaapissa. Retkipakkaukset teen tai suojaan muovipusseihin.

Milloin tuote on riittävän kuiva?
Tämän asian oppii toteamaan helposti. Tässä muutama esimerkki. Marjat ovat kuivia kun ne ovat kovia, samoin ovat juurekset. Sienet ovat sopivasti kuivuneet kun ne ovat kovia ja murtuvat. Omenat saavat olla vähän nahkeita.

Liian kuiva tuote ei palaudu liotuksessa. Liian kuumassa kuivattu maistuu palaneelle ja aromit ovat pilalla.

Tutkimusten mukaan tuotteiden ravintoarvot sekä maku, väri ja tuoksu säilyvät parhaiten jos kuivaus on nopeaa, mutta kuivauslämpötila kohoaa suhteellisen hitaasti ollen vain 50-55°C.

Ruusunmarja jonka C-vitamiinipitoisuus on 338 mg/100 g, kuivatuksen aikana tapahtunut tappio oli 8,7%. Vaikka ruusunmarjojen puhdistus on hankalaa ja työlästä, saadaan niistä oivallinen ja luonnonmukainen piristys mukaan retkille.

Käytännön kokemuksiani kuivattujen tuotteiden käytöstä ruoanvalmistuksessa retkiolosuhteissa:
- jos mahdollista niin liotusveden tulisi olla lämmintä (ei kiehuvaa)
- ripaus ruokaöljyä lihan ja kasvisten liotusveteen
- liotus voi tapahtua päivätaipaleen aikana. Retkivarusteisiini kuuluu muovinen kierrekannellinen astia, sen vetoisuus on 1 litra.

"Päivällisaineet" laitan astiaan ja vähäsen vettä joukkoon, astian laitan rinkkaan tai ahkioon. Leiripaikalla voin aloittaa välittömästi aterian varsinaisen valmistuksen.
- yön yli voi liottaa, kuten esim. marjat erilaisiin aamupuuroihin ja kiisseleihin.
- marjojen ja hedelmien liotusveteen laitan mukaan sokeria.
- jos liotusaikaa pitää jostain syystä nopeuttaa, laitan tuotteet ensin kylmään veteen, kuumennan heti kiehumapisteeseen ja annan senjälkeen seoksen olla jonkinaikaa "muhimassa, kunnes jatkan aterian valmistusta.
- liha- ja kasvisruokiin lisään suolan vasta viimeksi, koska suola vaikeuttaa nesteen imeytymistä. Muut mausteet ja yrtit voivat olla mukana jo liotusvaiheen aikana.

Kuivattujen tuotteiden käyttö retkiolosuhteissa voi aluksi tuntua hyvinkin monimutkaiselta, mutta kokeilla aina kannattaa. Varsinkin tuotteiden liotus voi tuntua aikaavievältä ja monimutkaiselta toimenpiteeltä, jo muutenkin hankalissa oloissa. Itse olen kokenut kuivattujen tuotteiden käytön käteväksi ja erittäin helpoksi. Tietysti asiaan pitää paneutua riittävän ajoissa ennen retkelle lähtöä ja aluksi tehdä kotona kokeiluja. Parhaat kokemukset voi viedä sitten mukanaan ja nauttia hyvästä maistuvasta "kotiruuasta" tietäen tarkalleen mitä ja mistä kerättyä tavaraa pataansa panee.

Kuivatuista tuotteista voi aluksi olla vaikea valmistaa sopivan kokoisia ruoka-annoksia. Kourallinen tai iso kourallinen kuivattuja tuotteita (sienet, marjat, hedelmät, liha) riittää neljälle henkilölle. Tämäkin asia pitää ensin kokeilla. Aluksi voi tulla yllätyksiä, muta kokemus opettaa. Liotukseen käytetään yleensä nestettä niin, että aluksi liotettava tuote on nesteen peitossa.

Kuivattujen tuotteiden käyttö retkiruoanvalmistuksessa on harrastus, joka kasvaa ja laajenee sitä mukaa kun innostusta erilaisiin kokeiluihin riittää. Alku asialle voi olla pieni, kokeile kerran kuivattaa persiljaa, ruohosipulia ja vaikkapa nokkosta. Tästä koleilusta voi kasvaa yhteinen iloinen koko perheen harrastus, joka antaa mahdollisuuden suunnitella valmiiksi seuraavan vuoden retket ruokahetkiä myöten.

Tampereella elokuun 10 päivänä 1986

Raili Pöllänen

Perunamutit

1.	vettä
	kuiv. sieniä
	yrttimausteita
	kuiv sipulia
	perunamuusijauhe
2.	vettä
	kuiv. kasviksia
	yrttimausteita
	perunamuusijauhe
3.	vettä
	kuiv. lihaa (savulihaa)
	yrttimausteita
	kuiv. sipulia
	perunamuusijauhe

Liota jonkin aikaa kuivia aineita, valmista perunahiutaleista muusi.

Makaroni-sienipata 1-2:lle

n. 25 g	kuivattua lihaa
n. 4 dl	vettä
n. 30 g	kuivattuja sieniä
n. 25 g	kuivattua selleriä + porkkanaa
1 tl	liha- tai kasvisliemijauhetta
n. 1 dl	makaroneja
n. 2 dl	vettä
	yrttimausteita
	(suolaa)

Liota kuivattuja aineita n. 2 tuntia. Kuumenna kiehuvaksi, lisää makaronit ja keitä hiljalleen n. 15 min. Lisää tarvittava vesimäärä keiton aikana. Veden määrä on riippuvainen siitä mitä makaronilaatua käytetään ja kuinka kuivia ja mitä lajiketta sienet ovat. Mausta lopuksi.

Riisi-liha 1-2:lle

n. 30 g	kuivattua lihaa
n. 4 dl	vettä + ripaus ruokaöljyä
n. 10 g	suppilovahveroita
n. 10 g	kuivattua papua
1 tl	liha- tai kasvisliemijauhetta
n. 1/2 dl	riisiä + 1,1/2 - 2 dl vettä
	yrttimausteita (suolaa)
	kuiv. paprikaa

Valmistus on samanlainen kuin makaroni-sienipadan.
Kuivattua maksaa olen kokeillut molempiin patoihin, samoin olen käyttänyt erilaisia kuivattuja kasviksia vaihdellen tilanteen mukaan. Nesteen määrää on vaikea arvioida aluksi, mutta voihan pata joskus olla keittomaista ja keitto taas patamaista.

Kasviskeitto

n. 50 g	kuiv. kasviksia
1,1/2 l	vettä
n. 1 rkl	kasvisliemij.
	yrttimausteita
	(1/2 dl kuiv. nokkosta)

Kasvislihakeitto 2-3:lle

n. 50 g	kuiv. kasviksia
1,1/2 l	vettä
n. 1 rkl	kasvisliemij.
	yrttimausteita
n. 60 g	kuivattua lihaa

Laita kuivat aineet veteen, liota n. 10 min. Kuumenna kiehuvaksi ja hauduta noin 15 min. Tarvittaessa voi suurustaa sakeaksi perunamuusijauheella.

Mustikkakeitto

1 l	vettä
2 dl	kuivia mustikoita
1 dl	sokeria
2 rkl	perunajauhoja

Sekamarjakeitto 3-4:lle

1 l	vettä
2 dl	eril. kuiv. marjoja + kuiv. raparp.
1 dl	sokeria
2 rkl	perunajauhoja

Liota marjoja vaikkapa yli yön. Kuumenna kiehuvaksi ja anna kiehua noin 5 min. Suurusta perunajauhoilla. Kiisseli valmistuu samoista aineista kun käytät perunajauhoja 5 rkl/litra nestettä.

Omenakiisseli tai -keitto 3-4:lle

1 l	vettä
50 g	kuivattua omenaa
1/2 dl	sokeria (fariinisokeria)
2-3 rkl	perunajauhoja 1rkl/keitto
	(rusinoita)

Liota 2-3 tuntia tai yli yön. Kuumenna kiehuvaksi ja suurusta. Säästä kaikki matkan aikana kertyneet leivänmurut, ne sopivat hyvin kiisselin joukkoon, lisää jo liotuksen aikana.

Lampaiden on hyödytöntä laatia päätöslauselmia kasvistensyöjien puolesta, niin kauan kuin susi on toista mieltä.

(W.R. Inge)

TUNTURIKERHOJEN TOIMINTAA . . .

KUOKTEN KUULUMISIA

Tunturikerho KUOKTEN 20 toimintavuosi on pian lopuillaan. Juhlavuotemme suurin tapahtuma on kuitenkin edessäpäin. Tunturiladun talvipäivät. Kerhomme toimesta ne käynnistivät talvipäiväketjun v. 1976. Talvipäivät kaipaavat kaiketi jonkun muotoista muutosta ohjelman suhteen. Siksipä olemme päättäneet kokeilla talvipäivien vaelluskilpailua Uolevin ehdotuksesta kaksiosaisena. Kilpailu, jos osanottajia ilmoittautuu riittävästi, alkaa perjantaiiltana pimeän osuudella. Sen jälkeen on tilaisuus lämpimässä majoittumiseen. Kilpailu jatkuu lauantaina ja siihen liittyvät ovat B-sarjassa kilpailevia.

Juhlavuotemme ohjelmaan on suunniteltu tapahtumia enempi kuin tavallista m.m. kaksi vaellusta Lappiin. Eläkeläisleirin kuljetuksen mukaan lähdemme Paistuntureille. Ruskavaellus taas tehdään Hetan suunnalle ja siellä hajaantuen useampiin ryhmiin.

Tässä vaiheessa toimintaa katsoo mielellään myös sitä mitä on jäänyt selän taakse. Jätän sen luetteloimatta tässä kuitenkin. Toimintamme on muistissa, tai sitten ei.

Muutamiin lähimenneisiin en voi olla kuitenkaan kajoamatta. TUNTURILADUN JUHLAVUODEN kunniaksi järjestämämme eläkeläisten leiriviikko Susikyrössä oli aivan ihana kokemus, jopa niin, että oikopäätä Kaiman kanssa lupauduimme jatkamaan, kun meiltä sitä osanottajat toivoivat.

Kerhomme jäseniä on nähty uurastamassa Susikyrön peruskorjaustalkoissa ja mukana oltiin susiaistalkoissakin.

Susivihkiäisissä saatiin yksi harmaa ja yksi punainen reunus susimerkkiä vahvistamaan, ettei reunat rispaannu.

Sarekilla retkeilimme elokuussa. Säät olivat retkeilijän säitä laidasta laitaan. Akka ja muut komeudet näkyivät vasta lähtöpäivänä. Jäätiköillä kuljimme kokeillen köysiä ja jääkenkiä. Seuraavalla kerralla ollaan monta kertaa viisaampia.

Kerhossamme on jäseniä 85. Jäsenvärväystä ei ole harrastettu. Jos satunnaisesti niin olisi joskus käynytkin, on kyllä huomattu, ettei se ole "hedelmää" kantanut. Jäsenet tulevat toimintaamme omaehtoisesti ja ovat siten Lapinhenkisiä, mukana pysyvää "susimaista rotua."

Välillä on valiteltu ilon ja innostuksen puutetta. Kuin nuotio ikään on se lehahtanut kun sitä on jaksanut puhaltaa. Kaikkea sitä voi mahtua jo kahteenkymmeneenkin vuoteen. Ja mikä ettei, onhan se sukupolven ikä!!

Parhainta tässäkin touhussa on se, että ollaan kuin yhtä perhettä. Tunturiladun ja -kerhojen välit ovat lähentyneet. Ei ole enään niin kaukainen johtokunta "Helsingissä". Yhteyden pito kerhojen välillä on positiivisesti lisääntynyt, muutenkin kun kirjeenvaihdon myötä. Mitä taas kirjeenvaihtoon tulee, on se sihteereiden työtä rutkasti lisännyt, jäsenkirjeiden ja monen muun paperin laatimisen myötä.

En kuitenkaan henkilökohtaisesti vaihtaisi aikaan n. 8-9 v. taaksepäin, jolloin sihteerin tehtävä jäi kokouspöytäkirjan kirjoittamiseen. Luovuuttaan ja vireyttään saa käyttää nyt melko rajattomasti.

Tunturikerhojen toiminta on parhaimmillaan, myös ja ennen muuta, luovuutta, hyviä ihmissuhteita ja terveyttä. Sitä juhlavuotemmekin jälkeen meille jokaiselle tunturiladun jäsenelle.

Anja

KUOKTE vei eläkeläisiä Susikyröön

Kaksi reipasta Anjaa Hyvinkäältä, olivat päättäneet Tunturiladun 40-vuotisjuhlan merkeissä viedä meitä eläkeläisiä Lappiin. Rohkeita tyttöjä!!

Meiltä, joille matka järjestettiin puuttui kuitenkin rohkeus.

Mukaan lähti vain muutama Lapinkuumeinen. Lauantaina 7. 6. 86 klo 6.30 raahauduin mahdottoman suuren kassini kanssa Tervakoskella tienvarteen, odottamaan punaista pikkubussia. Vähän jännitti vieras porukka.

Mutta autosta näkyikin kahdet tutut kasvot, Toinin ja Anjan, se oli iloinen yllätys. Oli Toinen Anja ja Veikko. Hetkessä olimme kaikki tuttuja.

Anja J. ajeli reippaasti Muurameen, josta otimme mukaan Aimon. Nyt oli miehiä kaksi, taisi vaan ajomatka tuntua heistä pitkältä, kun neljä naista puhui kilpaa.

Vai pitikö naiskuljettaja miehet hiljaisina?

Oulusta piti Tyynen liittyä mukaan, mutta hänet oli johdettu "harhapoluille". Näinollen Tyyne tuli mukaan myöhemmin. Ja vielä iloinen Mirkku Torniosta. Hän saikin jo takapenkin pojat puheliaammaksi.

Matkan aikana tunsin jo kuuluvani turvallisesti tähän joukkoon.

Mutta Susikyröön saavuttaessa alkoi jännittää.

Tiesin, että siellä on paljon talkoováke&, pelkäsin olevani vieras. Pelko oli aivan turhaa, talkoolaiset ottivat meidät iloisesti vastaan. Joukossa oli tuttuja kasvoja – ystäviä vuosien varrelta.

Olimme vähän talkoolaisten apuna, retkeilimme ja teimme oman leirimme touhuja.

Matkasta olisi paljon kerrottavaa. Tällä haluaisin sanoa teille kaikille, jotka ette nyt rohjenneet mukaan, että seuraavalla kerralla rohkeasti.

Me, jotka emme enään mene lujaa, me joille kilometrien paljous ei ole tärkeintä. Me voimme lähteä tälläiselle retkelle, voin suositella.

On onni, että löytyy tälläisiä anjoja, jotka mahdollistivat meille nämä puitteet. Tuli siinä hoivailtua naarmut ja hyttysenpuremat. Meillä oli turvallinen ja mahdottoman hauska viikko.

Emme pahemmin muistaneet sairauksiammekaan, niiden miettimiseen ei ollut yksinkertaisesti aikaa.

Jos vielä saamme tilaisuuden (Anjat ovat luvanneet) lähdetään isolla joukolla rohkeasti mukaan nauttimaan Lapin keväästä ja keskiyön auringosta.

Helvi

"NE MUMMUTKO!?!"

Näin huudahti puhelimeen tyttäreni, kun Nammalkurusta soitin kotiin kertoen, että täällä sitä vain bikineissä kuljetaan tunturissa.

Ja totta se oli! Kaunis ilma vai keskiyön aurinkoko sen teki, vai ainako nämä mummut ja vaarit ovat näin reippaita? Jos joku olisi ennalta väittänyt, että eläkeleiriläiset kulkevat samana päivänä Susikyröstä Hannunkuruun ja takaisin, en olisi uskonut. Keskiikä vetäjineen oli 63 vuotta, mutta valitusta ei kuulunut ja reipas mieli säilyi.

Kun eronhetki tuli, näkyi kyyneleitä silmäkulmassa. Mutta ensi vuonna tapaamme uudelleen. KIITOS TEILLE "MUMMUT JA VAARIT."

Toinen vetäjä-Anja

KOLBMAN KUULUMISIA

Kesä on sitten jälleen ohi. Syksy värjäilee puiden lehtiä etelässäkin sateista välittämättä. Pimeinä ja sateisina iltoina on mukava katsella kesän kuvia ja muistella kesäisiä tapahtumia sekä suunnitella uusia retkiä.

Kesän muisteluista tulee esille Sudenpesän luovutus. Kolbmahan rakensi talkoilla Sudenpesän uudelleen ja se on nyt siten virallisesti otettu käyttöön. Luovutustilaisuudessa paljastettiin muistolaatta, joka on Kolbman lahja juhlivalle Tunturiladulle.

Suomen Ladun leiripäiville oli kerhomme jäseniä kertynyt kolmisenkymmentä, kun taas Tunturiladun kerhopalaveriin jonkun verran vähemmän. Puheenjohtaja kotijoukkojen tukemana sekä muutaman kerholaisen voimin käväisi Login isännöimässä palaverissa edustamassa kerhoamme.

Kesällä väki oli ahkerasti käynyt omilla vaelluksillaan. Lapinmaa on saanut vieraita lähes joka kolkkaan ja onpa Ruotsin ja Norjan tunturitkin saaneet osansa.

Sodankylässä kävimme erävaelluksen SM-kisassa kahden ja puolen partion voimalla. Puolikkaasta toinen kuului Logille. Kovia on pojat siinä kisassa, allekirjoittanutkin tunsi olevansa lähinnä perässätaapertaja.

Susiaisetkin ovat sitten ohi tämän vuoden osalta ja Kolbmankin susilauma on saanut täydennystä hyvänlaisesti. Susiaisten jälkeen vietimme ruskaviikkoa ja siinä sivussa siivottiin susiaisten jäljet Susikyröstä.

Ensivuonna onkin meillä juhlavuosi, tulee kuluneeksi 20 vuotta Kolbman perustamisesta. Toukokuussa vietämme synttäreitä, niistä kuitenkin myöhemmin enemmän. Juhlavuoden kunniaksi on Väiski junaillut oikein kommeen hiihtotapahtuman. Pankaas vaan kattellen retkikamppeet järjestykseen ja suunnatkaa kulkunne Tampereen puoleen. Hiihto on SATA-HÄMEEN ERÄHIIHTO 20. – 22. 3. 1987.

Oppaana toimii Väinö Martikainen joten homma on todella asiantuntijan käsissä ja maisemathan ovat todella upeat. Hiihdosta enemmän toisaalla tässä lehdessä, mutta jos sattuisi ettei ole, niin ottakaapa yhteyttä Kolbmaan tai suoraan Väiskiin.

Hiihtovaellus on todella lähes ilmainen, vain 150 mk, sisältäen matkat Tampereelta, kämpän ja saunojen vuokrat, suksitarrat, kunniakirjan sekä oppaan palvelut.

Mukaan vain ja tapaamisiin.

Jonte

NJEALLJEN KUULUMISIA

Tunturiladun juhlavuoden syyskausi kerhollamme alkoi Varkaudessa Virneksen Saimin kauniissa kodissa. Meillä on ollut tapana aina silloin tällöin kokoontua toistemme kodeissa. Tämä on ollut lisäämässä kodikkuutta ja yhteenkuuluvuutta. Samalla perheen nuoriso, milloin sitä on ollut, on saanut tilaisuuden tutustua niihin ihmisiin joitten kanssa vanhemmat vapaa-aikansa viettävät. Toivon mukaan nämä tilaisuudet ovat takaamassa jälkikasvua kerhossamme.

Mikäänhän ei estä lasten osallistumista kerhon toimintaan. Silti harvemmin ainakaan meillä näkee varhaisnuorisoa mukana. Kuitenkin osalla on sitä ikäluokkaa olevia lapsia ja nuoria. Onko aikuisikä se, jolloin tulllaan toimintaan mukaan. Näin meillä näkyisi olevan.

Kesän aikana meillä ei ollut varsinaisia kokoontumisia. Silti tapasimme leiripäivillä, talkoissa ja muutenkin toisiamme.

Itse olin syyskuussa Susikyrön talkooviikolla, josta jäi jälleen kerran hyvä mieli ja muisto. Eripuolilta Suomea, kuin muurahaiset, olimme saapuneet kunnostamaan paikkoja. Jäi tuntu siitä, että kukaan ei laskenut miten paljon aikaani tai varojani itsekukin käytti tai oli käyttänyt. Yhteisenä tavoitteena oli saada paikat kuntoon ja juhlat pystyyn. Tämä mielestäni on oikeanlaista tunturilatulaishenkeä. Silloin kun laskelmoimatta pystymme toimimaan yhteiseksi hyödyksi, voimme olla varmoja omasta ja toistemme tyytyväisyydestä. Ilo on molemminpuolista. Silloin kun alamme julkisesti kuulustella miten paljon minä tai meidän kerhomme on tehnyt sitä tai tätä, olemme kyseenalaisella tiellä. Tällä menettelyllä olemme myrkyttämässä yhteishenkeä. Siihen meillä kenelläkään ei ole varaa. Jos meistä alkaa tuntua, että tekemisiämme ei tarpeeksi huomioida, olisiko paras jäädä viettämään sapattivuotta . . . Minulla oli vuosia sitten kolmen vuoden tauko esim. lapinkäynneissä. Koin sen erittäin terveellisenä itsetutkistelun kannalta. Alkoi tuntua ärsyttävältä pienetkin asiat. Jäin pois etten pilaisi toisten oloa omalla tyytymättömyydelläni. Kolmen vuoden jälkeen oli taas riemullista mennä Lappiin ja ystävien pariin.

Tätä kaikkea miettiessäni päällimmäiseksi kuitenkin jää tuntu siitä, että tämänpäivän tunturilatulaiset ovat harvinaisen yhteistyö- ja henkistä joukkoa. Suuret ja tärkeät asiat ratkaisemme yksimielisyydellä. Pienistä jaksamme keskustella, olla erimieltäkin.

Susikyrössä näkyy miten kukin ikäkausi antaa oman panoksensa sen toimintaan ja ulkonäköön. Ensimmäisten rakentajien kädenjälki on peittynyt toisenpolven kädenjälkeen. Näin ne täydentävät toisiaan ja tuovat kämpän käyttäjille mukavuutta ja viihtyvyyttä.

Haluamatta korostaa Njealljen erilaisuutta toisiin kerhoihin nähden, ainakin yhdessä asiassa se on ollut "omanlainen". Sillä on ollut samat puh.johtaja ja sihteeri koko olemassaolon ajan. Kun nyt olen jättämässä sihteerin tehtävät, haluan näin kerhopalstalla tuoda iloni siitä yhteistyöstä mitä lehden kautta olen saanut kanssanne tehdä. Joku on vuosien varrella antanut palautettakin. Kiitos siitä. On vuosia tuntunut siltä, ettei enää ole mitään annettavaa tällä palstalla. Siksi on mukava antaa tilaa uusille tuulille, puhaltaa raikkaasti ja virkistävästi.

Eila Hämäläinen

TSIETSAN TOIMINTAA

Tunturiladun juhlavuosi on lopullaan. Sateisen syksyn keskellä palaavat mietteet Susikyröön, susiaisiin ja upeaan ruskaan. Luonto tarjosi värikkäät puitteet yhteiseen juhlaamme.

Tässä sitten vähän menneen talven lumia. Maaliskuussa hiihdimme perinteisen jäävaelluksemme Kuopiosta lisalmeen. Tällä kertaa juuri näin päin – ylämäkeen. Sää suosi ja hankikanto oli kohtalainen. Kaiholla muistelimme edellisen talven uppuruointia olemattomalla hankikelillä. Reilussa kahdessa vuorokaudessa tuo yhdeksän peninkulmaa taittui ja sen päälle sauna oli poikaa.

Juhlavuoden merkeissä hiihdetyn napapiiriltä napapiirille hiihdon latu-uraa avasivat kerhomme tyttäret oman osansa. Miten lie ura edelleen auennut?

Vaellettu on muutenkin – niin kesällä kun talvellakin, kuinkas muuten. Tietämäni mukaan Kebnekaisea on piiritetty useamman kerran ja kotomaan tunturit ovat piirtyneet jälleen moniin muistikuviin jos valokuviinkin.

Leiripäivät leireiltiin ajallaan, mutta Tsietsan toiminnan keskipiste on olut Taivalmäen kämppä.

Kuten kevät numerossa kerroin sai kerhomme haltuunsa erään metsäyhtiön omistaman autiotilan Lapinlahden kunnan Aisomäen kylän Taivalmäestä. Matkaa viitostieltä Nerkoon kohdalta Taivalmäkeen on jokseenkin tarkasti kymmenen kilometriä. Lähinpään asumukseen on useita kilometrejä joten tietty erämaa tunnelma tukikohdassamme vallitsee.

Tällaista meillä on täällä Pohjois-Savossa puuhailtu. Toki paljon muutakin kesään mahtui, mutta tuossa tällä kertaa tärkein. Hyvää loppuvuotta ja virkeää toimintaa kaikille kerhoille.

Pena

KAVTSIN KUULUMISIA

Parhaimmat onnittelumme 40-vuotiaalle emollemme Tunturiladulle.

Itsellemmekin kertyy vähitellen vuosia niin, että ensi vuonna saavutamme "teini-iän".

Kuluva vuosi on kerhossamme ollut todellista touhunaikaa, kuten näin Tunturiladun juhlavuonna sopiikin. Junailemamme Tunturiladun Napapiiriltä napapiirille-hiihto toteutui kiitettävästi. Siitä kertoilee hiihtotempauksen vetäjä Jorma toisaalla enemmän.

Selvittyämme kevään hiihtoretkistä riitti puuhastelua kesäksikin.

Suomen Ladun leiripäiville osallistuimme yli 50 hengen voimin. Heinäkuun alussa talkoilimme Susi-Talakselle puuvajan saunan jatkeeksi. Aina kun aikaa on riittänyt, olemme rakennelleet Kärrikaltiomme saunaa niin, että jäljellä on enää sisäpanelointi ja kalustaminen. Onpa sitä siinäkin puuhaa ihan riittävästi näin harrastelijoille.

Syyskauden aloitimme muistelemalla Napapiiriltä napapiirille-hiihtoa sanoin ja kuvin. Syksyn kuluessa järjestimme Helsingin Ladun kanssa suunnistuskurssin kämppämme ympäristössä. Saimme tehokasta oppia maastossa kulkemisesta niin vasta-alkajat kuin kokeneemmatkin.

Marraskuun kerhoillassa teemme nojatuolimatkan Pamirille.

Parhaillaan on työn alla Tunturiladun juhlavuoden tapahtumiin liittyvä Saamelaiskäsityötapahtuma. Paljon on tehtävä töitä, jotta saamme viedyksi läpi tämän "värikkään" tapahtuman.

Jäsenemme ovat kiitettävällä tavalla vastanneet kerhotoimikunnan ponnistuksiin osallistumalla runsaslukuisasti järjestettyihin tilaisuuksiin ja tapahtumiin.

Olemme myös saaneet hyviä kokemuksia yhteistoiminnasta muiden latualueemme yhdistysten kanssa. Näissä tilaisuuksissa olemme saaneet uusia ideoita kerhon toimintamuotojen toteuttamiseksi.

Tulevana talvena vietämme taas maastopäiviämme retkeilyyn liittyvien asioiden parissa. Kerhoillat ovat kerran kuussa erilaisine esitelmineen. Suunnitelmissamme on myös käydä telttailemassa Suomenlahden jäillä.

Hyvää vuoden loppua kaikille tunturilatulaisille kuin myös muille.

Kösä

OKTAN KUULUMISIA

Hitaasti mutta varmasti herää Kainuun karhu kaksi vuosikymmentä kestäneestä uinailuistaan. Pihkakuppi on heitetty pois ja on tullut aika etsiä sijaansa retkeilijöitten suuressa joukossa. Oktalaisille sopiva toiminta lienee perinteisen tunturitietouden lisäksi oppia tuntemaan ja tietämään tarkoin kainuulaiset retkeilyalueet. Niitähän kyllä riittää; Paljakka, Martinselkonen, Ulvinsalo, Hiidenportti, Manamansalo ....

Ennen kuulumisten ja tapahtumien kertomista murahdimme kumisevan onnittelumurahduksen ja annamme oikein karhunkämmenestä onnitteluläimäyksen emollemme, Tunturiladulle. On somaa kuulua paljakan polkijoitten porukkaan.

Kulumassa olevan vuoden aloitimme oleskelulla korpikuusien kätköissä. Heti vuoden ensimäisellä viikolla teimme retken Losovaaraan, jossa kokeilimme, miltä tuntuu nukkua havuvuoteella hangen päällä. Laavukankaan suojassa kuuntelimme nuotion kuisketta ja tunsimme unessakin liekkien lämmön. Kevätthankien aikaan Yrjö vei neljä oktatarta viikoksi UKK-puistoon ja kesäkuun alussa, korkean veden aikaan, nautti viisi vaeltajaa Anjan johdolla Kuusamon Karhunkierroksesta. Susiaisissa susilaumamme lisääntyi kolmella ja ensi vuonna on luvassa lisää susien rääthyyn pyrkijöitä. Susikyröön tultaessa osa oktalaisista suoritti viikon kestävän juhlavaelluksen Leviltä Aakenuksen, Kotamajan ja Äkäskeron kautta Pallakselle. Viikon aikana oli muutama pilvetön päivänpuolikas, joten porukka oli tyytyväinen vaellukseensa. Varsinkin pojat, sillä olihan kahta poikaa hoivaamassa neljä laadukasta tyttöä. Lisäksi oktalaisia on vuoden aikana vaeltanut siellä ja täällä yksin ja kaksin. Kukapa ne kaikki ja kaikkien reissut tietää. Se ainakin tiedetään, että loppiaisena oktalaisia on taas korpikuusien alla. Siellä kun ei tarvitse olla yksin ja on niin mukavaa, että .....

Hyvää syksyn jatkoa kaikille

Harmaakarhu

OVTSI

Menneen talven tapahtumista selvittiin monenmoisine touhuineen. Kerholaiset hiihtelivät osuutensa, Napapiiriltä -napapiirille hiihdossa, välillä Sevettijärvi-Rajajooseppi. Porukkaan osallistui 11 kerholaista, toiset hiihtelivät omia latujaan kuka missäkin. Kerhoillat on olleet kuukauden ensimmäisenä maanantaina, osallistuminen kiitettävää. Aiheet ovat vaihdelleet ja luontovisaa on innolla tutkittu.

Kevätretki tehtiin Ruoveden Haukanmaalle ja Helvetinkolulle. Maisemat olivat mahtavia ja maasto kulkemisen arvoista. Harjoiteltiinpa siellä suosuksien tekoakin – niin, ei vaan tekoa, vaan myös käyttöä: Oli siinä valittavana niin naisten-kuin miestenmallisia-tekeleitä, käyttökelpoisia kaikki. Vedet olivat valtoimenaan ja A-pukki ylityksissä vertaansa vailla. Kevään ohjelmassa oli myös paikallinen linturetki. Lajeja oli havaittavissa peräti 25, suokukosta-kirjosieppoon.

Kesä toi mukanaan monenmoisia osallistumisia oli eläkeläisviikko, talkooviikko ja syksyllä toinen, ja perinteiset Auliksentalkoot. Osallistumiset Suomenselän-erävaelluskisaan ja SM-kisaan Sodankylässä ja vaelluskisaan Suomen Ladun Leiripäivillä. Suunnistuskilpailuista puhumattakaan. Sijoitukset on mainittu jo uutislehdissä: Polkuja on tallattu, poluttomia maita kuljettu, huippuja vallattu ja kokemuksia hankittu, toimintaa on riittänyt. Kerhopalaverissakin käytiin, Pukkipalon-aarnialueeseen tutustuttiin ja luontopolun tehtäviä ratkottiin aivan mukavin menestyksin. Takalevon-kirkkoon kuljettiin sateisena sunnuntaiaamuna, paikka oli tarkoituksenmukainen ja ne kirkkokahvit! Kiitos Logilaisille, kiitos!

Susiaisiin vaellettiin Ylläkseltä, vietiin 'pentusta' vihkaistavaksi sinne toisten joukkoon – riekonmarjan hehkuessa.

Tässäpä näitä on monenmoisia miettimisiä entisistä, kerho lähtee kohta toisellekymmenelleen uusin miettein. Juhlaa vietetään 30. 11. 86 pikkujoulun merkeissä. Käväistään ensiksi Tunturiladun 40-vuotisjuhlassa, tapamisiin

Imppa

Vaeltajan tervehdys 40-vuotiaalle.
Riekonmarja

Rukoili riekonmarja
rukoili kolossaan.
Sinulle Herra taivaan
pieni pyyntönen vaan.
Kaamos on pitkä
pitkä ja pimeä niin,
että ihmisen sielu
joutuu näännyksiin.
Tunturin laki on paljas
paljas ja armoton.
Vilu on vaeltajalla,
joka tänne eksynyt on.
Kivien keskellä kukin
kukin ja kapinoin,
harmaan aution maiseman
sytyttää tuleen voin.
Jos vain sallit oi Herra
sallit ja suvaitset sen
punaista hehkuani
levitän hivenen.
Kolon jokaisen kiven
kiven ja lohkareen
iloisemmaksi maailman
edes hetkeksi teen.
(Tuntematon)



"Kummalla puolen poroa sen karva kasvaa tiheämpänä?"
(ulkopuolella)



Professori Kaarina Kari ja voim.opett. Anna Lehtonen Kavtsin kerhoillassa 30. 11. 1978.

Kuva: Erkki J Tolvanen



SAAMELAISKÄSITYÖ-
TAPAHTUMA

29. - 30.11.86

SAAMELAISKÄSITYÖTAPAHTUMA

Helsingissä Kaisaniemen koulun
ala-asteella Puutarhakatu 1
lauantaina 29.11.1986 klo 11-17
sunnuntaina 30.11.1986 klo 11-16

AITOJEN SAAMELAISKÄSITÖIDEN
MYYNTINÄYTTELY

TAPAHTUMIA TASATUNNEIN:
- työesityksiä
- asiantuntijoiden alustuksia
- elokuvia ja diaesityksiä

LAPINHENKINEN KAHVIO

Tapahtuman suojelijana on ministeri Pirjo Ala-Kapee

Järjestäjänä Tunturilatu ry/Tunturikerho Kavtsi



''SIE OOT SUS''

TUNTURI-SUDET 1947 – 1986

''ENSIMMÄINEN TUNTURISUSIVIHKIMYS TAPAHTUI VUONNA 1947. SILLOIN SAI TUNTURISUDEN NIMEN JA ARVON 11 LAPIN TARPOJAA.'' NYT TUNTURILADUN 40-VUOTISTAIPALEEN KOHDALLA ON SUSIEN LAUMA KASVANUT LÄHES 1500 SUTEEN.
JUHLAVUODEN KUNNIAKSI VIHITTIIN OUNASTUNTUREIDEN KUPEESSA SUSIKYRÖSSÄ 32 UUTTA SUTTA. HE OVAT MERKKINÄ SIITÄ, ETTÄ SUSIAATE ELÄÄ VOIMAKKAANA. TÄMÄ AATE ON VELVOITTAVA. SE ON TERVETTÄ KANNANOTTAMISTA VAATIVA. SUSIMERKKI ON PALJON ENEMMÄN KUIN PELKKÄ HIIHTO-TAI KUNTOMERKKI: SE VELVOITTAA OLEMAAN ESIMERKKINÄ HYVISTÄ ERÄTAVOISTA JA KÄYTÖKSESTÄ. SE VELVOITTAA AVULIAISUUTEEN. SEN VOI YKSINKERTAISTAA SANOMAAN, ''ESIINTYÄ VÄHÄN, AIKAANSAADA PALJON – OLLA ENEMMÄN KUIN MILTÄ NÄYTTÄÄ.''

IKÄSUDET 1986



TERTTU CIVILL, ikäsusi n:o 62
Tunturilatuun iloisen vilkas Terttu on liittynyt v 1967 ja samana vuonna myös paikalliseen Tunturikerho Kolbmaan. Parin vuoden kuluttua tästä hänet vihittiin tunturisudeksi n:o 759. Kymmenen vuoden vaeltelun jälkeen hänelle myönnettiin johtajasuden arvo n:o 129 ja vuodeksi kirjattiin siis 1979. Eräretkiä Terttu on tehnyt 20, joista 4 retkeä on yli 300 km:n. Näistä erävaelluksista Tunturiladun tukikohtien välinen kolmio on hänen mielestään mukava tavoite hiihtäen suoritettuna. Viimeisin retki on suoritettu kuluneen kesän aikana Sarekiin sekä seuraavalle suunnittelut jo suoritettu ja matkalle lähtö tapahtuu välittömästi susiaisten jälkeen kohteena Enontekiön kaira.
Verrattomana kilpailijana Terttu on niittänyt mainetta. Paitsi kahden Erävaelluksen SM-kisan järjestäjänä, Terttu on myös itse osallistunut neljä kertaa kisailijana tähän mittelöön ollen paras sijoitus kakkostila naisten sarjassa. Lisäksi Suomen Ladun leiripäivien vaelluskisoihin Terttu on osallistunut useita kertoja. Näiden kisojen voittajajoukkueessa hänet on nähty kolme kertaa hankkimassa Jonnen pyttyä Tunturiladulle.

Monet Tunturiladun järjestämät talkoot ovat Terttua myös vetäneet mukaansa:
– operaatio ''Tunturiluuta'' v. 1978
– Susi-Talaksen tuvan ja saunan talkoot
– Susi-Kiisan turvekammitalkoot
– v. 1985 Sudenpesän jälleenrakennustalkoot

Kolbman kerhotoimikunnan jäsenenä Terttu on toiminut 8 v. Suurisuuntaisen Saamelaiskäsityötapahtuman järjestäjänä Tampereella Terttu varmaankin sai muutaman harmaan hiuksen. Ansioistaan hänelle on myönnetty Suomen Ladun pronssinen ansioplaketti v. 1981.

Lokakuu on ollut ainoa kuukausi, jonka aikana Terttu ei ole Lapissa käynyt, mutta kyllä vielä ehtinee korjata sen puutteen.

SIIRI KOSTAMO, ikäsusi n:o 63
Siiri Kostamo, lempinimeltään SAMI, liittyi Tunturilatuun jo v. 1957 ja vihittiin tunturisudeksi 1958 n:o 158. Susivaliokuntaan hän kuului 1959-1967, joista viisi viimeistä vuotta sihteerinä.
Tunturikerhojen syntyminen on suurelta osin Samin aikaansaannosta. »Yllytin kovasti ja olin asiassa mukana, kunnes sitten alkoi tapahtua» – hän muistelee. Tunturikerho Kuokten perustajiin ja alkuaikojen toiminnan käynnistäjiin hän kuuluu. »Voi, voi miten mukavasti kutittaa selkää, kun ajattelee tätä hommaa kaikkineen taaksepäin . . .»
Kuoktessa toimineessa susitoimikunnassa hän mm. haastatteli rääthyyn pyrkivät susikokelaat ennen papereiden lähtemistä susivaliokuntaan.
Tunturikerhojen saamenkieliset nimet ovat tulleet käyttöön Samin ehdotuksesta.
Voimistelun ja kaikenlaisen liikunnan aktiiville aukeni paikka myös Suomen Ladun hallitukseen, jossa hän toimi yhden kauden kuusikymmentäluvulla.
Rajamäen Naisvoimistelijat ovat saaneet käyttää vuosikymmenet Samin kykyjä, aina puheenjohtajuutta myöten.
EA-toiminta ja suunnistus ovat kuuluneet myös kiinteästi elämään.
Tunturikäyntejä tälle ikäsudelle on kertunyt 40, joista eräretkiä 20. Yli 300 km:n eräretkiä on kaksi. Johtajasusipaperit ovat olleet valmiina, mutta pöytälaatikossa postittamatta. Huippuja Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa lukematon määrä. Rastigaissalle, joka nyt on muotia, Sami on noussut jo kuusikymmentäluvun alussa.
Tunturiladun talkoisiin hän osallistui: Susikammi 1958, Ivalojoen silta 1964, Susikyrön hirsien purkaminen Pekanjängällä 1965.
Suomen Ladun pronssinen ja hopeinen ansioplaketti on hänelle myönnetty ansioistaan latutyössä.

PENTTI LUOSTARINEN, ikäsusi n:o 64
Pentin mielestä hänen toimintaansa Tunturiladussa ei sisälly mitään suurta ja repäisevää. Omasta mielestään hänen toimintansa on ollut näkyvimmillään kynällä tehtynä, Tunturilatuun Pentti on liittynyt v. 1967 ja samana vuonna myös tunturikerho Kolbmaan, jonka kerhotoimikunnassa hän on toiminut vuosina 1969-82. Tunturisudeksi hänet vihittiin v. 1968 n:olla 708.
Tunturikäyntejä ja eräretkiä vuodesta 1962 alkaen Pentille on yhteensä kertynyt 33. Erävaelluksen SM-kilpailuihin hän puolestaan on osallistunut v. 1970/sij. II, 1971/IV, 1972/VII. Lisäksi hän on osallistunut em. kilpailujen erilaisiin järjestelytehtäviin vuosina 1974 ja 1984. Samanlaisiin tehtäviin hän on osallistunut susivihkiäisten järjestelyissä vuosina 1969 ja 1979 sekä näkyvimpänä työnä ovat olleet susivihkiäisten illalliskortit v. 1969, -79, -80, -81 ja 1983.
Tunturikerho Kolbman hihamerkin, tarran ja standaarin suunnittelu ovat olleet Pentin käsialaa samoin kuin Saamelaiskäsityötapahtuman mainokset ja kutsukortit v. 1983 sekä eräät muut tehtävät em. tapahtumassa.
Tunturiladun talkootkaan eivät ole jääneet Pentiltä täysin sivuun, sillä hän on osallistunut Sudenpesän rakennustalkoisiin v. 1970.
Kuva symboloikoon sitä, mikä nyt tuntuu Pentiltä sopivalta, eli rajut eräretket ja hikipäinen touhuaminen ovat vaihtuneet tällä 96 huipun kiipeilijällä hiljaiseen vaeltelu sekä rauhalliseen luonnon ja Lapin kirjallisuuden tutkimiseen. Luonnon valokuvaus antavat hänelle paljon.

ALPO MÄNTYNEN, ikäsusi n:o 65
Porvoossa syntynyt Alpo tuntee myös nimen »Alpiini». Mikä mahtanee olla taustana tämän nimen syntymiselle. Ensimmäinen Lapin jotos suuntautui vuonna 1963 Saariselälle. Tästä alkaen retkeily muodostui kiinteäksi harrastukseksi Alpiinin elämässä. Hän liittyi Tunturilatuun vuonna 1967 ja korvaan tehtiin samana vuonna pykällys n:o 631, jota seurasi johtajasusipykällys vuonna 1971 numerolla 71.
Alpiini tunnetaan Tunturiladun aktiivisena jäsenenä kuuluen nykyisinkin sen johtokuntaan. Hän on osallistunut vuoden 1981 talvipäivien järjestelyihin ja kaksi kertaa ottanut osaa »Tunturiluuta»-operaatioihin. Susi-Kiisan kämpän ja saunan talkoissa ahersi myös Alpiini.
Itäisessä Helsingissä elettiin vuotta 1970, jolloin nuorten parissa kasvoi halu omaan tunturikerhoon, koska Lappia oli jutattu vuodesta 1967 alkaen. Vuoden 1970 loppupuolella näki päivänvalon kuuden tunturikerho eli Kuhtta. Niin kääntyi lehti Tunturiladun historiassa, kun alkoi nuorison vuosikymmen. Alpiini on ahertanut Kuhttan puheenjohtajana, eräretkien vetäjänä ja monissa muissa toimissa kerhon piirissä. Eräretkiä hänellä on tähän mennessä yli 40, joista nimenomaan nuorten parissa tehtyjä päälle 30. Toiminnastaan Tunturiladussa hänelle on myönnetty hopeinen ansioplaketti n:olla 361 vuonna 1981.

Kun Seitsemän Veljeksen ulkoilureitille piti saada joku tukikohta, ryhtyi Sami parin ystävänsä kanssa toimeen. Pikapikaa reitille kohosi oikeaoppinen laavu tulipaikkoineen. Laavun yläpuolella oli puukirjaimin Samin Laavu. Tästä muodostui paikkakunnalle suosittu retkikohde muulloinkin kuin Veljesten vaelluspäivänä.
Viimeisin aluevaltaus Samilla on matka Kiinaan. Lapinmatkatkaan eivät ole unohtuneet, vaan jatkuvat vuosittain. Kuinka muuten voisi ollakaan . . .







JOHTAJA SUDET

1986



151. ANIVUO, ARVO, Jyväskylä
Susi n:o 1220/-76
Hyvin tarpeellista tietoa sisältää Arvon harrastusnäyte: »Saamen kielisten maaston nimitysten hyväksi käyttö vaellettaessa Lapissa.» Miten usein itse kukin meistä on joutunut änkyttämään kartalta näiden meille outojen nimien kanssa. Tästä harrastusnäytteestä käy ilmi suomenkieliset vastineet maastomuotojen nimistä, joita kairoja kiertäessä kohtaamme. Johtajasusivaellus on suoritettu kesällä 1975 Kilpisjärven maastossa 308 km:n pituisena reittinä. Eräretkiä tällä vaeltajalla on yhteensä 25, joista 8 kpl talvisia ja 17 kpl kesäisiä, ja tunturihuippujen luku vallan mahtava 156 kpl, joista yli 1000:n korkuisia 16 kpl. Itse hän on suunnitellut sekä johtanut 16 eräretkeä ja innostus retkeilyyn on syttynyt jo nuorena partiolaisena.

152. BÄCKSTRÖM, SOLVEIG
Susi n:o 1349/-81
Lantalaisen näkökulmasta pohtii Solveig harrastusnäytteessään »tutkimus siitä, mitä etelän lantalainen kokee Lapissa» sitä, mikä saa Lapin pureman saaneen yhä uudelleen lähtemään joskun hyvinkin vaivalloisen retken jälkeen samoihin »vaivoihin». Kaikkihan me pureman saaneet todella toimimme, kuten Solveig harrastusnäytteessään toteaa, että uutta eräretkeä aletaan jo suunnitella kotimatkalla. Eräretkiä Solveig on tehnyt enemmän, mitä hän on johtajasusianomuksessaan mainninut, sillä anomuksesta puuttuvat kaikki ennen sudeksi tuloa tehdyt retket. Talvieräretkiä on anomukseen merkitty 5 ja vastaavasti kesällä tehtyjä 4, näistä retkistä hän on itse suunnitellut ja johtanut 8 vaellusta. Tunturihuippuja hänellä on 56 kpl ja niistä 11 on yli 1000 m:n. Johtajasusivaellus on suoritettu v. 1983 Saariselällä ja kilometrejä tällä matkalla on kertynyt 315.

153. KAUPPILA, OLLI, Nurmijärvi
Susi n:o 1014/-72
Johtajasusivaellus on tällä sudella suoritettu jo yli 10 vuotta sitten eli 1975 talvisissa olosuhteissa Muotkanruoktulta Karesuvantoon 325 km:n pituisena. Reittiselostusta voi seurata kartan ja valokuvien opastamana. Eräretkiä on kertynyt 11 kpl jakautuen: 7 kesällä ja 4 talvella. Näistä hän on itse suunnitellut ja johtanut 6 retkeä, minkä lisäksi Olli on tehnyt 3 kpl souturetkiä Inarilla. Tunturin huipuille Olli on kavunnut 42 kertaa, joista 8 huippua on yli 1000 metrin. Harrastusnäyte on insinöörimiehelle tyypillinen »Jokusjärven tuvan (Maahistuvan) ja Haltin vanhan rajavartiotuvan mittapiirustukset ja lyhyt historiikki.»

154. KORHONEN, JAAKKO »VALLU», Helsinki
Susi n:o 1432/-84
Vallu tunnetaan hyvin monitaitoisena kaverina, joka on aina valmis auttamaan, missä apua tarvitaan. Tästä monitaitoisuudesta on yhtenä hyvänä esimerkkinä Kavtsin Kärrikaltion perusteellinen »remontti», johon Vallu paneutui koko sydämellään. Olisi muuten voinut uskoa hänen harrastusnäytteekseen lumikenkien teon, sillä sellaisia hänen käsistään on syntynyt useita. Omakohtaisesti Vallu on myös suorittanut vaelluksia Lapissa näillä hämmästystä herättäneillä jälkiä jättävillä menokkailla. Mutta kun on varaa valita harrastusnäytteenkin suhteen, niin siksi hän on valinnut vaelusahkion ja vetolaitteiden tekemisen, jota tekemistä lisäksi selvitetään millimetripaperille tehdyin piirroksin. Näitä ahkioita on olemassa 8 kpl ja johtajavaelluksella v. 1985 Kilpisjärveltä Pöyrisjärven kautta Muotkatunturelille ahkion kunto tuli testatuksi kolmen samanlaisen ahkion vetäjän toimesta tällä 454 karttakilometrin pituisella reitillä. Eräretkiä Vallu on tehnyt 16 kpl, joista 3 talvella ja 13 kesällä sekä itse johtanut ja suunnitellut niistä 4 retkeä. Huippujen luku nousee 106:een, joista 20 huippua on yli 1000 m:n. Erityisesti tämän vaeltajan mielenkiinto kohdistuu Ruotsin puolen tuntureilla tapahtuvaan eräretkeilyyn.

155. NIKULA, ANTTI, Mynämäki
Susi n:o 1246/-76
»Tunneliteltta hiihtovaelluksen majoitteena»-harrastusnäyte selvittää alun alkaen ahkion vetäjäksi ryhtyneen Antin mieltymyksen ja hänen mielestään vaatimukset täyttävän KERON-3 teltan valinnan majoitteekseen. Kokemukset tähän on saatu 5:ltä talvieräretkeltä, kesällä suoritettuja retkiä on 9. Omia suunniteltuja ja vedettyjä retkiä on näistä 5. Tunturihuippuja on tällä hetkellä koossa 36, joista 8 yli vaaditun 1000 m:n rajan, minkä lisäksi Norjan puoleisia yli 1000 m:n huippuja on 3 kpl. Johtajasusivaellus on suoritettu huhtikuussa 1984 »lisineen» 330 km:n mittaisena Susi-Kiisalta Susikyröön.

156. PAJUNEN, ANJA, Hyvinkää
Susi n:o 641/-67
Anjan tuntee hyvin moni tunturilatulainen Tunturikerho Kuokten puuhanaisena ja monivuotisena sihteerinä, joka on tehnyt johtajasusivaelluksensa jo vuonna 1967. Tämä vaellus on päässyt lehtien palstoille Hyvinkään Sanomissa 20. 10. -67. Matka on lähtenyt alkuun Karigasniemeltä ja päättynyt Lemmenjoen maisemiin lapinlisineen 360 km:n vaelluksena. Kaiken kaikkiaan erävaelluksia Anjalla on 15, joista talvella 4 ja kesällä 11. Oman suunnittelun ja johdon mukaan on vaellettu 5 kertaa. Turistimatkoja Anja ei ole harrastanut lainkaan, mutta lapinkäyntejä on tehty tasan 40. Arvata saattaa, että tunturihuippujakin on kertynyt runsaasti eli 100 kpl, joista kymmenkunta yli 1000 metrin. Harrastusnäyte sivuaa läheltä omaa ammattia: »Raanu – saamelainen kudontatyö.» ». . . kolttasaamelaisten ikivanha työtapa, kutoa raanu pystypuissa oli painumassa maanrakoon» käy ilmi harrastusnäytteen alkulauseesta. Jatkossa selvitetään, miten tämän perinteen jatkaminen on tapahtunut.

157. POLVINEN, MARTTI, Pirkkala
Susi n:o 1313/-79
Sen lisäksi, että tämä rauhallinen Martti on vetäjän roolissa tehnyt useita Sata-Hämeen vaelluksia, hän on ollut ahkera myös eräretkeilijänä. Lapin eräretkiä hänellä on tehtynä 12 talvella ja 12 kesällä sekä itse johtanut 12 kertaa. Susivaellus välillä Utsjoki-Savukoski on tapahtunut talvella 1985 400 km:n pituisena. Martti on kolunnut 38 kappaleen verran tunturihuippuja, joista 8 yli 1000 m:n. Vesi ei liene vieras elementti tälle vaeltajalle, koska harrastusnäyte on tehty juuri siltä alalta: »Kanoottiretken turvallisuus aloittelijan kannalta.» Ainakin yksi yhteinen kielto pätee niin vaeltajalle kuin melojallekin »älä koskaan lähde yksin . . .»

158. PÖLLÄNEN, RAILI, Tampere
Susi n:o 1297/-78
Raili on ollut v. 1983 mukana aika harvinaislaatuisella retkellä, nim. Tunturikerho Kolbman tekemällä »Kaarina Karin jäljillä»-muistovaelluksella. Ensimmäisestä Haltin vaelluksesta oli tällöin kulunut 50 vuotta ja tämä vaellus noudatti juuri tuota reittiä. Hänen susivaelluksensa on tapahtunut käsivarren välituntureilla vuonna 1978 ja kilometrejä kertynyt tälle retkelle 340. Eräretkiä hän on tehnyt 6 talvella ja 6 kesällä sekä itse suunnitellut ja johtanut niistä 4 kertaa. Yhteensä huippuja hänellä on 51, joista yli 1000 m:n 7 kpl. Raili on toiminut edellä mainitun kerhon pitkäaikaisena sihteerinä ja aktiivisena kerhonaisena. Hänen harrastusnäyteensä on lähellä omaa ammattialaa: »Kuivatut ruoka-aineet apuna retkiruoan valmistamisessa.» Tarpeellista tietoa, jota noudattaen vaeltaja keventää rinkkaansa kummasti.

159. REIJONEN, AHTI, Tampere
Susi n:o 1316/-79
Tämän eränkävijän johtajasusivaelluksista talviolosuhteissa on valittavana kaksikin joko Kiilopää-Pöyrisjärvi-Hetta-Palojokisuu 1979 tai Angeli-Faskulompolo-Pöyrisjärvi-Kilpisjärvi 1984, jotka kummatkin ovat yli 300 km:n vaelluksia. Eräretkiä Ahti on tehnyt kaikkiaan 30, jotka jakautuvat tasan 15 + 15 kumpaisellekin vuodenajalle. Itse hän on suunnitellut ja johtanut 28 retkeä. Tunturihuippuja ei tämä vuodesta 1963 alkaen Lappia kiertänyt retkeilijä kaikkia muista, mutta muistinvaraisia on kertynyt 126, joista yli 1000 m:n 21 kpl. Ahdin retkeilytahti on vuosien myötä vain kiihtynyt ja nykyisin täytyy pohjan perillä käydä vähintään 2 kertaa vuodessa. Harrastusnäyte »Vaatetustekstiilien fysiologista taustaa» pohjautuu latulaisille pidettyihin esitelmiin. Lappia eri vuodenaikoina kolunneet sen hyvin tietävät, miten tärkeää on oikea vaatetus näillä retkillä. Tämän lisäksi Ahdin kynästä on lähtenyt lukuisia artikkeleita Latu ja Polku-lehden palstoille. Ahti tunnetaan latulaisten piirissä myös lempinimeltään »Uuno K Nuhju» ja »Kätkäläinen».

Tunturisudet -86

n:o	Nimi	Er	Kä	Hu
1458	Arvio, Seppo, Rovaniemi	11	12	45
1459	Forsberg, Christer, Rusko	4	2	12
1460	Haikanlahti, Vesa, Helsinki	8	20	55
1461	Heikura, Saini, Kuopio	9	35	47
1462	Hirvonen, Veli, Juuka	4	5	17
1463	Jarva, Raili, Jyväskylä	13	12	37
1464	Jarva, Sakari, Jyväskylä	13	13	37
1465	Kauhanen, Heikki, Piikkiö	6	40	105
1466	Kekkonen, Unto, Äänekoski	4	20	18
1467	Koivunen, Sirkka-Liisa, Pori	5	17	43
1468	Koskinen, Irma, Jyväskylä	5	10	22
1469	Laine, Pekka, Halikko	4	1	10
1470	Leino, Seija, Helsinki	2	16	16
1471	Loimio, Ritva, Jyväskylä	30	10	50
1472	Metsäharju, Anja, Haapavesi	4	2	20
1473	Mustonen, Anja, Kajaani	6	18	27
1474	Mäenpää, Tellervo, Tampere	8	2	21
1475	Mäkelä, Hilkka, Jyväskylä	3	8	23
1476	Nordgrén, Esa, Lieto	12	6	44
1477	Pahkala, Raimo, Kajaani	10	3	45
1478	Peltola, Timo, Turku	4	14	16
1479	Pyykkönen,Tuula, Tampere	10	10	25
1480	Ruotsalainen, Seppo, Turku	17	11	106
1481	Saaristo, Antti, Karijoki	13	20	69
1482	Saaristo, Esa, Karijoki	5	4	28
1483	Salonen, Reijo, Tampere	9	3	23
1484	Savolainen, Tapio, Kotka	5	–	14
1485	Sikanen, Matti, Mikkeli	3	12	15
1486	Spelman, Irma, Kotka	5	1	18
1487	Strang, Lasse, Turku	3	5	14
1488	Väisänen, Helka, Haapavesi	4	8	20
1489	Välisaari, Reino, Kajaani	9	13	20

ER = eräretket
Kä = muut käynnit
Hu = huiput

SUDET 1947 – 1986

I. KUNNIASUDET

1. Bjarne Lampén (1971)
2. Antero Tarvainen (1986)
3. Pekka Huttunen (1986)

IKÄSUDET

1. T.I. Sorjonen, Helsinki (1948)
2. Gunnar Stenfors, Äkäslompolo (1949)
3. Bjarne Lampén, Kauniainen (1950)
4. Aaro Raappana, Ivalo (1952)
5. Yrjö Metsälä, Kilpisjärvi (1952)
6. Antero Marsio, Hyvinkää (1954)
7. Yrjö Pitkänen, Helsinki (1954)
8. Olli Pesonen, Imatra (1955)
9. Ilkka Väänänen, Helsinki (1956)
10. Juho Lagus, Helsinki (1960)
11. U.E. Rautavuori, Helsinki (1964)
12. Erik Pihkala, Helsinki (1966)
13. Kullervo Kemppinen, Tapiola (1966)
14. Erkki Paavola, Karhula (1968)
15. Paavo Rannikko, Turku (1968)
16. Tapani Piirainen, Vanto (1969)
17. Frans Saastamoinen, Helsinki (1969)
18. Aare Orhanen, Vaasa (1970)
19. Toivo Harjanne, Helsinki (1971)
20. Elli Pitkänen, Tapiola (1971)
21. Antero Tarvainen, Helsinki (1971)
22. Antero Arola, Helsinki (1972)
23. Ville Rantala, Helsinki (1972)
24. Eeva Ratia, Porvoo (1972)
25. Aarno Väänänen, Espoo (1972)
26. Väinö Friman, Lahti (1973)
27. Pekka Huttunen, Pieksämäki (1973)
28. Yrjö Suuniittu, Tampere (1973)
29. Tauno Saksala, Kangasala (1974)
30. Brita Saloriutta, Helsinki (1974)
31. Mauri Tani, Karhula (1974)
32. Kirsti Päivärinta, Helsinki (1975)
33. Pirkko Päivärinta, Helsinki (1975)
34. Teemu Salonen, Turku (1975)
35. Heikki Gröhn, Rovaniemi (1976)
36. Hannu Hiltunen, Vantaa (1976)
37. Reino Kärkkäinen, Helsinki (1976)
38. Sirkka Laakso, Kerava (1976)
39. Kauno Laine, Helsinki (1976)
40. Matti Heikura, Varkaus (1977)
41. Maire Kalanti, Helsinki (1977)
42. Kalervo Kankainen, Vaasa (1977)
43. Eino Häjänen, Riihimäki (1978)
44. Sirkka Iivanainen, Kotka (1978)
45. Eila Hämäläinen, Mikkeli (1979)
46. Väinö Martikainen, Tampere (1979)
47. Raimo Niklander, Helsinki (1979)
48. Unto Pöntinen, Helsinki (1980)
49. Gunnar Sinervä, Turku (1980)
50. Hemmo Kivilaakso, Turku (1981)
51. Rainer Paasonen, Hyvinkää (1981)
52. Esko Palmio, Helsinki (1981)
53. Vilma Valkama, Helsinki (1981)
54. Martti Valli, Vaasa (1981)
55. Lahja Hirvonen, Jyväskylä (1982)
56. Matti Rekola, Tampere (1982)
57. Aku Karmavaara, Turku (1983)
58. Sirkka Seliste, Helsinki (1983)
59. Annikki Hakavuo, Helsinki (1984)
60. Kalevi Kanerva, Turku (1984)
61. Eero Melto, Imatra (1985)
62. Terttu Civill, Tampere (1986)
63. Siiri Kostamo, Rajamäki (1986)
64. Pentti Luostarinen, Tampere (1986)
65. Alpo Mäntynen, Helsinki (1986)

JOHTAJASUDET

1956
1. Majlis Auterinen, Helsinki
2. Eero Melto, Imatra
3. Antero Tarvainen, Helsinki

1960
4. Aarne Karmavaara, Turku
5. Paavo Rannikko, Turku

1961
6. Reino Artola, Vantaa
7. Heikki Gröhn, Rovaniemi
8. Evert Nikkonen, Turku
9. Oskari Tuomisalo, Helsinki

1962
10. Gunnar Sinervä, Turku
11. Pertti Veijalainen, Turku

1963
12. Toivo Harjanne, Helsinki
13. Sakari Kärkkäinen, Tapiola
14. Veijo Kämäräinen, Helsinki
15. Tuure Saarinen, Helsinki

1964
16. Aki Kosonen, Hyvinkää
17. Erkki Kupiainen, Helsinki
18. Reino Kärkkäinen, Helsinki
19. Tapani Piirainen, Vanto
20. Pentti Tiilikainen, Jyväskylä

1965
21. Matti Haikola, Kuusankoski
22. Ensio Salomaa, Rovaniemi
23. Raine Valleala, Kuusankoski
24. Carl-Erik Wirtanen, Helsinki

1966
25. Tapio Ikonen, Kangasniemi
26. Kalevi Laaksonen, Tapiola
27. Eila Lehto, Mänttä
28. Erkki Paavola, Karhula
29. Heikki T.M. Pohjola, Turku
30. Brita Saloriutta, Helsinki
31. Yrjö Suuniittu, Tampere
32. Vilma Valkama, Helsinki
33. Erkki Wiksten, Helsinki

1967
34. Elis Heijari, Karhula
35. Pekka Järvinen, Hyvinkää
36. Ilmari Karsikko, Helsinki
37. Veikko Kautto, Joensuu
38. Aare Orhanen, Vaasa
39. Simo Ström, Helsinki
40. Veli Sunila, Helsinki
41. Jouko Tonteri, Tapiola

1968
42. Pavo Finnilä, Vaasa
43. Eero Kujala, Kouvola
44. Kauno Laine, Helsinki
45. Lauri Majander, Helsinki
46. Kalle Mustonen, Kuopio
47. Ulla Majander, Helsinki
48. Raimo Niklander, Helsinki
49. Aaro Rytilä, Helsinki

1969
50. Martti Jääskeläinen, Vaasa
51. Veli Nurminen, Helsinki
52. Aulis Sihvo, Jämsä
53. Mauri Tani, Karhula
54. Martti Valli, Vaasa

1970
55. Martti Heikura, Varkaus
56. Väinö Martikainen, Tampere
57. Kauko Romppanen, Tampere
58. Tuula Salomaa, Helsinki
59. Mauno Vehkaoja, Seinäjoki
60. Jouko Vuorinen, Kokkola
61. Taisto Vuorinen, Kokkola

1971
62. Matti Aro, Lahti
63. Ritva Hietamies, Raahe
64. Pekka Huttunen, Pieksämäki
65. Heikki Hänninen, Karhula
66. Kauko Härkönen, Iisalmi
67. Keijo Jokiranta, Voikkaa
68. Ella Kautto, Joensuu
69. Taisto Lötjönen, Varkaus
70. Reijo Mauno, Kuusankoski
71. Alpo Mäntynen, Helsinki
72. Arvo Rita, Helsinki
73. Yrjö Salomaa, Helsinki

1972
74. Reino Lahtinen, Helsinki
75. Lasse Muola, Mänttä
76. Mauri Mäkelä, Helsinki
77. Aapo Paavilainen, Tikkakoski
78. Veikko Parkkinen, Tampere
79. Arvo Piilikangas, Tampere
80. Ilkka Sarparanta, Rauma
81. Maija Tuhtonen, Tampere

1973
82. Keijo Laiho, Helsinki
83. Kyösti Lamminjoki, Helsinki
84. Urpo Mikkonen, Valkeala
85. Tuovi Nyholm, Kuusankoski
86. Jouko Ohisalo, Helsinki
87. Pentti Ranta, Helsinki
88. Kalevi Rantanen, Helsinki
89. Antti Reeni, Riihimäki
90. Eeva Reeni, Riihimäki
91. Allan Vainio, Hämeenlinna
92. Soili Vuorinen, Kuusankoski

1974
93. Eino Häjänen, Riihimäki
94. Ritva Lehtinen, Helsinki
95. Marjatta Lindberg, Helsinki
96. Matti Mähönen, Helsinki
97. Lars Räberg, Helsinki
98. Yrjö Seppälä, Tampere
99. Martti Teväntilä, Helsinki

1975
100. Toivo Haavisto, Tampere
101. Kyösti Linna, Tampere
102. Voitto Penttinen, Laukaa
103. Matti Rekola, Tampere
104. Maunu Wiksten, Pori
105. Timo Väyrynen, Oulu

1976
106. Matti Heiskanen, Kerava
107. Heikki Huhtinen, Hämeenlinna
108. Lauri Lehto, Hämeenlinna
109. Urpo Moilanen, Suonenjoki
110. Veikko Niskanen, Suonenjoki
111. Osmo Pitkänen, Hämeenlinna
112. Unto Pöntinen, Helsinki
113. Jussi Saarinen, Espoo
114. Tauno Saarinen, Forssa
115. Ulla Saarinen, Espoo
116. Toivo Seppälä, Hattula
117. Veijo Taavitsainen, Karhula
118. Erkki Tolvanen, Vantaa
119. Jorma Vuorela, Hyvinkää

1977
120. Raija Härmä, Anjalankoski
121. Helena Jäntti, Suonenjoki
122. Jouko Järviö, Keuruu
123. Jussi Silander, Vaasa
124. Veikko Tyrväinen, Pieksämäki

1978
125. Kalevi Kanerva, Turku
126. Kalle Keränen, Tampere
127. Liisa Tikka, Helsinki
128. Kari Yrjänäinen, Pieksämäki

1979
129. Terttu Civill, Tampere
130. Matti Isotalo, Espoo
131. Tapio Jyvämies, Kerava
132. Eino Lehtinen, Tampere
133. Olli Mettälä, Anjalankoski

1980
134. Seppo Juurikkala, Espoo

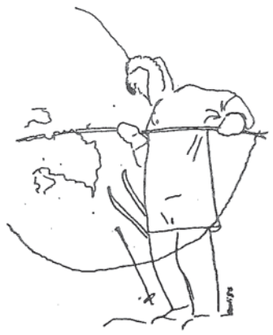
1981
135. Anja Huhtala, Kotka
136. Timo Karttunen, Kotka
137. Erkki Kauppila, Tampere
138. Matti Nurmo, Vantaa
139. Reijo Pasanen, Joensuu
140. Nikolai Silén, Hämeenlinna
141. Veikko Stark, Hämeenlinna

1982
142. Jan-Ole Forss, Porvoo
143. Juhani Niittylä, Tampere
144. Salli Oikari, Saarijärvi
145. Jouko Raaska, Karhula
146. Antero Rouvinen, Vantaa

1984
147. Martti Karp, Koski Tl
148. Pertti Pekkala, Haapavesi
149. Helge Österman, Espoo

1985
150. Paula Lampén

1986
151. Arvo Anivuo, Jyväskylä
152. Solveig Bäckström, Helsinki
153. Olli Kauppila, Nurmijärvi
154. Jaakko Korhonen, Helsinki
155. Antti Nikula, Mynämäki
156. Anja Pajunen, Hyvinkää
157. Martti Polvinen, Pirkkala
158. Raili Pöllänen, Tampere
159. Ahti Reijonen, Tampere



Bjarne "Jam-Jam" Lampén kiinnittämässä vieraskirjaa Haltin huipulle v. 1947

Tunturisudet



1947
1. Kaj Eräjuuri, Helsinki
2. Lao Laakso, Helsinki
3. Anita Lampèn, Kauniainen
4. Bjarne Lampèn, Kauniainen
5. Antero Marsio, Hyvinkää
6. Esko Palmio, Helsinki
7. Unto Pöntinen, Helsinki
8. Frans Saastamoinen, Helsinki
9. Fanny Savolainen, Helsinki
10. T.I. Sorjonen, Helsinki
11. Olle Åkerblom, Helsinki

1948
12. Herbert v. Freyman
13. Tyyne Hellen, Helsinki
14. Jussi Lagus, Helsinki
15. Jaakko Leppäluoto, Helsinki
16. Yrjö Metsälä, Kilpisjärvi

1949
17. Leo Backlen, Helsinki
18. Yrjö Kohonen, Helsinki
19. Aaro Laine, Helsinki
20. Veini Laine, Helsinki
21. Liisa Salmi, Varkaus
22. Irja Marsio, Helsinki
23. Aatos Parisaari, Suomenoja
24. Olli Pesonen, Imatra
25. Henrik Segersven, Tammisaari
26. Pentti Siira, Helsinki

1950
27. Kerttu Arjovirta, Lieksa
28. Veli Grönfors, Helsinki
29. Irma Okkonen, Pakila
30. Paavo Laine, Lahti
31. Bobi Lundgren, Kellokoski
32. Olavi Masalin, Helsinki
33. Matti Nieminen, Helsinki
34. Yvonne Tigerstedt-Ström, Helsinki
35. Eva Tigerstedt, Hyvinkää
36. Urpu Upari, Helsinki

1951
37. Meri Aalto, Varkaus
38. Antti Hertola, Helsinki
39. Aimo Jäderholm, Helsinki
40. Uolevi Lappi, Helsinki
41. Mauno Nahkuri, Puistola
42. Elli Pitkänen, Tapiola
43. Yrjö Pitkänen, Tapiola
44. Aaro Raappana, Ivalo

1952
45. Kerttu Ek, Rekola
46. Majlis Auterinen, Helsinki
47. Irja Hurme, Halla
48. Tuulikki Karhunen, Hyvinkää
49. Veli-Aulis Klami, Rekola
50. Risto Koskinen, Helsinki
51. Aki Kosonen, Hyvinkää
52. Eero Kärppä, Hiekkaharju
53. Ale Laine, Elimäki
54. Mered Merisavo, Helsinki
55. Jouko Paasio, Helsinki
56. U. Rautavuori, Pelsonsuo
57. Hilkka Repo, Helsinki
58. Hilkka Rouhiainen, Helsinki
59. Salme Stude, Helsinki

1953
60. Anja Grönfors, Helsinki
61. Helmer Forsström, Hiekkaharju
62. Lauri Hänninen, Valkeakoski
63. Aleksanteri Kirjavainen, Kolho
64. Majlis Kihlberg, Helsinki
65. Eero Melto, Tainionkoski
66. Simo Niemi, Rekola
67. Evert Nikkonen, Turku
68. Jalo Orre, Rovaniemi
69. Antero Tarvainen, Helsinki
70. Elma Pursiainen, Juva
71. Mirja Olsen, Halla
72. Eila Ranta, Malmi
73. Maila Blankenstein, Imatra
74. Eino Halonen, Vuoksenniska

1954
75. Elis Heijari, Karhula
76. Kullervo Kaltio, Rovaniemi
77. Irja Nikamaa, Helsinki
78. Raija Olander, Soukka
79. Inge Ohlsson, Kotka
80. Lilli Ohlsson, Karhula
81. Paavo Pitkänen, Rovaniemi
82. Sirkka Rautiainen, Karhula
83. Olavi Sile, Hyvinkää
84. Varpu Sile, Hyvinkää
85. Toivo Sivunen, Helsinki
86. Jouko Suomalainen, Karhula
87. Olavi Tuukkanen, Helsinki
88. Tuulikki Virtanen, Helsinki
89. Aatos Vuolle-Apiala, Koskenpää
90. Chia Öhman, Helsinki

1955
91. Raakel Hautala, Leppiniemi
92. Aarre Hiltunen, Oulu
93. Hannu Hämäläinen, Kemi
94. Bruno Igoni, Kotka
95. Eero Jatila, Savio
96. Kerttu Kuusi, Lempäälä
97. Jenny Ilves, Myllykoski
98. Kirsti Loikkanen, Savonlinna
99. Erkki Mikkola, Myllykoski
100. Erkki Paavola, Karhula
101. Mirjam Rantala, Helsinki
102. Ville Rantala, Helsinki
103. Teemu Salonen, Turku
104. Emil Sarkeala, Karhula
105. Raija Valtonen, Imatrankoski
106. Ragnar Weiman, Helsinki
107. Kauko Väyrynen, Helsinki
108. Kyllikki Väyrynen, Helsinki

1956
109. Reino Artola, Helsinki
110. Liisa Hakkola, Hyvinkää
111. Marjatta Weckström, Rovaniemi
112. Pertti Holopainen, Sunila
113. Toini Hyrkäs, Helsinki
114. Raimo Kaarlehto, Turku
115. Aarne Karmavaara, Turku
116. Akseli Kaskela, Helsinki
117. T. Kotanen, Helsinki
118. Vilho Lampisuo, Helsinki
119. Niilo Lusikka, Oulu
120. Anna-Liisa Määttä, Oulu
121. Rauno Riisalo, Helsinki
122. Pauli Saalamo, Helsinki
123. Kaarlo Salkorinne, Helsinki
124. Aili Sarpolahti, Jämsänkoski
125. Tauno Tarsanen, Inkeroinen
126. Olavi Wickstrand, Helsinki
127. Harri Virtanen, Helsinki

1957
128. Klaus Aalto, Turku
129. Ilmari Ahonen, Huutoniemi
130. Britta Andersson, Herttoniemi
131. Henrik Eriksson, Helsinki
132. Eira Trangen, Norja
133. Martti Hietala, Kuusankoski
134. Aimo Huttunen, Helsinki
135. Helky Juvonen, Pitäjänmäki
136. Wiljam Komulainen, Helsinki
137. Pentti Koskinen, Helsinki
138. Hjalmar Lahtinen, Kuusankoski
139. Liisa Kivinen, Laaksolahti
140. Olli Lempinen, Jyväskylä
141. Ensio R. Louhiluoto, Kuopio
142. Veijo Mulari, Kotka
143. Maisa Penttala, Sunila
144. Urpo Poikolainen, Lahti
145. Meri Päivärinne, Karhula
146. Paavo Rannikko, Turku
147. Aulis Reijonen, Helsinki
148. Antti Tuomela, Kotka
149. O. Tuomisalo, Helsinki
150. Ilmari Viljaranta, Lahti
151. Hannu Virolainen, Savio
152. Leeni Väinölä, Kitee

1958
153. Matti Haikola, Kuusankoski
154. Toivo Harjanne, Helsinki
155. Tapio Ikonen, Kangasniemi
156. Lena Karlsson, Turku
157. Paavo Kihlberg, Helsinki
158. Siiri Kostamo, Rajamäki
159. Juhani Lakio, Turku
160. Alma Lappeteläinen, Kuopio
161. Anja Lehtonen, Helsinki
162. Lars Lindh, Turku
163. Lauri Majander, Helsinki
164. Niilo Mikkonen, Helsinki
165. Riitta Rihtniemi, Helsinki
166. Olga Ossipoff, Helsinki
167. Linne Peltonen, Karhula
168. Pauli Peltonen, Kolhonkylä
169. Kirsti Päivärinta, Helsinki
170. Pirkko Päivärinta, Helsinki
171. Eero Rainela, Helsinki
172. Liisa Rainela, Helsinki
173. Eeva Ratia, Porvoo
174. Laura Sallinen, Helsinki
175. Gunnar Sinervä, Turku
176. Elis Spring, Helsinki
177. Raili Tarvainen, Helsinki
178. Mauno Vehkaoja, Seinäjoki
179. Pertti Veijalainen, Turku

1959
180. Annikki Hakavuo, Helsinki
181. Juhani Joenpelto, Kilo
182. Aili Kaartinen, Kuusankoski
183. Kullervo Kemppinen, Helsinki
184. Lyyli Kinnunen, Mikkeli
185. Yrjö Lapinlinna, Helsinki
186. Risto Lehtinen, Tiirinniemi
187. Ruben Levänen, Kyminlinna
188. Helinä Löfroos, Pälkäne
189. Mauno Löfroos, Pälkäne
190. Einari Makkonen, Joensuu



"Olisiko lorahtanut hokmannia tai eetteriä liikaa – pitää spriillä laimentaa. Muuten on Aine roimaa – otetaan vielä toisellekin jalalle. Äh! On kuin tulta nielisi! Korvista tuppaa väkisin ulos . . ."

191. Tuija Myllynen, Lahti
192. Airi Mäkinen, Karhula
193. Ritva Paloheimo, Rovaniemi
194. Eero Pavela, Helsinki
195. Annikki Pernu, Rovaniemi
196. Leo Raatikainen, Oulu
197. Esko Rauvala, Valkeakoski
198. Jalmari Ripatti, Karhula
199. Marja Rytkönen, Kotka
200. Olavi Sarkko, Helsinki
201. Maija Suopelto, Helsinki
202. Kaarlo Sällylä, Salo
203. Helka Talvitieva, Sysmä
204. Airi Turunen, Helsinki
205. Vilma Valkama, Helsinki
206. Niilo Vesikko, Rovaniemi
207. Pentti Viika, Imatra
208. Elvi Viljakainen, Kuusankoski
209. Matti Winberg, Turku

1960
210. Eino Airaksinen, Raisio
211. Heikki Gröhn, Rovaniemi
212. Helena Hietala, Valkeakoski
213. Hannu Hiltunen, Korso
214. Pentti Holappa, Oulu
215. Eevi Huttunen, Kuopio
216. Onneli Häyrinen, Helsinki
217. Reino Iivonen, Kotka
218. Raimo Juntunen, Helsinki
219. Matti Karo, Helsinki
220. Jussi Kautto, Helsinki
221. Veikko Kautto, Joensuu
222. Hemmo Kiviniemi, Eura
223. Sirkka Korpisaari, Takahuhti
224. Reino Kärkkäinen, Helsinki
225. Kalevi Laakso, Mikkeli
226. Oiva Laaksonen, Kauniainen
227. Pentti Laurila, Nokia
228. Ritva Linkoranta, Turku
229. Raimo Niklander, Vanha-Käpylä
230. Esko Oinas, Kemi
231. Aulis Okkonen, Kotka
232. Maire Palmgren, Kouvola
233. Pentti Pohjanvirta, Mikkeli
234. Toivo Puolakka, Lähderanta
235. Anna-Liisa Rannikko, Turku
236. Kai-Lauri Riipinen, Helsinki
237. Tuure Saarinen, Helsinki
238. Brita Saloriutta, Helsinki
239. Jorma Sannela, Inkeroinen
240. Sirkka-Liisa Siivonen, Lappeenranta
241. Kauko Sirén, Kouvola
242. Elna Sirén, Kouvola
243. Veli Sunila, Helsinki
244. Jalmari Torikka, Pakila
245. Heli Viikala, Lappeenranta
246. Eero Vuento, Jyväskylä

1961
247. Heikki Aallonpää, Koria
248. Kerttu Antila, Parola
249. Antero Arola, Helsinki
250. Raija Hakaniemi, Jämsänkoski
251. Laura Heikkinen, Valkeakoski
252. Helvi Bredenberg, Helsinki
253. Erkki Holmsten, Kulloo
254. Arvo Hämäläinen, Kotka
255. Sinikka Ihalainen, Turku
256. Hilkka-Lisa Härkönen, Helsinki
257. Ritva Ingman, Helsinki
258. Pentti Jalo, Helsinki
259. Anna-Liisa Kaivola, Helsinki
260. Anneli Kalpio, Helsinki
261. Sirkku Katainen, Helsinki
262. Erkki Kokki, Oulainen
263. Juhani Koponen, Helsinki
264. Aune Kritz, Helsinki
265. Veijo Kämäräinen, Pakila
266. Helvi Lamminpää, Tampere
267. Eila Lehto, Mänttä
268. Mauno Lindholm, Tampere
269. Paavo Nevalainen, Kuusamo
270. Toini Nikkonen, Turku
271. Lauri Noreila, Helsinki
272. Aino Nupponen, Lappeenranta
273. Veikko Nykänen, Kouvola
274. Matti Nyman, Rajakylä
275. Martti Okkonen, Helsinki
276. Eeva Puranen, Helsinki
277. Tauno Saksala, Pispala
278. Ensio Salomaa, Nokia
279. Maj-Lis Sandberg, Helsinki
280. Gunnar Saxén, Helsinki
281. Jouko Silvennoinen, Karhula
282. Kerttu Silvennoinen, Karhula
283. Hanna-Liisa Sippola, Vanha-Ulvila
284. Seppo Sirkiä, Karhula
285. Joonas Syrjänen, Helsinki
286. Eino Taipalinen, Helsinki
287. Pentti Tiilikainen, Jyväskylä
288. Göta Tuomisalo, Helsinki
289. Helena Tuovinen, Kuopio
290. Markku Veijalainen, Turku

1962
291. Martti Auvinen, Kemijärvi
292. Dora Erkko, Kotka
293. Pentti Erkko, Kotka
294. Carl-Johan Gottberg, Tapiola
295. Vuokko Gröhn, Rovaniemi
296. Klaus Hilberg, Haukilahti



"TÄMÄ on se iso tunturisusi, laajalti aapoja samoillut, jänkiä kierrellyt, tuntureille noussut ja lappalaisten hyvä ystävä. HÄNEN erämaataitonsa ovat kuuluisat Suomen, Ruotsin ja Norjan Lapissa.

Te vasta tunturisuden arvon saaneet – katsokaa tätä miestä. Niin kaukana kuin aurinko on kuusta ovat hänen taitonsa ja tietonsa teidän oppimistanne. Lukuisat ovat hänen ansionsa, niin lukuisat, ettei niitä kaikkia voisi luetella syömättä välillä. Lapin hän on kiertänyt ristiin rastiin. Yli viisi kolmatta tunturin huippua hän on valloittanut ja monta pitkää tunturiretkeä on hänen takanaan. Seitsämän kertaa seitsämän ja yhtä vajaa, niin monta kertaa ovat hänen ansionsa teidän suorituksianne paremmat.

Nyt on hänet katsottu arvolliseksi kantamaan ikäsuden kunniakasta nimeä"

. . . Ensimmäiseksi ikäsudeksi vihittiin T.I. Sorjonen v. 1948. "Immu" Sorjonen ei katsonut ikäsuden arvoa pelkäksi kunniamitykseksi. Hän katsoi sen velvoittavaksi ja tervettä kannanottamista vaativaksi. Immu kutsui ikäsudet koolle aina kun hänen mielestään siihen oli aihetta. Silloin liikuttiin tulevaisuuden näkymissä. Pohdittiin mihin Lapin ulkoiluolot ovat kehittymässä ja miten niitä olisi ohjattava retkeilijöille mielekkäällä tavalla.

297. Pirkko Huittinen, Korso
298. Reino Huittinen, Korso
299. Lasse Jaakkola, Tampere
300. Teuvo Karsta, Helsinki
301. Nils Katajainen, Helsinki
302. Erkki Katajapuu, Tuuri
303. Laila Keitola, Lahti
304. Asta Kiertonen, Tampere
305. Eila Hiltunen, Helsinki
306. Erkki Kupiainen, Helsinki
307. Sakari Kärkkäinen, Tapiola
308. Kaarlo Lahtinen, Lahti
309. Olavi Lommi, Karhula
310. Teuvo Länsisola, Helsinki
311. Kalle Matilainen, Iisalmi
312. Unto Merinen, Järvenpää
313. Urpo Mikkonen, Äänekoski
314. Kalle Mustonen, Kuopio
315. Hilkka Mäkelä, Karhula
316. Airi Nastakivi, Joensuu
317. Erkki Oksanen, Rauma
318. Aare Orhanen, Vaasa
319. Seppo Paakkanen, Kuopio
320. Lauri Paanenen, Helsinki
321. Anna-Liisa Palmgren, Karhula
322. Valto Pietikäinen, Helsinki
323. Erik Pihkala, Helsinki
324. Tapani Piirainen, Vanto
325. Liisa Poikonen, Mäntyharju
326. Leena Puolitaival, Helsinki
327. Paavo I. Rannikko, Lieto
328. Reijo Riila, Helsinki
329. Aino Rikkola, Lievestuore
330. Sulo Saine, Helsinki
331. Marjatta Salovalta, Rauma
332. Santeri Salovalta, Rauma
333. Elvi Soikkeli, Helsinki
334. Simo Ström, Helsinki
335. Yrjö Suuniittu, Tampere
336. Eino Tanskanen, Niittylahti
337. Pirkko Tikka, Helsinki
338. Henri Timonen, Helsinki
339. Kirsti Vassinen, Nurmijärvi
340. Aila Veijalainen, Turku
341. Helena Harjanne, Helsinki
342. Elina Vinberg, Iisalmi
343. Carl-Erik Wirtanen, Helsinki
344. Kirsti Väyrynen, Leppävaara
345. Jouko Järvi0, Keuruu

1963
346. Eino Aaltonen, Kotka
347. Arvo Arvola, Tampere
348. Leila Räsänen
349. Elis Envall, Lahti
350. Väinö Friman, Lahti
351. Harri Grönberg, Santahamina
352. Sisko Halonen, Helsinki
353. Stig Henriksson, Parainen
354. Pentti Hirvonen, Tampere
355. Kerttu Holmsten, Kulloo
356. Urho Hulkkonen, Tapiola
357. Matti Hurme, Ivalo
358. Pentti Koivistoinen, Äänekoski
359. Alpo Lahti, Helsinki
360. Iris Lahti, Helsinki
361. Raija Laitinen, Kouvola
362. Liisa Paasonen, Helsinki
363. Sirkka Lumiaho, Vanto
364. Usko Mattila, Tampere
365. Elli Outinen, Myllykoski
366. Paavo Mikkonen, Kemi
367. Martti Mäkelä, Jyväskylä
368. Taito Mörk, Jyväskylä
369. Soili Niklander, Helsinki
370. Rauha Piirainen, Vanto
371. Esko Puusola, Lahti
372. Mirja Tummavuori, Maunula
373. Martti Riisalo, Helsinki
374. Tauno Sarinen, Hämeenlinna
375. Antti Saikkonen, Savonlinna
376. Mauno Sassi, Helsinki
377. Maire Schulman, Kuopio
378. Raija Sihvonen, Helsinki
379. Sylvi Sillanpää, Lahti
380. Kaisa Simonen, Tampere
381. Lauri Soikkeli, Helsinki
382. Matti Suihkonen, Helsinki
383. Jouko Tonteri, Tapiola
384. Iris Vainikka, Helsinki
385. Pekka Vassinen, Jyväskylä
386. Erkki Wiksten, Helsinki
387. Olavi Virtanen, Tapiola
388. Eero Äikää, Helsinki

1964
389. Pekka Ahokanto, Tammisalo
390. Pekka Björkvall, Kauniainen
391. Helmi Dahlgren, Kokkola
392. Esko Forsberg, Vaajakoski
393. Helge Foss, Norja
394. Katri Grönroos, Kokkola
395. Pentti Haaranen, Puistola
396. Lilja Halmetoja, Kokkola
397. Jorma Hanka, Rajamäki
398. Johan Hannèn, Helsinki
399. Juhani Harju, Kokkola
400. Runo Harmo, Helsinki
401. Hannes Heiskanen, Kuusankoski
402. Alli Einiö, Niittykumpu
403. Veikko Hulkko, Loimaa
404. Kaj Häggblom, Kokkola
405. Sirkka Iivanainen, Kotka
406. Pekka Järvinen, Hyvinkää
407. Pentti Karhunen, Helsinki
408. Aulis Kinnari, Helsinki
409. Pirkko Koivumäki, Lauttasaari
410. Aune Konttinen, Jokela
411. Sulo Koskela, Et.Haaga
412. Aini Koskus, Maunula
413. Pekka Kosonen, Helsinki
414. Esko Kurvinen, Helsinki
415. Valde Kärkäs, Karihaara
416. Sirkka Laakso, Helsinki
417. Kalevi Laaksonen, Tapiola
418. Väinö Lahti, Humppila
419. Veikko Laine, Lahti
420. Paavo Lakisuo, Keuruu
421. Mauri Lehtonen, Kokkola
422. Aimo Leppänen, Kokkola
423. Risto Loikola, Kouvola
424. Antero Lounavaara, Helsinki
425. Mauri Mandelin, Tapiola
426. Aino Markkanen, Herttoniemi
427. Reijo Mauno, Kuusankoski
428. Georg Merikoski, Rauma
429. Veikko Myllymäki, Kokkola
430. Liisa Mäkinen, Helsinki
431. Salme Neuvonen, Et.Haaga
432. Antti Nikulainen, Rekola
433. Matti Nieminen, Jyväskylä
434. Pertti Niutanen, Helsinki
435. Pentti Nurminen, Helsinki
436. Marja-Liisa Nykänen, Helsinki
437. Leila Ojanen, Herttoniemi
438. Hertta Pakkala, Hamina
439. Kalle Palonen, Loimaa
440. Vilho Palonen, Keuruu
441. Paula Korhonen, Kokkola
442. Aarne Peltonen, Niinikoski
443. Tuulikki Vierros, Tapanila
444. Heikki Pohjola, Turku
445. Laila Henriksson, Helsinki
446. Urho Saarenvirta, Helsinki
447. Pirkko Kurvinen, Korso
448. Heli-Inkeri Särö, Helsinki
449. Raine Valleala, Kuusankoski
450. Ella Vartiainen, Joensuu
451. Yrjö Virtanen, Loimaa
452. Onni Väisänen, Jyväskylä

1965
453. Eino Hanelius, Tapiola
454. Sulo Hilvonen, Lahti
455. Keijo Jokiranta, Voikkaa
456. Eeva Jäntti, Joensuu
457. Tuure Kairaneva, Kotka
458. Ilmari Karsikko, Helsinki
459. Arvi Kiirama, Karhula
460. Erkki Korkeila, Helsinki
461. Pirkko Lehtonen, Tampere
462. Paavo Laaksonen, Tampere
463. Heikki Laine, Helsinki
464. Pirkko-Merja Lounavaara, Helsinki
465. Paavo Lähteenmäki, Vaajakoski
466. Hilkka Mäkisalo, Valkeakoski
467. Leo Naarvala, Helsinki
468. Kari Nepola, Helsinki
469. Ulla Majander, Helsinki
470. Pentti Nummikaski, Helsinki
471. Petri Pajulinna, Rajakylä
472. Merja-Leena Pasanen, Kuopio
473. Antti Peltonen, Jyväskylä
474. Tellervo Peltonen, Tapanila
475. Antero Pokki, Kuusankoski
476. Antti Rikkola, Lievestuore
477. Pekka Ruuska, Lievestuore
478. Aimo Sarelainen, Ivalo
479. Aune Santala, Valkeakoski
480. Tyyne Sassi, Helsinki
481. Eino Sorvari, Karhula
482. Matti Suhonen, Niittykumpu
483. Asko Tarponen, Turku
484. Jaakko Taskinen, Kuusankoski
485. Harri Taurén, Turku
486. Esko Tiilikainen, Lahti
487. Annikki Toivonen, Vanha-Ulvila
488. Eeva Toukonen, Valkeakoski
489. Antero Turunen, Myllykoski
490. Eila Wäänänen, Ruomela
491. Aarno Wäänänen, Ruomela

1966
492. Tuomo Airola, Voikkaa
493. Salme Laaksonen, Tapiola
494. Klaus Assmus, Saksa
495. Kaarlo Einiö, Niittykumpu
496. Leena Elolinja, Karhula
497. Ritva Gustafsson, Helsinki
498. Viljo Haapala, Kangasniemi
499. Kirsti Hamartola, Helsinki
500. Eeva Hartonen, Sunila
501. Jalo Heimonen, Helsinki
502. Leena Heinonen, Helsinki
503. Ritva Hietamies, Raahe
504. Jukka Hillukka, Ylivieska
505. Lahja Hirvonen, Jyväskylä
506. Martti Hjelt, Karhula
507. Enni Huttunen, Lauritsala
508. Pentti Höltä, Karhula
509. Kalevi Hyppölä, Helsinki
510. Eino Ikonen, Tapiola
511. Ritva Laakkonen, Tapiola
512. Jorma Jokinen, Helsinki
513. Sinikka Kainulainen, Lauritsala
514. Ossi Kilpi, Helsinki
515. Eero Kivinen, Karhula
516. Olli-Matti Koivulehto, Kuopio
517. Mikko Kraft, Helsinki
518. Eero Kujala, Kuopio
519. Erkki Laasonen, Helsinki
520. Lasse Lahtinen, Lahti
521. Kauno Laine, Helsinki
522. Teuvo Launiainen, Littoinen
523. Kauko Laurinolli, Koivistonkylä
524. Rainer Levander, Inkeroinen
525. Raija Lilja, Jyväskylä
526. Raimo Linna, Oulu
527. Toivo Liukkonen, Kouvola
528. Liisa Louniala, Tuira
529. Erkki Luukkonen, Tampere
530. Sinikka Mursula, Valkeakoski
531. Tenho Myllymäki, Helsinki
532. Aarne Mäkelä, Karhula
533. Eino Nieminen, Tampere
534. Soini Nousiainen, Helsinki
535. Kalevi Näätänen, Karhula
536. Jaakko Paalasmaa, Helsinki
537. Rainer Paasonen, Hyvinkää
538. Katri Pajuvirta, Helsinki
539. Raili Partanen, Kuopio
540. Pauli Puolakka, Helsinki
541. Pekka Puro, Viherlaakso
542. Jorma Puttonen, Helsinki
543. Aarno Raita, Turku
544. Arvo Rita, Helsinki
545. Kauko Romppanen, Tampere
546. Lars Råberg, Helsinki
547. Pirkko Saastamoinen, Kuopio
548. Heli Sallas, Turku
549. Tuula Salomaa, Helsinki
550. Yrjö Salomaa, Helsinki
551. Leila Salonoja, Laaksolahti
552. Kaarlo Seppänen, Helsinki
553. Aulis Sihvo, Jämsä
554. Ulf Sjölund, Helsinki
555. Olai Snellman, Helsinki
556. Jussi Suontila, Naantali
557. Kaija Tahvanainen, Ukkola
558. Lauri Tammiren, Helsinki
559. Aarre Tanhua, Tampere
560. Aatto Valkokivi, Savonlinna
561. Risto Varila, Helsinki
562. Eero Varonen, Kuopio
563. Risto Vassinen, Jyväskylä
564. Esko Venäläinen, Kanada
565. Elise Vesterinen, Helsinki
566. Pentti Vierros, Suomenoja
567. Ilpo Villanen, Kotka
568. Lauri Vilppola, Lahti
569. Ritva Wirtanen, Helsinki

1967
570. Hannu Airas, Lahti
571. Aira Ala-Mäyry, Kaleva
572. Mirja Annala, Tampere
573. Juhani Anteroinen, Varkaus
574. Asta Arkima, Tapiola
575. Vilho Arkima, Tapiola
576. Solveig Back, Vaasa
577. Viki Candé, Tapiola
578. Veijo Ehari, Joensuu
579. Paavo Finnilä, Vaasa
580. Alfons Grönberg, Turku
581. Reijo Haavisto, Helsinki
582. Arvo Haikonen, Helsinki
583. Hannu Hakala, Tampere
584. Eino Halinen, Lieksa
585. Pentti Hasu, Jyväskylä
586. Irma Hartikainen, Jyväskylä
587. Kalevi Hatanpää, Tampere
588. Anja Heiskanen, Oulu
589. Kauko Hulkkonen, Kouvola
590. Kaisa Hyvönen, Hyvinkää
591. Hilkka Häggblom, Kokkola
592. Eila Hämäläinen, Mikkeli
593. Matti Innamaa, Tampere
594. Arvo Jakosuo, Jyväskylä
595. Martti Jääskeläinen, Vaasa
596. Eilo Kallio, Riihimäki
597. Arto Kallio, Helsinki
598. Reijo Kananen, Kilo
599. Ahti Karilainen, Lahti
600. Pekka Karjalainen, Kouvola
601. Karl-Gustaf Kekoni, Vaasa
602. Paavo Kivinen, Hyvinkää
603. Eero Koivumäki, Helsinki
604. Saara Koivunen, Jyväskylä
605. Inger Koivurinta, Helsinki
606. John Koivurinta, Helsinki
607. Hanna Korkiakoski, Keuruu
608. Helka Kostio, Jyväskylä
609. Martti Lahtinen, Jyväskylä
610. Reino Lahtinen, Tapiola
611. Eira Laiho, Lahti
612. Kalevi Laine, Helsinki
613. Pentti Laine, Turku
614. Juho Lampinen, Helsinki
615. Juha Lappalainen, Tampere
616. Ilmari Laukkanen, Kouvola
617. Kaarlo Lavola, Pori
618. Pentti Lehtinen, Helsinki
619. Pertti Leinonen, Kouvola
620. Risto Leinonen, Lahti
621. Risto Lepistö, Mikkeli
622. Erkki Levy, Jyväskylä
623. Veikko Lipsanen, Varkaus
624. Annikki Liukkonen, Kouvola
625. Kirsti Louhela, Kouvola
626. Taisto Lötjönen, Varkaus
627. Heikki Mallat, Helsinki
628. Väinö Martikainen, Tampere
629. Veikko Melko, Tuira
630. Mauri Mäkelä, Helsinki



"Vai luulevat ettei Lapissa enää ole noitia. Minä olen hiva noita minä, ja isäni oli vielä lujempi. Ei sen tarvinnut sauvomalla nostaa venettään kosken niskaan eikä sen vihamiehenä ollut hiva lähteä tunturiin. Äijä kun nosti jumalan ilman, niin sinne jäi mies lumeen, keväällä löytyi."

631. Alpo Mäntynen, Helsinki
632. Artturi Määttä, Varkaus
633. Maija-Liisa Määttä, Varkaus
634. Marja-Terttu Niemi, Tampere
635. Lempi Nieminen, Jyväskylä
636. Veli Nurminen, Helsinki
637. Bror-Carl Norrgård, Karhula
638. Tuovi Nyholm, Kuusankoski
639. Pertti Oinonen, Savonlinna
640. Pertti Oksanen, Jyväskylä
641. Anja Pajunen, Ridasjärvi
642. Marjatta Palin, Helsinki
643. Mirja Parvikko, Kuusankoski
644. Pirkko Pispala, Tampere
645. Kimmo Puonti, Kotka
646. Irja Pykäläinen, Helsinki
647. Risto Pyrhönen, Helsinki
648. Lauri Raatikainen, Varkaus
649. Heikki Rasa, Lappeenranta
650. Pentti Riikonen, Lappeenranta
651. Erkki Ripatti, Kotka
652. Pentti Rosenborg, Kerava
653. Leila Huutola, Posio
654. Erkki Rutanen, Jyväskylä
655. Aaro Rytilä, Helsinki
656. Lyyli Sarkkinen, Kempele
657. Esko Selänne, Turku
658. Elsa Sorsa, Kouvola
659. Lempi Särmölä, Kaukas
660. Johanna Söderholm, Helsinki
661. Mauri Tani, Karhula
662. Esko Tiainen, Savonlinna
663. Tuulikki Tiainen, Savonlinna
664. Laura Tuomaala, Oulu
665. Ilse Tuovila, Oulu
666. Arvi Valtonen, Jyväskylä
667. Soili Vuorinen, Helsinki
668. Antero Voutilainen, Matinkylä
669. Jouko Vuorinen, Kokkola
670. Taisto Vuorinen, Kokkola
671. Urho Vuorio, Inkeroinen

1968

672. Osmo Ahtokari, Helsinki
673. Pauli Alho, Lahti
674. Matti Aro, Lahti
675. Erik Borgar, Vaasa
676. Leena Halttunen, Seinäjoki
677. Olavi Harala, Tampere
678. Toivo Hartikainen , Rajakylä
679. Aune Heinonen, Helsinki
680. Martti Heikura, Varkaus
681. Anna-Liisa Hietala, Jyväskylä
682. Terttu Hokkanen, Jyväskylä
683. Alpo Hotakainen, Kokkola
684. Pekka Huttunen, Pieksämäki
685. Anni Jokela, Helsinki
686. Erkki Jokinen, Pirkkala
687. Helmer Jussila, Pori
688. Eila Kattelus, Vaasa
689. Jorma Kattelus, Karhula
690. Esko Kivikoski, Helsinki
691. Taimi Kivikoski, Helsinki
692. Helmi Komulainen, Helsinki
693. Hilkka Kontula, Karhula
694. Seppo Koponen, Siilinjärvi
695. Rauha Korpela, Seinäjoki
696. Liisa Kuitunen, Karhula
697. Risto Kultala, Kokkola
698. Veikko Kälviäinen, Kotka
699. Nestor Laakso, Piikkiö
700. Pekka Laaksonen, Pori
701. Oiva Laatikainen, Jyväskylä
702. Kai Lang, Karhula
703. Veikko Laine, Hyvinkää
704. Ritva Lehtinen, Helsinki
705. Ritva Levander, Turku
706. Rauha Lounila, Oulu
707. Veikko Lounila, Oulu
708. Pentti Luostarinen, Suinula
709. Iiris Mattila, Kotka
710. Aarne Miettinen, Kyminlinna
711. Reijo Mäkinen, Tampere
712. Tauno Niemelä, Myllykoski
713. Tauno Nuotio, Rauma
714. Pertti Nurminen, Karhula
715. Olavi Oja, Lahti
716. Boris Orlo, Turku
717. Anja Pere-Kinnunen, Tapiola
718. Erkki Petänen, Kerava
719. Tauno Piiroinen, Koivistonkylä
720. Hilkka Puro, Viherlaakso
721. Antti Päivinen, Kymi
722. Pentti Pälve, Kotka
723. Riitta Raitapuro, Oulu
724. Aaro Rajamäki, Helsinki
725. Taisto Rautia, Koivistonkylä
726. Marja-Liisa Riihelä, Kotka
727. Veikko Riihelä, Kotka
728. Maire Rissanen, Kuopio
729. Ritva Saarela, Helsinki
730. Raimo Salminen, Joensuu
731. Jaakko Salonoja, Laaksolahti
732. Mikko Savonen, Helsinki
733. Antti Seikku, Rauma
734. Tuulikki Sepänmaa, Tampere
735. Ritva Sundell, Jyväskylä
736. Keijo Suominen, Pori
737. Antti Syrjä, Jyväskylä
738. Arvo Tavi, Jyväskylä
739. Risto Tervahauta, Turku
740. Salme Tokola, Vaasa
741. Viljo Turunen, Kokkola
742. Viivi Uusitalo, Kokkola
743. Anna-Liisa Valli, Vaasa
744. Martti Valli, Vaasa
745. Raimo Valli, Helsinki
746. Mauri Valtonen, Kyminlinna
747. Maunu Wiksten, Pori
748. Kalevi Viljanen, Tapiola
749. Seppo Viljanen, Vammala
750. Urho Vuorio, Tampere
751. Raimo Ylätalo, Myllykoski

1969

752. Reino Aaltonen, Riihimäki
753. Alpo Aho, Pieksämäki
754. Vuokko Ahonen, Helsinki
755. Carl Ahlroth, Friherrs
756. Gösta Andersen, Karhula
757. Sölve Andersen, Halla
758. Eeva-Liisa Aro, Virolahti
759. Terttu Civill, Korkeamäki
760. Matti Dahlman, Helsinki
761. Hilkka Hahl, Myllykoski
762. Tyyne Hall, Itä-Hakkila
763. Liisa Haunia, Kiikka
764. Risto Hemminki, Helsinki
765. Erkki Hiltunen, Tampere
766. Eino Häjänen, Riihimäki
767. Heikki Hänninen, Karhula
768. Kauko Härkönen, Iisalmi
769. Ritva Iljamo, Helsinki
770. Taisto Kaartinen, Pieksämäki
771. Kalevi Kakko, Helsinki
772. Viljo Kangas, Helsinki
773. Kaarlo Kankare, Helsinki
774. Hannu Koistinen, Helsinki
775. Marja-L. Konttinen, Kuopio
776. Helka Kärpänen, Helsinki
777. Kyösti Lamminjoki, Helsinki
778. Veikko Leppäkoski, Helsinki
779. Antti Linna, Takahuhti
780. Eila Lötjönen, Varkaus
781. Aune Martikainen, Helsinki
782. Erkki Mattila, Lahti
783. Kalevi Matturi, Oulu
784. Antero Mikkonen, Varkaus
785. Risto Nieminen, Toijala
786. Ritva Norha, Helsinki
787. Esa Paltemaa, Iisalmi
788. Lyyli Paltemaa, Iisalmi
789. Seija Pelkonen, Oulu
790. Paavo Peltonen, Outokumpu
791. Timo Pilviö, Tampere
792. Ritva Pohjamo, Jyväskylä
793. Raili Pohjonen, Turku
794. Hilkka Pyykkö, Helsinki
795. Pentti Rainio, Järvenpää
796. Heli Rautanen, Rekola
797. Raimo Rautanen, Rekola
798. Ulla Rostua, Helsinki
799. Anni Salmela, Oulu
800. August Schmeider, Karhula
801. Tage Strandström, Bolarskog, Slätberg
802. Reijo Tappola, Raahensalo
803. Usko Tiainen, Kauniainen
804. Reino Tolkki, Jyväskylä
805. Maija Tuhtanen, Pispala
806. Marja Vainio, Kyminlinna
807. Kaj Weurlander, Espoo
808. Matti Vuorinen, Hyvinkää
809. Sisko Välimaa, Juurikkaniemi

1970

810. Pertti Auvinen, Varkaus
811. Uuno Avikainen, Jyväskylä
812. Toivo Haavisto, Kaleva
813. Rainar Hakulinen, Hämeenlinna
814. Risto Hakulinen, Hämeenlinna
815. Pekka Heinivaho, Messukylä
816. Mikael Hidén, Helsinki
817. Aila Hiltunen, Joensuu
818. Pentti Himmanen, Savio
819. Esko Huhtinen, Juva
820. Hannu Hynynen, Kokkola
821. Heikki Hyväkkö, Karhula
822. Leif Häggblom, Kotka
823. Reijo Häkkinen, Helsinki
824. Eila Hänninen, Karakallio
825. Erkki Ilomäki, Helsinki
826. Max Jensen, Helsinki
827. Eila Joki, Kaleva
828. Ahti Joutsensalmi, Karkkila
829. Eino Jurvainen, Helsinki
830. Raino Järves, Helsinki
831. Teuvo Järvinen, Helsinki
832. Maire Kalanti, Helsinki
833. Pentti Kangasvieri, Lapua
834. Paavo Kantokorpi, Helsinki
835. Anja Kauppinen, Varkaus
836. Jarmo Kekki, Järvenpää
837. Elli Kivilaakso, Turku
838. Hemmo-Veikko Kivilaakso, Turku
839. Seppo Koikka, Karhula
840. Valter v. Kraemer, Karhula
841. Leevi Kuismanen, Kangasala
842. Irma Kurtto, Helsinki
843. Maila Kuusonen, Helsinki
844. Uolevi Laitio, Saukkola
845. Annikki Lastumo, Tampere
846. Eila Liinakoski, Helsinki
847. Erkki Lindberg, Helsinki
848. Lars-Erik Lindberg, Helsinki
849. Marjatta Lindberg, Helsinki
850. Marjatta Martikainen, Tampere
851. Reijo Martin, Jyväskylä
852. Reino Mattila, Kotka
853. Erkki Mehtonen, Savonlinna
854. Harri Metsälä, Riihimäki
855. Lauri Muola, Mänttä
856. Elma Mäkinen, Tampere
857. Reino Nousiainen, Lieksa
858. Irma Nurmo, Helsinki
859. Matti Nurmo, Helsinki
860. Matti Paasikallio, Savonlinna
861. Aapo Paavilainen, Tikkakoski
862. Veikko Palo, Karakallio
863. Kaarina Parkkali, Kouvola
864. Veikko Parkkinen, Tampere
865. Pentti Pihlakoski, Rusko
866. Matti Piirainen, Vanto
867. Oili Virtanen, Hakunila
868. Veijo Rahikainen, Kemijärvi
869. Seppo Raivio, Jyväskylä
870. Silja Rantanen, Tornio
871. Usko Rantanen, Tornio
872. Matti Rekola, Tampere
873. Hilkka Rissanen, Karhula
874. Maija Räsänen, Helsinki
875. Matti Räty, Karkkila
876. Tenho Saarentaus, Kerava
877. Ritva Salmi, Hyvinkää
878. Ilkka Sarparanta, Rauma
879. Leo Savolainen, Karkkila
880. Erkki Sinervio, Helsinki
881. Veikko Sipari, Kotka
882. Veikko Stark, Oulu
883. Marjatta Summanen, Kotka
884. Rauni Taimisto, Seinäjoki
885. Toimi Takala, Sotkamo
886. Asser Tervo, Joensuu
887. Eila Tervo, Joensuu
888. Liisa Tikka, Helsinki
889. Pentti Toivonen, Pieksämäki
890. Niilo Tuomola, Veikkola
891. Toivo Valtonen, Vaasa
892. Unto Väänänen, Pieksämäki
893. Rae Ylisäe, Helsinki
894. Mauri Åhman, Helsinki

1971

895. Antti Aalto, Tampere
896. Reino Aalto, Pori
897. Lauri Ahtiainen, Savonlinna
898. Elna Finnilä, Vaasa
899. Reino Fredriksson, Helsinki
900. Harri Grönfors, Helsinki
901. Kirsti Halonen, Lahti
902. Arno Hanelius, Helsinki
903. Pertti Heitto, Helsinki
904. Ellina Hiillos, Kemijärvi
905. Antti Hockman, Neuvoton
906. Kalevi Holma, Kankaanpää
907. Anja Huhtala, Karhula
908. Auli Hämesalo, Helsinki
909. Irma Jerkku, Parantala
910. Terttu Jokiranta, Voikkaa
911. Alvar Joutvuo, Hämeenlinna
912. Kaarin Joutvuo, Hämeenlinna
913. Tauno Jääskeläinen, Vaasa
914. Eisi Kaarakainen, Helsinki
915. Rafael Kaitosaari, Helsinki
916. Irmeli Kangasniemi, Nurmijärvi
917. Kalervo Kankainen, Vaasa
918. Tauno Kastevaara, Kemijärvi
919. Eino Kauppila, Pilkanmaa
920. Tapani Keskioja, Porvoo
921. Marja-Liisa Kokkonen, Kemijärvi
922. Tuula Kokkonen, Karhula
923. Pentti Kolehmainen, Hämeenlinna
924. Kalevi Kylänen, Helsinki
925. Timo Kyyhkynen, Helsinki
926. Keijo Laiho, Helsinki
927. Mirja Laitio, Saukkola
928. Esko Lind, Helsinki
929. Olle Lindroth, Helsinki
930. Kyösti Linna, Tampere
931. Paavo Luotonen, Jämsä
932. Lasse Lääkkö, Kemi
933. Kari Lång, Karhula
934. Alli Makkonen, Kymi
935. Pauli Makkonen, Kymi
936. Lauri Martin, Helsinki
937. Pekka Marva, Rauma
938. Pirkko Marva, Rauma
939. Elli Mauno, Kuusankoski
940. Mikko Mäki, Tampere
941. Ossi Mälkiäinen, Kouvola
942. Aulis Nisula, Tikkakoski
943. Ossi Nyman, Ruomela
944. Jouko Ohisalo, Helsinki
945. Aatos Oksanen, Oulu
946. Pertti Oranen, Helsinki
947. Tauno Pajunen, Heinola
948. Risto Patomeri, Porvoo
949. Eero Perttunen, Kemi
950. Arvo Piilikangas, Vaasa
951. Pirkko-L. Pilikangas, Vaasa
952. Juhani Priha, Kouvola
953. Pirkko Punju, Paltaniemi
954. Kaarlo Purasmaa, Kotka
955. Pentti Ranta, Helsinki
956. Kalevi Rantanen, Helsinki
957. Antti Reeni, Riihimäki
958. Pentti Ristikangas, Rajamäki
959. Eva Rostedt, Riihimäki
960. Tuula Ruohonen, Mikkeli
961. Helena Rytkönen, Helsinki
962. Helinä Saarinen, Tampere
963. Kauko Sahla, Helsinki
964. Heikki Sarkeala, Kyminlinna
965. Sinikka Sarkeala, Kyminlinna
966. Helena Sarparanta, Kortela
967. Kirsti Seikku, Rauma
968. Arvi Seppänen, Oulu
969. Liisa Skyttä Kirjamoi
970. Ulla Snellman, Kajaani
971. Timo Solni, Kotka
972. Lea Strömberg, Kajaani
973. Aimo Suikkanrn, Porvoo
974. Anneli Sundell, Karakallio
975. Tapani Suojanen, Tampere
976. Leena Suutari, Kemijärvi
977. Viljo Talvisilta, Hämeenlinna
978. Sirkka Tani, Karhula



"Sie oot SUSSU," lipsahti Noidalta . . . korjaili vähän vahinkoa," jessus kun on sentään vaatimet tänä vuonna hyvälihaisia ja kiiltäväkarvaisia. ."

"TUNTURISUDEN JOIKU"

On tunturisudella suorat sukset,
kepeät kalhut
nun nun nun nuu,
nun nun nun nun nuu.
Ja niillä hän hiihtää taitavasti
nun nun nun nuu,
nun nun nun nun nuu.
Jos tunturisusi joskus kaatuu
nun nun nun nuu,
nun nun nun nun nuu.
Niin tunturisudelle ei saa nauraa
nun nun nun nuu
nun nun nun nun nuu.
Sillä naurajalta ne housut kastuu
nun nun nun nuu,
nun nun nun nun nuu.
On tunturisudella suorat sukset,
kepeät kalhut,
nun nun nun nuu,
nun nun nun nun nuu.
Ja niillä hän hiihtää taitavasti,
nun nun nun nuu,
nun nun nun nun nuu.

979. Väinö Tarkiainen, Pieksämäki
980. Jaakko Tervaportti, Porvoo
981. Laimi Toivonen, Tampere
982. Olavi Toivonen, Oulu
983. Urho Uotinen, Karhula
984. Anja Uuskäkelä, Kajaani
985. Allan Vainio, Hämeenlinna
986. Arvo Vatanen, Kokkola
987. Pauli Vehmassalmi, Pilkanmaa
988. Paavo Viiri, Kuopio
989. Risto Virta, Helsinki
990. Terttu Yli-Nokari, Pori

1972

991. Unto Aaltonen, Martinmäki
992. Allan Ahonen, Pieksämäki
993. Sakari Aitovieri, Helsinki
994. Marjatta Arminen, Turenki
995. Antero Aspegren, Helsinki
996. Inga Bergman, Helsinki
997. Tellervo Fredriksson, Helsinki
998. Marjatta Haikonen, Hyvinkää
999. Seppo Hakala, Halli
1000. Helinä Heikkilä, Tampere
1001. Rainer Heikkilä, Espoo
1002. Anja Hellström, Helsinki
1003. Olavi Hiironen, Mikkeli
1004. Asta Hilska, Orimattila
1005. Tuula Hokanen, Vehkalahti
1006. Hilkka Holappa, Oulu
1007. Anna-Liisa Holopainen, Kuopio
1008. Tapio Huhtinen, Hämeenlinna
1009. Teuvo Hurula, Raahe
1010. Annikki Härkönen, Iisalmi
1011. Kaisa Jahnukainen, Karhula
1012. Seppo Juurikkala, Espoo
1013. Eila Kaikkonen, Oulu
1014. Olli Kauppila, Rajamäki
1015. Toivo Kolehmainen, Espoo
1016. Aino Korppi, Helsinki
1017. Eino Koskinen, Hämeenlinna
1018. Inkeri Kunttu, Helsinki
1019. Pirkko Laurila, Savio
1020. Irja Lehmus, Helsinki
1021. Tauno Lempinen, Pori
1022. Kalevi Leskisenoja, Espoo
1023. Kaisa Linna, Oulu
1024. Veikko Lonka, Hämeenlinna
1025. Marjatta Matturi, Oulu
1026. Matti Mähönen, Helsinki
1027. Hannu Niikko, Muonio
1028. Salli Oikari, Saarijärvi
1029. Leena Oikarinen, Koljonvirta
1030. Olavi Oikarinen, Koljonvirta
1031. Jorma Ojala, Vähikkälä
1032. Leena Pasi, Kotka
1033. Olavi Piesanen, Kouvola
1034. Pirkko Pihlajainen, Ylivieska
1035. Tapani Pihlajainen, Ylivieska
1036. Jussi Pitkänen, Inkoo
1037. Kaija-Lotta Puhakka, Lahti
1038. Timo Puhakka, Lahti
1039. Marja-Leena Pulli, Helsinki
1040. Sulo Pöllänen, Tampere
1041. Raimo Ranta, Tikkakoski
1042. Sulo Rantala, Keuruu
1043. Aira Rinne, Hyvinkää
1044. Irma Rostedt, Helsinki
1045. Väinö Rytkönen, Jyväskylä
1046. Aino Rämä, Hämeenlinna
1047. Vilho Rämä, Hämeenlinna
1048. Taisto Saarentaus, Kerava
1049. Matti Saari, Helsinki
1050. Maija Saarinen, Mäntyharju
1051. Markus Segerstråle, Espoo
1052. Mauno Seppälä, Tampere
1053. Yrjö Seppälä, Tampere
1054. Hilkka Soine, Järvenpää
1055. Timo Soljama, Nokia
1056. Maija Sorsa, Kotka
1057. Vesa Sorsa, Kotka
1058. Jukka Teppala, Turku
1059. Martti Teväntila, Helsinki
1060. Jussi Töysä, Keuruu
1061. Eira Vanhanen, Elimäki
1062. Minerva Vesterinen, Tampere
1063. Lasse Vuorinen, Piikkiö
1064. Timo Väyrynen, Espoo

1973

1065. Veli Autti, Tampere
1066. Matti Boisman Kuusankoski
1067. Henrik Brummer
1068. Birger Fagerström, Helsinki
1069. Jarmo Haapala, Kouvola
1070. Kerttu Hilska, Orimattila
1071. Juhani Hyttinen, Savio
1072. Matti Juura, Inkeroinen
1073. Helena Jäntti, Suonenjoki
1074. Pirkko Jäntti, Helsinki
1075. Seppo Jäntti, Helsinki
1076. Kalevi Kanerva, Turku
1077. Timo Karttunen, Karhula
1078. Olavi Keinänen, Helsinki
1079. Asta Korkeila, Hämeenlinna
1080. Olavi Kotovaara, Lappeenranta
1081. Paul Kunelius, Jyväskylä
1082. Sylvi Kärkkäinen, Viekijoki
1083. Liisa Lappi, Helsinki
1084. Lauri Lehto, Hämeenlinna
1085. Henrietta Levón, Oulu
1086. Venni Maunula, Kuopio
1087. Pekka Mehtonen, Kuusankoski
1088. Sinikka Mikkonen, Autio
1089. Urpo Moilanen, Suonenjoki
1090. Eero Multamäki, Helsinki
1091. Osmo Mustonen, Helsinki
1092. V. Niskanen, Suonenjoki
1093. Lea Nissinen, Varkaus
1094. Olavi Nykänen, Karhula
1095. Viljo Paukkunen, Kouvola
1096. Voitto Penttinen, Hämeenlinna
1097. Ritva Pitenius, Varkaus
1098. Risto Pylkkänen, Karhula
1099. Raimo Raatikainen, Oulu
1100. Saga Rahko, Helsinki
1101. Vuokko Raita, Turku
1102. Laila Raunio, Helsinki
1103. Jorma Reiman J:koski
1104. Matti Rutanen, Espoo
1105. Jussi Saarinen, Espoo
1106. Ulla Saarinen, Espoo
1107. Muisto Salo, Riihimäki
1108. Juti, Sillander, Vaasa
1109. Anja Snellman, Iisalmi
1110. Veijo Taavitsainen, Kymi
1111. Sinikka Taina, Kuusankoski
1112. Heijke Tallroth, Espoo
1113. Onto Toivonen, Helsinki
1114. Erkki Tolvanen, Seutula
1115. J. Valjakka, Kaustinen
1116. Kai Asenius, Rauma
1117. Jukka Vilen, Turku
1118. Matti Viikki, Siltakylä
1119. Heikki Virta, Helsinki
1120. Aila Virtanen, Espoo
1121. Risto Vuolle-Apiala

1974

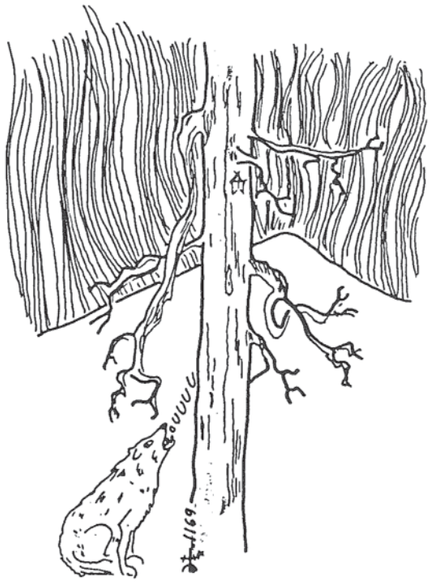
1122. Unto Aikio, Kaamanen
1123. Veikko Arponen, Anjala
1124. Ismo Dunder, Ulvila
1125. Göran Ekman, Vaasa
1126. Leena Halonen, Vihavuosi
1127. Maija-Liisa Halonen, Hämeenlinna
1128. Osmo Heino, Hyvinkää
1129. Matti Isotalo, Espoo
1130. Seija Jokela, Inari
1131. Raimo Kainila, Rajamäki
1132. Jorma Kanerva, Espoo
1133. Kalle Keränen, Tampere
1134. Eero Keskinen, Vantaa
1135. Markku Kuusela, Tampere
1136. Helvi Lappalainen, Helsinki
1137. Ilmari Lappalainen, Helsinki
1138. Olavi Lujanen, Helsinki
1139. Martti Mäkelä, Tampere
1140. Olavi Mäkelä, Hyvinkää
1141. Marja-Leena Paavola, Tampere
1142. Toivo Peiponen, Jyväskylä
1143. Matti Pietilä, Iittala
1144. Osmo Pitkänen, Hämeenlinna
1145. Keijo Rapo, Nastola
1146. Matti Reittamo, Helsinki
1147. Aarre Sarjakivi, Helsinki
1148. Hellä Sarjakivi, Helsinki
1149. Timo Sarkkinen, Helsinki
1150. Sirkka Seliste, Helsinki
1151. Inke Sunila, Helsinki
1152. Erkko Suomi, Tuomarila
1153. Marjatta Suosilta, Hyvinkää
1154. Osmo Suosilta, Hyvinkää
1155. Eero Suutari, Hämeenlinna
1156. Gertrud Timgren, Helsinki
1157. Ahti Tolonen, Muonio
1158. Anneli Vanamo, Helsinki
1159. Iiro Vanamo, Helsinki
1160. Jari Vanamo, Helsinki
1161. Kauko Vanamo, Helsinki
1162. Tenho Vastela, Espoo
1163. Kauko Viitaniemi, Tampere
1164. Tuula Voutilainen, Helsinki
1165. Jorma Vuorela, Hyvinkää
1166. Helge Österman, Tapiola

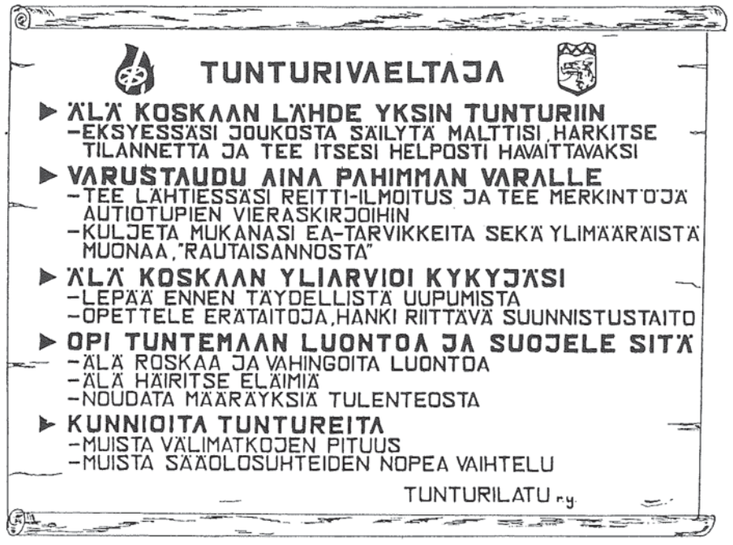
1975

1167. Seppo Aho, Espoo
1168. Johanne (Liisa) Anttonen, Oulu
1169. Pauli, Olavi Hakulinen, Helsinki
1170. Stig Hannen, Helsinki
1171. Matti Heiskanen, Kerava
1172. Suvi Hiltunen, Helsinki
1173. Irma Hulkkonen, Keski-Palokka
1174. Pauli Hulkkonen, Keski-Palokka
1175. Rauno E. Huumonen, Turku
1176. Matti Huusko, Turku
1177. Pekka Huusko, Turku
1178. Raija Härmä, Myllykoski
1179. Auvo Ilomäki, Helsinki
1180. Ilmari Issukka, Juankoski
1181. Mikko Järvinen, Keuruu
1182. Irja Kainulainen, Hämeenlinna
1183. Kaarlo Karttunen, Helsinki
1184. Marja Ketola, Aulanko
1185. Raimo Kinnunen, Inkeroinen
1186. Kaarlo Kolehmainen, Tampere
1187. Ero Korhonen, Kouvola
1188. Matti Kärki, Keuruu
1189. Anja Laitinen, Utti
1190. Seija Lamberg, Tampere
1191. Risto Lammentausta, Kuopio
1192. Leena Lampiluoto, Haarajoki
1193. Mikko Latva, Helsinki
1194. Vilho Lehto, Yläne
1195. Oiva Lehtonen, Vaasa
1196. Raija Lehtonen, Vaasa
1197. Jouko Merikannel, Kotka
1198. Toivo Mustonen, Katinala
1199. Uolevi Mättö, Hyvinkää
1200. Irja Nieminen, Espoo
1201. Kari Nieminen, Espoo
1202. Olavi Nieminen, Espoo
1203. Sulevi Nikander, Karhula
1204. Tuure Ollila, Hämeenlinna
1205. Tauno Palo, Hämeenlinna
1206. Tero Parsama, Helsinki
1207. Pentti Pohjola, Turku
1208. Eeva-Riitta Raunio, Pieksämäki
1209. Jukka Rönnholm, Keuruu
1210. Toivo Seppälä, Katinala
1211. Veikko Sievänen, Helsinki
1212. Marjatta Siuko, Hämeenlinna
1213. Toivo Siurua, Hyvinkää
1214. Rune Storhannus, Helsinki
1215. Martti Tenhunen, Hämeenlinna
1216. Pirjo Tuomi, Vantaa
1217. Veikko Tyrväinen, Pieksämäki
1218. Lennart Uimonen, Espoo
1219. Kari Yrjänäinen, Pieksämäki

1976

1220. Arvo Anivuo, Alastaro
1221. Matti Haapala, Turku
1222. Rauni Haapala, Turku
1223. Lauri Hellgren, Helsinki
1224. Oili Hyle, Pori
1225. Oiva Hyle, Pori
1226. Kerttu Hynninen, Nokia
1227. Marjatta Ikonen, Jyväskylä
1228. Pirkko Jyvämies, Kerava
1229. Tapio Jyvämies, Kerava
1230. Martti Karp, Koski
1231. Sinikka Karttunen, Helsinki
1232. Orvokki Keränen, Tampere
1233. Toivo Kilpeläinen, Tampere
1234. Seppo Kullaa, Kursu
1235. Pekka Kytö, Turku
1236. Jouko Kössi, Raisio
1237. Aarna Lehtisalo, Lauttakylä
1238. Kyösti Lehtonen, Joensuu
1239. Tyyne Lehtonen, Hämeenlinna
1240. Elias Lehtonen, Tampere
1241. Oili Mettälä, Anjalankoski
1242. Esko Minkkinen, Espoo
1243. Leena Mäkipää, Turku
1244. Leena Määttänen, Lahti
1245. Pertti Neiglick, Espoo
1246. Antti Nikula, Mynämäki





Nosta hattua kelohongalle!

1247. Helga Nurmilaukas, Kotka
1248. Pirkko Nylund, Turku
1249. Timo Paasijoki, Tampere
1250. Pertti Pekkala, Haapavesi
1251. Marja Raita, Helsinki
1252. Teppo Rajala, Vantaa
1253. Heikki Rautanen, Alastaro
1254. Jaakko Rautanen, Loimaa
1255. Erkki Reiman, Helsinki
1256. Jukka Renko, Myllykoski
1257. Aimo Simola, Tampere
1258. Esa Säde, Jyväskylä
1259. Lasse Särkkä, Joensuu
1260. Erkki Tammela, Tikkakoski
1261. Viljo Teittinen, Pieksämäki
1262. Kari Tuomi, Vantaa
1263. Kyösti Turkki, Pori
1264. Mirjam Tyrväinen, Pieksämäki
1265. Pentti Vainio, Iisalmi
1266. Matti Varvio, Tampere
1267. Teuvo Verkkoniemi, Kurikka
1268. Kauko Wikstrand, Helsinki
1269. Yrjö J. Viitanen, Tampere
1270. Yrjö R. Viitanen, Tampere
1271. Alpo Voutilainen, Helsinki

1977

1272. Erik Granholm, Vaasa
1273. Aino Gylling, Vaasa
1274. Pauli Helonen, Imatra
1275. Kaija Houni, Espoo
1276. Sirkka Ikonen, Kiiminki
1277. Sulo Koskinen, Mänttä
1278. Eino Lehtinen, Nokia
1279. Pertti Lehtinen, Helsinki
1280. Inkeri Manninen, Helsinki
1281. Ari Mussalo, Kotka
1282. Erkki Pöyhiä, Helsinki
1283. Anja Rönnberg, Helsinki
1284. Osmo Rönnberg, Helsinki
1285. Erkki Salonen, Tampere
1286. Esko Sepponen, Pieksämäki
1287. Pekka Siitonen, Jääli
1288. Marjukka Siren, Tampere
1289. Pekka Tättilä, Uusikaupunki
1290. Keijo Westerberg, Helsinki
1291. Kalevi Virtanen, Turku

1978

1292. Kalervo Ingalsuo, Kangasala
1293. Paula Nyholm, Kirkkonummi
1294. Reijo Pasanen, Joensuu
1295. Väinö Rissanen, Kuopio
1296. Kalevi Röyskö, Helsinki
1297. Raili Salmela, Tampere
1298. Marjatta Soini, Karhula
1299. Anna-Liisa Ylönen, Lahti

1979

1300 Pekka Aaltonen, Ylöjärvi
1301. Lauri Hakala, Jyväskylä
1302. Jaakko Hiltunen, Lempäälä
1303. Maija Hurtta, Kotka
1304. Pentti Häyrinen, Jyväskylä
1305. Esko Kallonen, Lempäälä
1306. Erkki Kauppila, Tampere
1307. Reino Kauppinen, Riihimäki
1308. Ritva Kurki, Kotka
1309. Esko Kärkkäinen, Turku
1310. Timo Mäkiranta, Tampere
1311. Matti Niemi, Tampere
1312. Viljo Nurisalo, Kokkola
1313. Martti Polvinen, Pirkkala
1314. Hely Poussa, Vantaa
1315. Anneli Pulli, Naantali
1316. Ahti Reijonen, Tampere
1317. Pertti Rissanen, Tuulos
1318. Nikolai Silén, Hämeenlinna
1319. Riitta Vatanen, Jyväskylä
1320. Hannu Vilppu, Espoo
1321. Risto Virtanen, Vantaa
1322. Niilo Väisänen, Pirkkala
1323. Pentti Yli-Kuivila, Turku

1980

1324. Dagnu Björk, Vaasa
1325. Anneli Bovellän, Vantaa
1326. Jan-Ole Forss, Porvoo
1327. Heikki Halonen, Lempäälä
1328. Leena Hyvönen, Helsinki
1329. Pentti Johansson, Eno
1330. Olavi Kallio, Ylitornio
1331. Veikko Kannosto, Ikaalinen
1332. Antti Karlin, Turku
1333. Gunnar Korpela, Orimattila
1334. Paavo Kramsu, Turku
1335. Seppo Lavonen, Helsinki
1336. Reijo Lehkonen, Turku
1337. Terho Lindqvist, Helsinki
1338. Juhani Niittylä, Tampere
1339. Martti Nurminen, Laukaa
1340. Jouko Raaska, Kotka
1341. Liisa Rask, Kotka
1342. Elina Rotola-Pukkila, Keuruu
1343. Antero Rouvinen, Vantaa
1344. Toivo Salama. Simpele
1345. Aune Silvennoinen, Hyvinkää
1346. Matti Taponen, Espoo
1347. Pirkko Urvanta, Pirkkala
1348. Pirkko Westergård, Vaasa

1981

1349. Solveig Bäckström, Helsinki
1350. Raija Harjunen, Kuopio
1351. Antti Ikonen, Hämeenlinna
1352. Pentti Kaarnakoski, Laukaa
1353. Matti Kalliokoski, Oulu
1354. Sakari Karri, Tampere
1355. Maija-Liisa Kojo, Rovaniemi
1356. Helena Kärnä, Vantaa
1357. Heikki Lahti, Espoo
1358. Aila Nieminen, Jyväskylä
1359. Alpo Reho, Tampere
1360. Jouko Saarinen, Kuortane
1361. Sylvi Saimo, Laukaa
1362. Maija-Liisa Sirén, Tampere
1363. Jussi Valtanen, Hyvinkää
1364. Pentti Yli-Hukkala, Kokkola
1365. Esko Aalto, Varkaus
1366. Esko Oinonen, Varkaus
1367. Veikko Pitkänen, Varkaus

1982

1368. Eino Aksela, Jyväskylän mlk
1369. Tuulikki Amper, Helsinki
1370. Olav Amper, Helsinki
1371. Lasse Bäckman, Vantaa
1372. Timo Halonen, Kerava
1373. Pekka Hiltunen, Nokia
1374. Jaakko Hurtta, Kotka
1375. Olavi Hytönen, Äänekoski
1376. Anu Jänis, Vantaa
1377. Sirkku Kanervio, Kotka
1378. Leo Kaunisto, Tampere
1379. Martti Kekki, Tampere
1380. Pekka Kokko, Oulu
1381. Pekka Kolari, Jyväskylä
1382. Maija Kortemäki, Jyväskylä
1383. Rafael Kosonen, Viiala
1384. Lauri Kuukkanen, Laukaa
1385. Seppo Lonka, Hamina
1386. Sirkka Louhi, Helsinki
1387. Riitta Långvik, Kotka
1388. Erkki Myllärinen, Jyväskylä
1389. Kyösti Nykänen, Vantaa
1390. Asko Oikari, Jyväskylä
1391. Inkeri Ojala, Tampere
1392. Jorma Pihlainen, Kontiolahti
1393. Seija Rantanen, Hämeenlinna
1394. Juha Rissanen, Kuopio
1395. Olavi Simpura, Tampere
1396. Yrjö Tikkanen, Pielavesi
1397. Terttu Villanen, Jyväskylä
1398. Simo Willgren, Tampere

1983

1399. Matti Alonen, Nokia
1400. Hillevi Brander, Pirkkala
1401. Eero Erkko, Helsinki
1402. Tuula Granroth, Espoo
1403. Raimo Hailla, Anjalankoski
1404. Inkeri Huotari, Espoo
1405. Tapani Ilvonen, Kouvola
1406. Pertti Johansson, Kotka
1407. Aaro Juselius, Vantaa
1408. Eva Jägerskiöld, Helsinki
1409. Arja Kilpi, Jyväskylä
1410. Eino Kylliäinen, Ylöjärvi
1411. Erkki Kärnä, Vantaa
1412. Vesa Kääriä, Vehkalahti
1413. Maire Lax, Vaasa
1414. Pertti Mandelin, Anjalankoski
1415. Jari Mäntynen, Vantaa
1416. Kari Ruutu, Helsinki
1417. Lauri Skants, Oulu
1418. Eino Tapaninen, Kiuruvesi
1419. Asko Vahtera, Vantaa

1984

1420. Esa Ailio, Helsinki
1421. Matti Auvinen, Espoo
1422. Kaarina Erkko, Helsinki
1423. Martti Eskelinen, Helsinki
1424. Pertti Hell, Riihimäki
1425. Hugo Hurme, Rauma
1426. Tarja Ikonen, Helsinki
1427. Erkki Jauhiainen, Turku
1428. Pirjo Jauhiainen, Turku
1429. Anja Selenius, Hyvinkää
1430. Pekka Kallio, Kaarina
1431. Britta Karsten, Helsinki
1432. Jaakko Korhonen, Helsinki
1433. Marja-Liisa Kransu, Turku
1434. Matti Kurki, Espoo
1435. Elvi Kähärä, Hattula
1436. Pekka Laukkanen, Vantaa
1437. Marita Maula, Helsinki
1438. Hannu Maula, Helsinki
1439. Pekka Muurinen, Pirkkala
1440. Seija Nykänen, Vaasa
1441. Mauri Packalen, Hämeenlinna
1442. Pekka Rimppi, Helsinki
1443. Matti Tikkanen, Paimio
1444. Tuula Tulokas, Somero

1985

1445. Jorma Alapuranen, Espoo
1446. Hannu Holopainen, Porvoo
1447. Eero Hämäläinen, Helsinki
1448. Kaisa Jahkola, Jämsänkoski
1449. Seppo Jahkola, Jämsänkoski
1450. Raija Koistinen, Kuopio
1451. Marja Lammivaara, Helsinki
1452. Marjatta Raittinen, Valkeakoski
1453. Anna-Maija Salminen, Turku
1454. Niilo Siponen, Juuka
1455. Harry Smeds, Espoo
1456. Ilkka Vainio, Espoo
1457. Maija Vainio, Espoo

1986

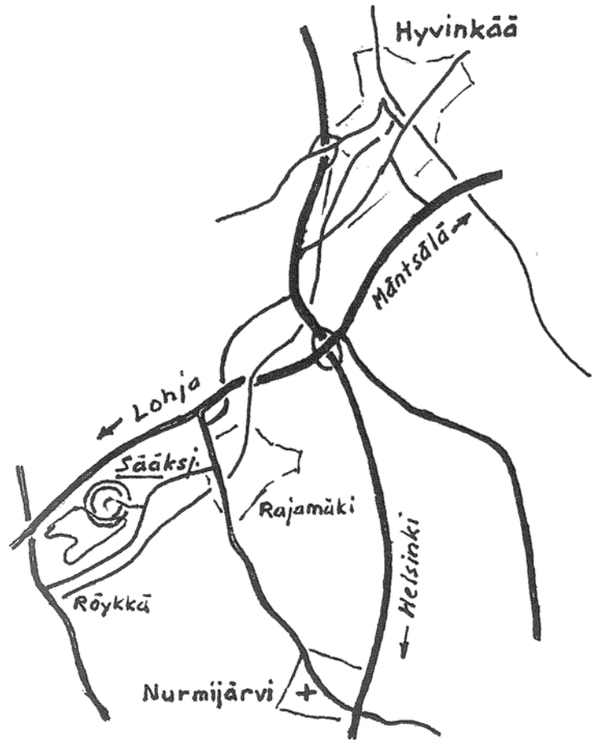
1458. Seppo Arvio, Rovaniemi
1459. Christer Forsberg, Rusko
1460. Vesa Haikaranlahti, Helsinki
1461. Saini Heikura, Kuopio
1462. Veli Hirvonen, Juuka
1463. Raili Jarva, Jyväskylä
1464. Sakari Jarva, Jyväskylä
1465. Heikki Kauhanen, Piikkiö
1466. Unto Kekkonen, Äänekoski
1467. Sirkka-Liisa Koivunen, Pori
1468. Irma Koskinen, Jyväskylä
1469. Pekka Laine, Halikko
1470. Seija Leino, Helsinki
1471. Ritva Loimio, Jyväskylä
1472. Anja Metsäharju, Haapavesi
1473. Anja Mustonen, Kajaani
1474. Tellervo Mäenpää, Tampere
1475. Hilkka Mäkelä, Jyväskylä
1476. Esa Nordgren, Lieto
1477. Raimo Pahkala, Kajaani
1478. Timo Peltola, Turku
1479. Tuula Pyykkönen, Tampere
1480. Seppo Ruotsalainen, Turku
1481. Antti Saaristo, Karijoki
1482. Esa Saaristo, Karijoki
1483. Reijo Salonen, Tampere
1484. Tapio Savolainen, Kotka
1485. Matti Sikanen, Mikkeli
1486. Irma Spelman, Kotka
1487. Lasse Strag, Turku
1488. Helka Väisänen, Haapavesi
1489. Reino Välisaari, Kajaani

TUNTURILADUN TALVIPÄIVÄT

Tunturiladun talvipäiviä vietetään Kuokten toimesta 30. 1. – 1. 2. 1987 Rajamäellä Hyvinkään srk:n Sääksin leirikeskuksessa.
Majoitusta sisätiloissa; 2, 4, 6 hengen huoneita.
Lisäksi ison takkatuvan ja ruokailutilan lattialla ja tietenkin telttapaikkoja. Käytössä on kaksi isoa saunaa.
Järjestämme erittäin edullisen täysihoitopaketin.
Tarkempaa tietoa kaikesta asiaan liittyvästä, lähetämme kerhoille jäsenkirjeessä.
Vaelluskilpailu alkaa perjantai-iltana n. klo 21 jos osanottajia ilmoittautuu riittävästi.
Vuodepaikat jaamme varausjärjestyksessä.

Ennakkoilmoittautuminen 25. 1. 87 mennessä: Anja Selenius, Valssitie 7 05620 Hyvinkää p. (914) 47956 tai Anja Pajunen, Erkylänk. 21 05820 Hyvinkää p. (914) 28901

TERVETULOA TALVISEEN TAPAHTUMAAN. Tunturikerho Kuokte



TAPAHTUMIA

Nuorisoviikko Susi-Talaksella 21 – 28. 2. 1987.
Yhteyshenkilö Marja-Terttu Hakkarainen p. (90) 332011.
Jäähiihto Kustavista Maarianhaminaan 13 – 17. 3. 1987
Yhteyshenkilö Kalevi Kanerva.
Susiviikko Susi-Talaksella 4 – 12. 4. 1987.
Yhteyshenkilö Pekka Huttunen p. (958) 11247.
Login viikko Susi-Kiisalla 11. – 19. 4. 1987
Yhteyshenkilö Kalevi Kanerva p. (921) 21571.
Kolbman viikko Susi-Talaksella 17. – 26. 4. 1987
Yhteyshenkilö Sakari Karri p. (931) 635617

Retki Ulkotammion alueelle 5 – 7. 6. 1987
Ilmoittautumiset Maija Hurtta, Haarakatu 35, 48770 Karhula p. (952) 88797
Järjestäjänä Tunturisusikerho Kuovza.

Vaellushaaste johtajasusille

Haastan kaikki johtajasudet vaellukselle tavoitteena suorittaa johtajasusivaellus ensi vuoden aikana.
Vaellukset tilastoidaan Tunturilatuun. Lähetän kirjallisen haasteen joulukuun aikana. Kaksoiskappaleen pyydän lähettämään Tunturilatuun vuoden 1987 loppuun mennessä päiväyksin varustettuna.
HAASTEVAELLUKSENI on Utsjoelta Käsivarteen huhtikuussa 1987.
Vaellusintoa toivottaen johtajasusi 154.

Tunturiladulla on 16 mm:n värifilmi v:n 1972 susivihkiäisistä, ja se on kerhojen vapaasti lainattavissa.

ELÄKELÄISTEN LEIRI 6 – 14. 6. 1987
SUSI-KIISALLA

Lähtö 6. 6. klo 6.00 Hyvinkäältä. Matka tehdään bussilla ja matkan varrelta pääsee mukaan. Matkan hinta 350 – 400 mk riippuen osanottajien määrästä.
Paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä.
Susi-Kiisalla on lavereilla patjat, makuupussi on tarpeellinen.
Ruokailu omahuolto periaatteella, joka valmistetaan yhteisesti.
Ohjattuja retkiä, terveysteema päivittäin jne.

Ilmoittautuminen 30. 4. 1987 mennessä.

Anja Selenius p. (914) 47956 ilt.
Anja Pajunen p. (914) 28901 ilt.

KIITOS JÄSENISTÖLLE!

Teitte mahdolliseksi tämän juhlajulkaisun tekemisen. Hyvää juhlavuoden loppua. Toivoo Tunturilatulehden toimitus.

Muista palauttaa toimintakaavake Tunturilatuun tai kerhon sihteerille.

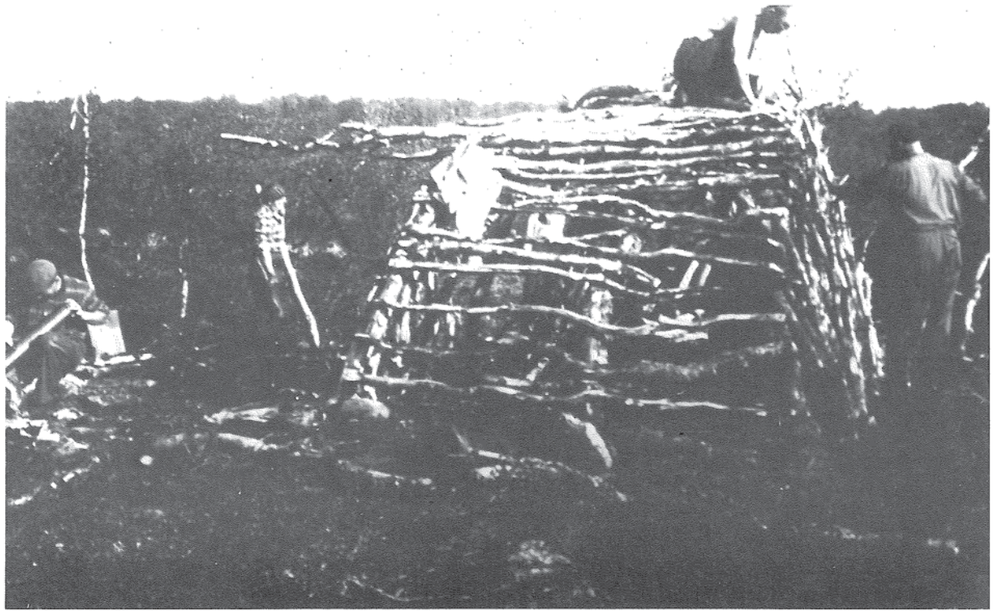
SATA-HÄMEEN ERÄHIIHTO 20. – 22. 3. 87

Lähtö 20. 3. klo 18.30 Tampereen rautatieasemalta linja-autolla Ruoveden Pohtioon josta hiihto Helvetinjärvelle. Yöpyminen teltoissa tai Kolun kämpässä. 21. 3. vaelletaan Helvetinjärven kansallispuistossa. Yöpyminen Haukan kämpän alueella jossa sauna. 22. 3. hiihto Penkkivän kautta Kuruun, jossa sauna ja suihku urheilutalolla. Vuoroauto Kurusta 17.20, tulo Tampereelle 18.30
Varustus eräretkivarustus, oma ruokatalous. **Matkan hinta** Kolbman ja Taivaltajien jäsenille 100 mk, muut 150 mk.
Hintaan sisältyy matkat Tampereelta, kämpän ja saunojen vuokrat, suksitarrat, kunniakirja sekä opaan palvelukset.
Ennakkoilmoittautumiset 12. 3. mennessä. Oppaana Väinö Martikainen, jolle myös ilmoittautumiset puh. (931) 616 219

Aineisto seuraavaan Tunturilatu lehteen, tulee olla perilla 1. 3. 1987 os. Uolevi Mättö Erkylänk. 21, 05820 Hyvinkää, p. (914) 28901 ilt.

Lehtitoimikunta: Pauli Hakulinen, Anja Pajunen, Jonne Saastamoinen, Antero Tarvainen, Erkki J. Tolvanen

KAMMINRÅKENTAJAT ARKTISELLA TUNDRALLA . .



Morishvein kammin rakentajat sitkeässä työssä. Katolla Paavo Kihlberg. Kuvassa mukana Pauli Rantama,,Maija Kihlberg ja Gunnar Sinervä. Muut turvesuolla . . . .

KORJAUSRYHMÄ TIENRAIVAAJIEN JALANJÄLJILLÄ.



"Ei tästä mitään tule", totaalinen väsymys painaa Aku-kammin korjaajien Asko Vahteran, Lasse Råbergin ja Pauli Hakulisen päälle elokuussa 1980.
"Mutta kun ne kammin rakentajatkin!", jatketava oli. "Kuin Konnunsuolla", manaili Asko . . .



TARUN HOHDON VUOSIEN KULUESSA SAANUT SUDENPESÄ ON SYNTYNYT. KELPAA TALKOOVÄEN HYMYILLÄ. Kuva v. 1952.



SUSIKAMMI OLI KAMMIEN KETJUN ENSIMMÄINEN LENKKI.
MUOTKATUNTUREILTA SIIRTYIVÄT KAMMIN RAKENTAJAT POHJOISEEN PAISTUNTUREILLE.



Kiehisten vuolukilpailu meneillään susivihkiäisissä Kiilopäällä v. 1976 Kuva: Erkki J Tolvanen



SUOMUN RUOKTU oli ensimmäinen autiotupa Saariselällä. Autiotuvan mustuneet hirret, Suomujoen kohina ja runoilijan vertaus, ''väsymys, lämmin peitto, pehmyt tyyny'' – mitä vaeltaja muuta voisi toivoa . . . .

Antero Tarvainen

FJÄLL RÄVEN
• Asut
• Makuupussit
• Teltat
• Laukut
LASSIN RETKIAITTA

HALTI®
• Asut
• Reput
• Rinkat
• Makuupussit
• Teltat
LASSIN RETKIAITTA

SAVOTTA®
• Ahkiot
• Laukut
• Rinkat
• Teltat
LASSIN RETKIAITTA

Joutsen®
• Untuva-asut
• Untuva-makuupussit
LASSIN RETKIAITTA

Peter Storm
• Sadeasut
LASSIN RETKIAITTA
AMMATTITAITOINEN, PALVELEVA
Hameentie 54 Sornaisten aseman vieressä.
Avoinna: ark. 9–18, la 9–14
Puh. (90) 701 5055
Myös postiennakolla.

Maankuulut

SELKOS® -anorakit

valmistaa ja myy

Tekstiililinja Oy

Turkkirata, 33960 Pirkkala 6
puhelin 931 - 682 211

VIIHTYISÄ KAUPUNKIHOTELLI ROVANIEMELLÄ

99 huonetta
Kokouskabinetti 100:lle henkilölle
2 saunaa kokouskabinetteineen
Kodikkaassa ravintolassa A-oikeudet

HUONEVARAUKSET:
CITY-HOTELLI, Pekankatu 9, 96200 Rovaniemi,
puh. (960) 314 501
Tervetuloa viihtymään toivottaa ikäsusi Heikki.

city-hotelli

RYHMITY LIIKENTEESSÄKIN HETI OIKEALLE LADULLE

Kehoittaa susi 947.

OULUNKYLÄN LIIKENNEKOULU OY
MÄKITORPANKUJA 4. PUH. 725569

MERKUR PIKATUKKU
VALIMOKUJA 1
VANTAA 51

Jokaisen hiihtopotkun otat itsellesi

415/ /008 0009490000MMM
LAAKSO SIRKKA MMM
STJRENKATU 9A2

00510 HELSINKI 51

Hyvä kunto on asia, jota on vaikea kuvata toiselle eikä sitä oikeastaan tunne edes itse. Sitä vain on kunnossa, pystyy hiihtämään tasaista tahtia kilometrin toisensa perään tai paiskimaan raskaitakin töitä aamusta iltaan.

Ajatus kunnon kohottamisesta ja ylläpitämisestä jää taka-alalle. Tilalle tulee liikkumisesta nauttiminen, raikas ulkoilma, vapaus ajatella. Kestävyys ja voima tulevat miltei sivutuotteena.

Mielen perukoilla kasvaa varmuus siitä, että kykenee entistä paremmin vastaamaan haasteisiin, kestämään paineita ja keskittymään. Siksi otat jokaisen potkun, jokaisen työnnön itsellesi. Jokainen hiihtolenkki on sinulle tae varmemmasta tulevaisuudesta.

Jatketaan samaa tahtia. Huominen voi olla se pitkä päivä, jona vain hyvä kunto pitää sinut käynnissä.



SAMPO

SALASTEEN KIRJAPAINO KY, HYVINKÄÄ 1986